

Møte mandag den 15. juni 2009 kl. 10

President: Thorbjørn Jagland

Dagsorden (nr. 101):

1. Innstilling fra utenrikskomiteen om Svalbard (Innst. S. nr. 336 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 22 (2008–2009))
2. Innstilling fra justiskomiteen om offentlig rettshjelp Rett hjelp (Innst. S. nr. 341 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 26 (2008–2009))
3. Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Sonja Irene Sjøli, Inge Lønning, André Oktay Dahl og Elisabeth Aspaker om innføring av obligatorisk dødsstedsundersøkelse ved plutselig spedbarnsdød (Innst. S. nr. 309 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:85 (2008–2009))
4. Innstilling fra justiskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 16/2009 av 5. februar 2009 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2008/48/EF om forbrukerkredittavtaler mv. (Innst. S. nr. 311 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 63 (2008–2009))
5. Forslag fra stortingsrepresentant Elisabeth Aspaker på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 10. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 95):
«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at utstedelse av biometriske pass fortsatt skal være en oppgave for det lokale politiet og hindre sentralisering av denne tjenesten.»
6. Forslag fra stortingsrepresentant Elisabeth Aspaker på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 10. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 95):
«Stortinget ber Regjeringen foreslå en omlegging av leveringsrutinene ved passutstedelser slik at pass enten utleveres ved personlig oppmøte hos politiet, alternativt at pass sendes rekommandert til innehaveren.»
7. Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 10. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 116):
«Stortinget ber Regjeringen snarest fremlegge en vurdering av i hvilken grad EUs yrkeskvalifiseringsdirektiv påvirker nasjonal lovgivning, samt en vurdering av i hvilken grad Norges EØS-forpliktelser tilsier at man blir forpliktet til å godta tjenester fra utenlandske vekterselskap. Regjeringen bes om å legge frem eventuelle lovendringsforslag snarest for å oppfylle våre internasjonale forpliktelser.»
8. Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 10. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 116):
«Stortinget ber Regjeringen senest i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet sørge for opprettelse av de stillingene som ble forutsatt av Stortinget i 2001 ved vedtakelsen av den forrige lov om vaktvirksomhet.»
9. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Elisabeth Røbekk Nørve og Bent Høie om å styrke forbrukerrettighetene til norske boligkjøpere (Innst. S. nr. 297 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:62 (2008–2009))
10. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørg Tørresdal, Dagrun Eriksen, May-Helen Molvær Grimstad og Ingebrigt S. Sørfonn om å inkludere barn som har opplevd overgrep på norske skoler i utlandet, i Stortingets utvidede og tilpassede rettferdsvederlagsordning for tidligere barnehjems- og spesialskoleelever (Innst. S. nr. 349 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:78 (2008–2009))
11. Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 26. mai 2009 (jf. Innst. O. nr. 69):
«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om at far på selvstendig grunnlag opparbeider seg rett til fedrekvoten.»
12. Forslag fra stortingsrepresentant Olemic Thommessen på vegne av Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 26. mai 2009 (jf. Innst. O. nr. 70):
«Stortinget ber Regjeringen om å sette i gang en helhetlig gjennomgang av de ulike ombudene og tilsynene med tanke på å omgjøre enkelte av ombudene til tilsynsorganer.»
13. Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om endring av protokoll 10 i EØS-avtalen om forenkling av kontroll og formaliteter i forbindelse med godstransport (Innst. S. nr. 303 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 71 (2008–2009))
14. Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til å sette i kraft en overenskomst om utveksling av opplysninger i skattesaker mellom Norge og Guernsey, undertegnet i Helsingfors 28. oktober 2008, med tilleggsoverenskomster (Innst. S. nr. 356 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 73 (2008–2009))
15. Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til å sette i kraft en overenskomst om utveksling av opplysninger i skattesaker mellom Norge og Jersey, undertegnet i Helsingfors 28. oktober 2008, med tilleggsoverenskomster (Innst. S. nr. 357 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 74 (2008–2009))
16. Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til inngåelse av en avtale mellom Norges Bank og Det internasjonale valutafondet (IMF) om å stille nye lånemidler til disposisjon for IMF's generelle låneordninger (Innst. S. nr. 359 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 81 (2008–2009))
17. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Gjermund Hagesæter, Christian Tybring-Gjedde og Jørund Rytman om sporbarhet av skattepengene

- (Innst. S. nr. 330 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:102 (2008–2009))
18. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Jørund Rytman, Christian Tybring-Gjedde og Gjermund Hagesæter om årlig beregning av skattefrihetsdagen (Innst. S. nr. 329 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:105 (2008–2009))
19. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Dagfinn Høybråten og Hans Olav Syversen om å utvikle et mål for brutto nasjonal livskvalitet som et supplement til brutto nasjonalprodukt for å sikre et bedre samsvar mellom politikken og det som gir innbyggerne høy livskvalitet (Innst. S. nr. 360 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:108 (2008–2009))
20. Forslag fra stortingsrepresentant Jan Tore Sanner på vegne av Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 93):
«Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag med nødvendige lovendringer slik at det kan opprettes et eget styre for Statens pensjonsfond - Utland.»
21. Forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 86):
«Stortinget ber Regjeringen sørge for at særskilt tilrettelagte skoler for funksjonshemmede kan søke departementet om husleiegodtgjørelse.»
22. Forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 86):
«Stortinget ber Regjeringen snarest utarbeide en oversikt over hvilke tilskudd landslinjene får fra det offentlige, både staten, fylkeskommunene og kommunene.»
23. Forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 86):
«Stortinget ber Regjeringen sørge for at skolenes resultater i de nasjonale prøvene skal være en obligatorisk del av den årlige rapporten om tilstanden i grunnskolen og videregående opplæring.»
24. Forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 86):
«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag slik at alle private skoler som tilbyr videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett, blir likebehandlet økonomisk i forhold til offentlige skoler med tilsvarende tilbud.»
25. Forslag fra stortingsrepresentant Ine Marie Eriksen Søreide på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 86):
«Stortinget ber Regjeringen legge fram en sak der utfordringene knyttet til inaktivitet og manglende fysisk aktivitet kartlegges og analyseres. Denne gjennomgangen skal være utgangspunktet for hvilke kompetansekrav som skal stilles for å lede fysisk aktivitet og kroppsøving i skolen.»
26. Forslag fra stortingsrepresentant Dagrud Eriksen på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 86):
«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til nasjonale normer for lærertetthet i skolen.»
27. Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 103):
«Stortinget ber Regjeringen sørge for å fremme sak om full økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager.»
28. Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 103):
«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som legger til rette for forutsigbar og stabil videre drift av studentbarnehagene.»
29. Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 103):
«Stortinget ber Regjeringen utsette overføringen av det økonomiske ansvaret for barnehagesektoren til kommunene til målet om full behovsdekning er nådd og til full økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager er innført.»
30. Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 103):
«Stortinget ber Regjeringen foreslå retningslinjer som pålegger alle kommuner å ha inntektsgradert foreldrebetaling for barnehageplasser.»
31. Referat
- Presidenten:** Fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon for representanten Per Ove *Width* i dagene 15. og 16. juni for å delta i møte i NATOs parlamentariske forsamling i Napoli.
- Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:
- Søknaden behandles straks og innvilges.
 - Vararepresentanten, Jan Fredrik *Vogt*, innkalles for å møte i permisjonstiden.
- Presidenten:** Jan Fredrik *Vogt* er til stede og vil ta sete.
- Valg av settepresidenter*
- Presidenten:** Presidenten vil foreslå at det velges tre settepresidenter for Stortingets møter i dag og for resten

av inneværende uke – og anser det for vedtatt.

Presidenten vil foreslå Sigvald Oppebøen Hansen, Svein Roald Hansen og Per Rune Henriksen. – Andre foreslag foreligger ikke, og Sigvald Oppebøen Hansen, Svein Roald Hansen og Per Rune Henriksen anses enstemmig valgt som settepresidenter for denne ukes møter i Stortinget.

Sak nr. 1 [10:02:08]

Innstilling fra utenrikskomiteen om Svalbard (Innst. S. nr. 336 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 22 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra utenrikskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 10 minutter til saksordføreren, 5 minutter til de øvrige gruppene og 10 minutter til medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som får ordet utover den fordelte taletid, har en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Hill-Marta Solberg (A) [10:03:02] (ordfører for saken): Nordområdene er Regjeringens viktigste strategiske satsingsområde, og et samlet storting har de senere år vært opptatt av å prioritere nettopp nordområdene.

Svalbard er naturligvis for Norge en helt sentral del av nordområdene.

Forvaltningen av Svalbard er basert på Norges fulle og uinnskrenkede suverenitet på øygruppa, som slått fast i Svalbardtraktaten fra 1920.

Målene for norsk svalbardpolitikk har ligget fast i lang tid og danner grunnlaget for en stabil og forutsigbar myndighetsutøvelse.

Norge har et betydelig ansvar for å sikre fred, stabilitet, vern av villmarksmiljøet og en ansvarlig ressursutnyttelse og -forvaltning på Svalbard.

Forholdene knyttet til Svalbard har endret seg betydelig siden Stortinget behandlet St.meld. nr. 9 om Svalbard for om lag ti år siden. De traktatmessige forhold er de samme. Men utviklingen av samfunnet på Svalbard, og ikke minst de klimatiske endringene, påvirker aktiviteten på og rundt Svalbard.

Temperaturen i Arktis stiger dobbelt så raskt som det globale gjennomsnittet. Årsmiddeltemperaturen i Arktis har de siste 100 årene i gjennomsnitt steget ca. 2°C. Svalbard blir på den ene side et nøkkelområde for innhenting av kunnskap om hva som skjer når temperaturen stiger, og på den annen side vil klimaendringene få økende og direkte betydning for naturforvaltningen på Svalbard.

Innstillingen viser at norsk svalbardpolitikk er bredt politisk forankret. Jeg vil innledningsvis gjerne benytte anledningen til å takke for konstruktive bidrag fra de øvrige partiene i arbeidet med innstillingen.

Norge kan i kraft av sin suverenitet gjøre all lovgiv-

ning for fastlandet gjeldende også for Svalbard, så lenge lovgivningen ikke strider mot Svalbardtraktatens bestemmelser.

Norsk privatrett og straffe- og prosessrett gjelder i sin helhet på Svalbard dersom ikke annet er uttrykkelig bestemt. Øvrig lovgivning gjelder bare når den eksplisitt er gjort gjeldende for øygruppen. Svalbardloven fastsetter dette prinsippet. Regjeringen har foretatt en grundig gjennomgang av hvorvidt dette hovedprinsipp bør endres, og konkluderer med at det ikke bør gjennomføres endring. Komiteen gir sin tilslutning til dette.

Utlendingslovgivningen er ikke gjeldende på Svalbard. Et økende antall utenlandske statsborgere i Longyearbyen fører til at det oppstår flere utlendingsrettslige problemstillinger. Dette knytter seg særlig til forhold der utenlandske statsborgere er gift med nordmenn, og det gjelder situasjonen for barn av utenlandske statsborgere. Komiteen har merket seg at Regjeringen vil se nærmere på enkelte spørsmål i denne forbindelse og vurdere behovet for særregler. Komiteen understreker at dette arbeidet må prioriteres.

Siden forrige stortingsmelding om Svalbard har Longyearbyen fått et godt etablert lokalstyre. Lokalstyret spiller en stadig sterkere rolle i utviklingen i Longyearbyen, og komiteen er opptatt av at de sentrale myndigheter og Longyearbyens lokalstyre finner faste og gode former for dialog. Komiteen anbefaler derfor at en fast konsultasjonsordning mellom Regjeringens polarutvalg og Longyearbyen lokalstyre blir etablert.

Sysselmannen har en svært viktig rolle som statens representant på Svalbard. Med økende befolkning og økende interesse for Svalbard som plattform for forskning og som reisemål øker også sysselmannens oppgaver. Komiteen vil understreke den nøkkelfunksjonen sysselmannen har, og mener virksomheten må tilføres ressurser for å kunne imøtekomme den økende aktiviteten.

Ingen som besøker Svalbard, kan unngå å bli slått av den mektige villmarksnaturen på øygruppen. Svalbard representerer en natur- og kulturarv som norske myndigheter har et særskilt ansvar for å bevare.

Et av hovedmålene med svalbardpolitikken er å bevare den unike villmarksnaturen. I hovedsak er miljøtilstanden på Svalbard god.

Meldingen beskriver at selv om ferdsele har økt, er dyrelivet på Svalbard livskraftig og lite påvirket av virksomheten på øygruppen. Regjeringens drøfting av måloppnåelse med hensyn til miljø, konkluderer slik:

«Samlet sett er konklusjonen at omfanget av villmarkspregete områder på Svalbard er opprettholdt.»

Likevel er det lett å se at økende aktivitet på øygruppen lett kan komme i konflikt med målsettingen om å bevare den særegne villmarksnaturen. Særlig ser vi dette i tilknytning til naturreservatene på Øst-Svalbard.

Komiteen har merket seg de mange reaksjoner på forslag til forskrift som skal regulere ferdsel i disse områdene, og ber Regjeringen vurdere de mange innspillene i den videre prosessen. Komiteen peker særlig på forvaltningsplaner som redskap for å finne en god balanse mellom ferdsel og ønsket om mest mulig uberørte områder som referanseområder for forskning.

Norge har lange tradisjoner innen polarforskning, særlig i Arktis, og regnes som en tung forskningsnasjon på dette feltet. De siste tiårene er det investert store ressurser i infrastruktur for forskning og utdanning, både i Longyearbyen og Ny-Ålesund. Dette legger til rette for at Svalbard skal kunne styrkes som internasjonal forskningsarena. En videre prioritering av forskning relatert til Arktis har bred støtte.

Etableringen av UNIS har vært en suksess. UNIS' ambisjoner og planer om videre utvikling til å bli et ledende internasjonalt senter for arktiske studier er et mål som får tydelig støtte i innstillingen. Særlig vektlegges viktigheten av å ha rom for et tilstrekkelig antall studenter, noe som er nødvendig for å sikre kvalitetsmessig gode studier og resultater. Komiteen peker for øvrig på behovet for at de budsjettmessige rammer også hensyntar de merkostnader som følger av feltutrustning til studentene og boligtilbud til de ansatte.

Det er også en økende interesse blant forskere for å etablere seg i Ny-Ålesund. Det er gledelig å se at etableringen av marinlaboratoriet har vært vellykket. Marinlaboratoriet er nå et sentralt ledd i de marine forskningsnettverkene.

Norsk Polarinstitutt og Havforskningsinstituttet nevnes som viktige institutter som støtter opp om den forskning som foregår på og rundt Svalbard. Det internasjonale polaråret har gitt forskning i Arktis et løft, og bevilgningene er økt kraftig.

Formidling av kunnskap om Svalbards særegne natur og historie er viktig. Komiteen framhever Svalbard museums rolle som formidler av historie og egenart på Svalbard, og mener museets plass som kunnskapsformidler må styrkes.

En robust tilstedeværelse har vært og er et viktig virkemiddel i norsk svalbardpolitikk. Kulldrift har gjennom lang tid vært avgjørende for den norske bosettingen i Longyearbyen. Fremdeles har kulldriften avgjørende betydning for at Longyearbyen er et godt utbygd familiesamfunn. Regjeringens vurdering i stortingsmeldingen er at kulldriften bør videreføres innenfor rammen av miljøvernlovgivningen og kravet til bedriftsøkonomisk lønnsomhet. Dette får enstemmig tilslutning fra utenrikskomiteen.

Driften i Svea-gruva er planlagt avvirket i 2014. Store Norske vurderer videre drift på nye steder i Svea-området, der drift i Lunckefjell er det mest sannsynlige. En beslutning om dette vil måtte komme tilbake til Stortinget etter at Regjeringen har vurdert saken og konkludert.

Selv om kulldriften har vært og er viktig, har også andre næringer tatt seg opp. Den vekst som reiseliv har hatt som basisnæring, avspeiles i at antall gjestedøgn har steget fra knapt 20 000 i 1991 til over 86 000 i 2007. Reiselivsvirksomhet i sårbare områder krever både kunnskap hos aktørene og regulering fra myndighetene. Komiteen peker på at videre vekst bare kan skje innenfor rammen av forsvarlige miljøhensyn.

Det meste av veksten i aktivitet og folketall på Svalbard kan relateres til Longyearbyen. Tettstedet ved Isfjorden har de seneste ti årene hatt en betydelig vekst i befolkningen. Per 31. desember 2008 var det registrert 2 018 innbyggere

bosatt i Longyearbyen. Nå støter samfunnet mot en kapasitetsgrense med hensyn til lokal infrastruktur. En tilsvarende vekst som de siste ti årene kan man ikke påregne framover, og en ytterligere vekst i befolkningen vil utløse behov for store investeringer.

Framtidig sikker energiforsyning er en av de store utfordringene for Longyearbyen, og høringen med lokalstyret på Svalbard bekreftet dette. Det er positivt at Regjeringen varsler å nedsette en arbeidsgruppe som skal gjennomgå framtidige investeringsbehov, herunder også framtidig energiforsyning. Innstillingen understreker at arbeidet med dette må gis høy prioritet.

Økende trafikk, endrede klimatiske forhold og flere mennesker vil stille større krav til redningstjenesten på og rundt Svalbard. Komiteen finner grunn til å understreke behovet for at redningskapasiteten dimensjoneres og tilpasses i tråd med den forventede utviklingen. Svalbard har en unik beliggenhet som base for redning og beredskap. Vi fikk det senest dokumentert gjennom en redningsaksjon med utgangspunkt i Svalbard for å hente ut en person fra nord på Grønland. Beliggenheten blir ikke mindre sentral når forventet skipstrafikk kommer som resultat av åpent og isfritt polhav deler av året.

La meg til slutt gi stor anerkjennelse for den jobben som gjøres på Svalbard, både knyttet til myndighetsutøvelse, næringsvirksomhet og utdanning og forskning. Aktivitet på nærmere 80 grader nord stiller både mennesker og utstyr på prøve. Innstillingen som Stortinget behandler i dag, viser at et samlet storting ønsker å legge til rette for en god forvaltning der utvikling og aktivitet er tilpasset de spesielle utfordringer Svalbard møter – og ikke minst vil møte i framtiden. Blant perler i nord er Svalbard selve juvelen. Vi har som nasjon et stort ansvar for at det fortsatt vil være slik om 10 år, om 20 år og om 100 år.

Øyvind Vaksdal (FrP) [10:13:19]: Jeg vil først av alt gi honnør til saksordfører for et meget godt samarbeid i saken, noe som også gjenspeiler seg i innstillingen, ved at mange viktige merknader der er enstemmige.

Målene for norsk svalbardpolitikk har ligget fast i lang tid, og disse danner grunnlaget for en stabil og forutsigbar myndighetsutøvelse og samfunnsutvikling. De lange linjer i norsk svalbardpolitikk har siden 1920 bestått i å holde øygruppen utenfor stormaktskonflikter og sikre et troverdig norsk styre.

Norge har en selvsagt rett til å ivareta nasjonale interesser på Svalbard innenfor rammen av traktaten og gjeldende folkerett. I stortingsmeldingen har man utpekt tre hovedtemaer: Det første er en robust tilstedeværelse med særlig oppmerksomhet rundt kullvirksomhetens framtidsutsikter. Dernest øygruppen som ett av verdens best forvaltede villmarksområder, med utfordringer som turisme og annen ferdsel. Og sist, men ikke minst, Svalbards rolle som plattform for både norsk og internasjonal forskning, kunnskap og utdanning.

Den viktigste næringen på Svalbard er fortsatt kulldriften. Vi vil fra vår side uttrykke støtte til at denne skal videreføres innenfor rammen av miljøvernlovgivningen og kravet til lønnsomhet. Turist- eller reiselivsnæringen har

hatt en oppblomstring på øygruppen, noe vi ser på som positivt så lenge dette foregår innenfor rammen av forsvarlige miljøhensyn.

Jeg stod på denne talerstol 5. juni 2001, for litt over åtte år siden, og advarte mot å gjøre svalbardmiljøloven, som vi behandlet den gangen, for stivbent og rigorøs. Ved komiteens besøk på Svalbard fikk vi høre at det stort sett hadde gått bra, men at det på noen områder manglet helhetlig og praktisk tilnærming. Det ene området som ble nevnt, var regelverket for bruk av snøscooter, som man hevdet manglet helhetlig tenkning, og det andre var tungoljeforbudet, som man med fordel kunne finne alternative restriksjoner for. Dette er noe man bør se på ved en revisjon av loven. Jeg er tilfreds med at en samlet komité deler vårt syn når det gjelder å finne alternative virkemidler for å styre ferdselen på Øst-Svalbard.

Jeg vil også uttrykke tilfredshet med at en enstemmig komité påpeker at det må et statlig engasjement til for å løse utfordringene rundt den framtidige energiforsyningen i Longyearbyen, og at et stort flertall i komiteen har en realistisk tilnærming til denne problemstillingen.

Jeg vil også si meg tilfreds med komiteens sterke fokusering på både å tilrettelegge og å samordne forskningsprosjekter, i tillegg til å evaluere forskningsvirksomheten. Et viktig grep for å tilrettelegge for forskning er å få utredet mulighet for en fiberkabel mellom Ny-Ålesund og Longyearbyen.

Endrede klimatiske forhold bidrar til økende trafikk på og rundt Svalbard. Dette fordrer at vi har en operativ redningstjeneste, som er i stand til å foreta operasjoner i et område som er tynt befolket, men med enorme land- og havområder. Redningsberedskapen består i dag av ett tjenestefartøy og to helikoptre med ulik kapasitet. Det er svært viktig at redningskapasiteten tilpasses og dimensjoneres i tråd med den forventede utviklingen. Derfor må spesielt helikopterberedskapen styrkes, i første omgang med to likeverdige helikoptre.

Jeg vil peke på noen områder der Fremskrittspartiet står alene i innstillingen. Både Svalbard lokalstyre og flere andre aktører tok opp spørsmålet om lokalstyrets forhold til Det interdepartementale polarutvalg og mente de burde vært representert i utvalget. Fremskrittspartiet tar i innstillingen til orde for at lokalstyret skal få observatørstatus i Polarutvalget, mens flertallet ikke vil gå fullt så langt, men åpne for en konsultasjonsordning. Et annet område vi uttrykker bekymring for, er den ukontrollerte passasjertrafikken som går mellom Svalbard og Norges fastland, som er Schengens yttergrense. Dette kan vanskelig fortsette som i dag.

Til slutt vil jeg nevne de noe uklare grenser som finnes mellom Norsk Polarinstituttets forskningsarbeid og myndighetsutøvelsen. Dette er noe man absolutt bør se nærmere på.

Aller sist vil jeg nevne UNIS og den vanskelige økonomiske situasjonen man der har vært oppe i, og understreke at de framover må sikres økonomisk, slik at de både kan opprettholde og videreutvikle sin forskerkompetanse.

Finn Martin Vallersnes (H) [10:18:33]: Jeg vil også

først takke saksordføreren for grundig og inkluderende behandling av meldingen. Komiteens behandling bekrefter at det er stor grad av tverrpolitisk enighet om svalbardpolitikken. Det er viktig, og det lover godt også for den fremtidige forvaltningen av Svalbard.

Som nevnt er det omtrent ti år siden den forrige svalbardmeldingen ble lagt frem. I løpet av den tiden har svalbardsamfunnet gått gjennom store endringer, og utfordringer som klimaendringene har fått større oppmerksomhet.

Både på studieturen til Svalbard – hvor min stedfortreder deltok istedenfor meg – og under komiteens høring om meldingen kom det frem mange og engasjerte innspill. Som et apropos til det la meg bare også nevne at jeg hadde det store privilegium å få lov til å være med på Studietur Nord for to år siden – en utmerket ordning. Jeg tror det er av stor verdi for Stortinget at stortingsrepresentanter får en slik ukes fordypning i Svalbards problemer, ressurser og rikdom.

Men tilbake til saken. En problemstilling mange var opptatt av i forbindelse med høringen og turen, var forskningsinfrastrukturen på Svalbard. Det er i senere år investert mye i en god infrastruktur for forskning, i takt med at Svalbard har blitt stadig mer interessant for forskere. Det er imidlertid et paradoks at disse fasilitetene, som komiteen fikk høre om på Svalbard, i større grad brukes av utenlandske enn av norske forskere. Fasilitetene utnyttes heller ikke i tilstrekkelig grad, eller fullt ut, fordi man har for lite penger til driften. Dette er etter Høyres mening svært problematisk og faktisk nokså underlig, sett i lys av Regjeringens mange gode intensjoner om forskning i meldingen. Det er spesielt uheldig, etter vårt syn, at UNIS i inneværende år ble nødt til å kutte i sine budsjetter og måtte kutte i forskerstillinger og studieplasser. Det er i og for seg gledelig at kuttene i studieplasser ble reversert i revidert nasjonalbudsjett, men etter vår mening kan disse hensyene best ivaretas gjennom økte basisbevilgninger til UNIS i fremtiden.

Komiteen står samlet om en merknad om å be Regjeringen gi prioritet til arbeidet med å vurdere og eventuelt utvikle særregler når det gjelder utlendingsrettslige problemstillinger. Innstillingen berører også spørsmålet om adgang til videregående opplæring for utenlandske barn på Svalbard. Her er det mange hensyn å ta, og Høyre har forståelse for at dette ikke blir noen enkel jobb. Vi ønsker imidlertid likevel å understreke at dette arbeidet er viktig og bør igangsettes snarest.

Reiseliv er en voksende næring på Svalbard. Komiteens besøk på Svalbard brakte på banen en rekke spørsmål om hvordan strenge verneregler og andre reguleringer påvirker bransjen. Reiselivsbransjen er også spesielt sårbar på Svalbard, på grunn av sesongavhengigheten. Vi vil derfor oppfordre til at næringen tas med på råd i sammenhenger hvor deres rammevilkår er berørt.

Meldingen omtaler en arbeidsgruppe Regjeringen vil sette ned for å vurdere Svalbards framtidige energiforsyning. Høyre har en visjon om et CO₂-nøytralt Svalbard, gjennom bygging av nytt CO₂-vennlig kullkraftverk og deponeringsanlegg for CO₂. At det er mange praktiske og kostnadmessige utfordringer ved en slik visjon, er åpen-

bart, men nettopp Svalbard selv, hvor vi tydelig ser hvor dramatiske klimaendringene er, demonstrerer hvor viktig det er å forsøke å tenke nytt om energien de bruker.

Til slutt vil jeg benytte anledningen til å takke saksordføreren for hennes langvarige engasjement og arbeid for saker som vedrører både nordområdene og Arktis, og ikke minst det arktiske samarbeidet.

Ågot Valle (SV) [10:22:51]: Også jeg vil slutte meg til dem som takker saksordføreren – både for engasjementet, for et grundig arbeid og også for et grundig innlegg i salen her i dag.

Svalbard-samfunnet er et livskraftig samfunn. Det har en variert befolkning, et sterkt miljø innenfor forskning og utdanning, entusiastiske innbyggere som ivaretar økt innflytelse og ansvar, og et variert tilbud innenfor kultur og fritid. Jeg vil spesielt nevne utviklinga av Svalbard Museum, som jeg har fulgt, og som nå har blitt et moderne museum som ivaretar formidling og forskning, og som for noen år siden ble nominert til prisen «Årets Museum». Det er et positivt utgangspunkt.

Likevel er det utfordringer knyttet til liv og samfunn i det tøffe klimaet kloss opp til Nordpolen. Det må finnes en god balanse mellom det å skape stabilitet på den ene siden og på den andre siden ikke legge til rette for et vanlig livsløpssamfunn der mennesker slår for dype røtter. Det er en utfordring å finne en god balanse mellom tilstrekkelig næringsaktivitet og hensynet til det sårbare miljøet.

Utviklinga innenfor forskning de siste åra siden forrige melding er positiv. Meldinga slår fast at forskning og høyere utdanning skal være en viktig del av norsk virksomhet på Svalbard, videre at Svalbard skal videreutvikles som plattform for internasjonal forskning, høyere utdanning og miljøovervåking. Svalbard er attraktivt for forskere fra hele verden, fordi infrastrukturen er blitt bra, og fordi det er en unik arena for polarforskning og klimaforskning. Med Svalbard som base foregår forskning som har stor betydning for å forstå de globale klimaforandringene, men det er også viktig som en formidlingsarena for akkurat det samme. Det er ingen tilfeldighet at flere lands ledere drar til Svalbard for å se og forstå klimatrusselen. USAs nåværende utenriksminister, Hillary Clinton, har vært der. FNs generalsekretær Ban Ki-moon kommer på besøk i august/september. Han skal diskutere klimautfordringene i nord og studere klimakrisas innvirkning på ismassene i polområdene.

Konsekvensene av klimaødeleggelsene er spesielt tydelige i Arktis. Iskanten forsvinner fordi det brennes opp altfor mye olje og gass rundt i verden. Når isen smelter, blir mer olje og gass tilgjengelig. Brennes dette opp, smelter isen enda raskere. Is reflekterer stråling fra sola, mens åpent hav absorberer slik stråling og varmes dermed opp. Jo mindre is, jo mer av strålinga omdannes til varme. Derfor er leting etter olje og gass rundt Svalbard og i Arktis ikke svaret på klimautfordringene. Havområdene rundt Svalbard er ikke åpne for leting i dag, og Norge har mulighet til å styre slik at det blir et vern mot leting også i framtida – i hvert fall vil det være viktig for SV, og vi vil jobbe for det.

SV er veldig glad for at utenrikskomiteen slår fast at miljøhensyn skal veie tyngst dersom det oppstår konflikt mellom miljøhensyn og andre interesser. Førre varteninga skal være det bærende prinsippet for forvaltninga av Svalbard. Målet om å opprettholde omfanget av sammenhengende villmarksområder står fast og er også ivarettatt.

Siden den forrige meldinga er Svalbard blitt mindre avhengig av kulldrift som næringsaktivitet. Forskning og reiseliv har økt i betydning. Det gjøres ikke noen nye grep for ny kulldrift, og kravet om å stå ved de vernevedtakene som er gjort, gjør at det ikke er kull for drift i lang, lang tid framover. Riktignok vurderes drift på nye steder, men det blir i så fall en sak for regjering og storting. Det er et tankekors at Svalbard både er et utgangspunkt for å studere klimaendringene og et område for produksjon av kull, som er en viktig kilde til utslipp av klimagasser, og som dermed er med på å forårsake klimaforandringene. Det vil være et viktig utgangspunkt for SV dersom det blir snakk om kulldrift i andre forekomster. Det er, som også representanten Vallersnes var inne på, viktig å tenke nytt når det gjelder energiforsyning til et så viktig område som dette.

Det vil være de store urørte villmarksområdene og verdien av forskning og utdanning som vil være viktige næringsaktiviteter, viktige verdier, for Svalbard i tida framover.

Ola T. Lånke (KrF) [10:28:03]: Jeg vil i likhet med foregående talere takke saksordføreren for et vel utført arbeid med innstillingen.

Svalbard er i fokus som aldri før. Denne øygruppen har hatt en magisk tiltrekning på mennesker langt tilbake i historien. Det er ikke bare stortingskomiteene som har ønsket seg dit, men også eventyrere, oppdagere, fangstfolk, mennesker som lette etter levebrød og ville starte næring, sjøfarende og folk med forskertrang.

Norge bør absolutt se det som et privilegium at vi ble tildelt forvalteransvaret for dette viktige øyriket. Oppgaven med å skulle håndheve suverenitet over Svalbard innebærer både muligheter og utfordringer. På den ene siden muligheter til kontakt, etablering av nettverk og fellesskap internasjonalt på viktige politikkområder. På den annen side representerer svalbardpolitikken også betydelige utfordringer. Foranledningen til at våre regjeringer med om lag ti års mellomrom legger fram en egen svalbardmelding, er å gi anledning til en diskusjon på et overordnet plan.

Det er få steder man i den grad får tydeliggjort utsagnet om at alt henger sammen med alt, som på Svalbard. Svalbard er marginalt og sårbart på flere måter, ikke minst når det gjelder natur og miljø. Samtidig er øyriket av stor strategisk betydning i mange henseender. Det er treffende når en norsk historiker har beskrevet Svalbard som periferiens sentrum.

Jeg tror derfor også det er viktig å understreke at Svalbard ikke er stedet for å iverksette de store eksperimenter. Her bør det langsiktige telle mer. Det er det som skaper tillit og troverdighet både hos våre traktatpartner og hos andre. Dette betyr ikke at svalbardpolitikken ikke skal være dynamisk og tilpasses en verden i forandring. Det vil

nå ser i forbindelse med de globale klimaendringene, krever i høyeste grad evne og vilje til nyorientering. Svalbard framstår i økende grad som et viktig internasjonalt knutepunkt innen forskning på arktisk natur, miljø og framfor alt klima.

St.meld. nr. 22 for 2008–2009 gir god oversikt over de viktige problemstillinger og utfordringer vi står overfor i svalbardpolitikken. Utenrikskomiteens innstilling viser også at det er bred oppslutning om hovedutfordringene og de overordnede målene for denne politikken. Dette gjelder ønsket om en fast og korrekt håndhevelse av den norske suvereniteten, men det gjelder like mye bevaringen av den særegne villmarksnaturen og ikke minst hensynet til befolkningen på øygruppen – både til det norske samfunnet og til de mange fra andre nasjoner som driver virksomhet der.

Spørsmålet om fremtidig kulldrift er et viktig tema i meldingen, selv om den ikke gir noe endelig svar på hva som skal skje med kulldriften på lengre sikt. Det synes å være stor enighet om at kulldriften, som er selve hjørnesteinsvirksomheten i svalbardsamfunnet, må videreføres inntil annen virksomhet kan vokse fram og fylle dens plass. I Svea Nord er det foretatt store investeringer i infrastruktur, og mye taler for at det vil være formålstjenlig å utnytte disse investeringene videre til uttak i de tilliggende felter som Lunckefjell og Ispallen. Med det reduserte uttakstempo meldingen skisserer, snakker vi om et 10–15-årsperspektiv. Man kunne kanskje ha forventet at Regjeringen hadde tatt stilling til spørsmålet om en eventuell utfasing av kulldriften over tid. Vi har imidlertid forståelse for at beslutningen er vanskelig fordi den berører så vidt mange kompliserte forhold. Vi registrerer at Store Norske Spitsbergen Kulkompani, SNSK, er i gang med en konsekvensutredning, og at saken vil bli lagt fram for Stortinget til neste år. Vi legger til grunn at utredningene også innbefatter en gjennomgang av Store Norskes fremtidige rolle på Svalbard. Store Norske har en lang historie bak seg, og selskapets virksomhet bygger på solid erfaring både som næringsaktør og eiendomsforvalter. Det vil være naturlig at selskapet settes i stand til å ta på seg nye oppgaver om og når kulldriften eventuelt måtte opphøre.

Meldingen gir også en bred omtale av det som foregår av forskning på Svalbard, og peker bl.a. på behovet for bedre koordinering av de mange og ulike forskningsaktivitetene. Det er naturlig å se for seg at forskningen vil få enda større betydning for norsk svalbardpolitikk i framtiden, dersom kulldriften blir faset ut. Et viktig skritt for å oppnå dette er at det også samtidig blir utviklet flere tilbud om sysselsetting bl.a. for familiemedlemmer av forskerne. Når det gjelder Kristelig Folkepartis syn på forskningen på Svalbard, viser jeg for øvrig til min interpellasjon til forskningsministeren 5. mai i år, hvor temaet ble reist på en bredere basis.

Vi har et stort vårt ansvar for forvaltningen av Svalbard. Norge må ha som ambisjon å innta en lederposisjon i internasjonal polarforskning. Derfor vil det være en god strategi å bygge opp kapasitet og kvalitet ved de ulike forskningsinstitusjonene som allerede er lokalisert på Svalbard. Etter vår mening bør Norge nå kjenne sin be-

søkelsestid og ruste seg til å ta et lederskap innen internasjonal polarforskning. Det vil være fremtidsrettet politikk også med tanke på fortsatt norsk suverenitetsutøvelse på øygruppen.

Alf Ivar Samuelson (Sp) [10:33:43]: Også jeg vil rette en takk til saksordføreren for en god og grundig redegjørelse i en viktig sak. Jeg synes det er viktig at vi er tydelige på at det er bred politisk enighet om de overordnede mål for svalbardpolitikken. La meg nevne disse:

- konsekvent og fast håndhevelse av suvereniteten
- korrekt overholdelse av Svalbardtraktaten og kontroll med at traktaten blir etterlevd
- bevaring av ro og stabilitet i området
- bevaring av områdets særegne villmarksnatur
- opprettholdelse av norske samfunn på øygruppen

Næringsvirksomhet og fortsatt kulldrift er viktig for opprettholdelsen av Longyearbyen som et familiesamfunn. Senterpartiet er godt fornøyd med at Regjeringen vil tilrettelegge ytterligere for forskning, utdanning og reiseliv på en måte som vil sikre et robust grunnlag for bosetting i Longyearbyen også på lengre sikt, og som er forenlig med målene i norsk svalbardpolitikk. Reiselivet på Svalbard lever av den uberørte naturen. Det er et potensial for videre vekst i reiselivet på Svalbard, spesielt utenfor høysesongen. Svalbards geografiske plassering er ideell for romvirksomhet, og det er all grunn til å tro at behovet for rombaserte tjenester vil fortsette å øke i årene som kommer, spesielt innen områder som samfunnssikkerhet, miljø og klima. Slike tjenester vil således fortsatt være en vekstnæring på Svalbard.

Økt sjøtransport i farvannet rundt Svalbard gir, sammen med økt virksomhet i nordområdene, nye utfordringer i arbeidet med sjøsikkerheten rundt Svalbard. En viktig utfordring framover vil være å overvåke utviklingen av skipstrafikken på en god måte. Samtidig må kartleggingen av farvannet rundt Svalbard gjerne økes og forsterkes. Norges nye havområder og tilbaketrekkingen av iskanten betyr nye utfordringer som gjør Svalbard mer strategisk enn tidligere.

Jeg vil framheve følgende merknader fra komiteen:

«Komiteen ser at med økende trafikk, endrede klimatiske forhold og flere mennesker blir det mer krevende å etablere og opprettholde en redningstjeneste. Offentlig redningstjeneste er organisert som et samvirke mellom en rekke offentlige etater, private og frivillige organisasjoner.»

Norge er forpliktet gjennom FN-konvensjoner å etablere en søke- og redningstjeneste i et nærmere avgrenset geografisk område, og Sysselmannen på Svalbard utgjør en lokal redningssentral. Utfordringen for redningstjenesten er betydelig i et område som er tynt befolket, med store land- og havområder. Norske myndigheter har ansvar for beredskapen og redningstjenesten i området, og redningsberedskapen består bl.a. av tjenestefartøy og helikopter. På grunn av økt aktivitet er det viktig at redningskapasiteten, herunder helikopterberedskapen, dimensjoneres og tilpasses i tråd med den forventede utviklingen.

Regjeringen bør utrede konsekvensene, herunder mil-

jøkonsekvensene, av en betydelig maritim trafikk over Polhavet, hva det betyr for Norge, og hvordan norsk forvaltning og andre aktører best kan organiseres for å møte disse.

For å ivareta beredskapen og tilsynsansvaret rundt Svalbard brukes Kystvakten og sysselmannens tjenestefartøy. Da er det betenkelig at sysselmannen er uten tjenestefartøy fra desember til slutten av april. Leieperioden bør dersom behov og seilingsforhold tilsier det, utvides. Kystvakten bidrar med betydelig kapasitet til søk- og redningsoperasjoner. Det er en viktig jobb som gjøres. Kystvaktens nærvær i havområdene i nord må styrkes samt at utviklingen av et mer omfattende samarbeid med andre stater når det gjelder å løse nåværende og framtidig forventede redningsoppdrag, må understøttes.

Svalbard og Longyearbyen har med sin unike beliggenhet vært en base for redningstjeneste og beredskap. Når forventet skipstrafikk kommer som et resultat av et polhav som er åpent, vil dette stille større krav til oss. Det er derfor viktig at Regjeringen, sammen med Lokalstyret, Sysselmannen og andre, kontinuerlig vurderer hvordan en slik utvikling best kan ivaretas.

Anne Margrethe Larsen (V) [10:39:36]: Jeg vil innledningsvis berømme saksordføreren for veldig godt, konstruktivt komitésamarbeid, og Regjeringen for å ha lagt fram en interessant og god melding.

Nordområdene er pekt ut som Regjeringens viktigste strategiske satsingsområde, og den har i den anledning utarbeidet sin nordområdestrategi. Ifølge meldingen bygger den på føringer som ligger i denne strategien. Sett i lys av dette savner jeg nok en noe nærmere omtale av hvordan de ulike tiltakene som er foreslått i svalbardmeldingen, bidrar til å nå målene Regjeringen har satt seg i nordområdestrategien.

Jeg mener at Norge har en utnyttet strategisk ressurs i Svalbard. Øygruppen ligger midt i passasjen mellom Polhavet og Nord-Atlanteren. Maritime transportruter som vil gå korteste vei over Polhavet i framtiden, må dermed passere øygruppen. Det samme gjelder mye av skipstrafikken som kan komme til å ta ut naturressurser fra Polhavet. Norge kan dermed etablere Svalbard som en sentral rednings- og beredskapsbase for denne trafikken.

I likhet med den internasjonale forskningsplattformen i Ny-Ålesund, kan det her ligge til rette for å invitere andre land med. Asiatiske industriland, herunder Kina, Japan og Sør-Korea, forventes etter hvert å bli store brukere av disse skipsrutene over Polhavet. De vil kunne ha stor interesse av å være med på dette.

Jeg mener derfor det er betimelig av komiteen å be Regjeringen foreta en utredning av hvilke konsekvenser, herunder også miljøkonsekvenser, en betydelig maritim trafikk over Polhavet kan ha for Norge. Utredningen bør se på hvordan norsk forvaltning og andre aktører best kan organiseres for å møte muligheter og utfordringer knyttet til dette. Jeg mener dette er en sak hvor vi bør gripe initiativet nå og faktisk ligge i forkant.

Jeg savner en konkret oppfølging av Regjeringens gode intensjoner med hensyn til å satse på forskning. Verken

foreliggende melding eller St.meld. nr. 30 for 2008–2009, om klima for forskning, gir signaler om et løft i bevilgningen til forskning og kunnskapsoppbygging i nordområdene.

Manglende bevilgninger har medført at utenlandske forskere er større brukere av forskningsfasiliteter som Norge har investert i på Svalbard, enn norske forskere. Mer konkret ser jeg det som uheldig at Universitetssenteret på Svalbard, UNIS, for inneværende år ble pålagt å kutte ned på sitt budsjett og dermed redusere antall studentårsverk og forskerstillinger.

Jeg konstaterer jo at Regjeringen senere har snudd i dette spørsmålet, ved å foreslå å bevilge penger i revidert nasjonalbudsjett. Dette er positivt. Jeg forventer at dette følges opp mer langsiktig i budsjettet for 2010. Antallet forskerstillinger bør oppjusteres for å sikre at UNIS kan opprettholde og videreutvikle sin forskerkompetanse.

Jeg har merket meg at Regjeringen vil nedsette en arbeidsgruppe som skal sikre best mulig beslutningsgrunnlag for investeringsbehov og muligheter med hensyn til framtidig energiforsyning. Jeg støtter dette, og mener at dette arbeidet må gis høy prioritet.

Jeg vil understreke at arbeidsgruppen også må se på mulighetene for at det i størst mulig grad kan benyttes fornybar energi. Vi bør ikke binde oss fast til en ren fossil energiløsning på Svalbard, men holde muligheten åpen for en diversifisert energimiks. Dette vil kunne brukes som et utstillingsvindu for en framtidsrettet norsk energipolitikk i disse sårbare nordområdene.

Statsråd Knut Storberget [10:43:44]: Gjennom de siste snart fire årene som jeg har hatt gleden av å være statsråd med ansvar for koordinering av mye av det som skjer på Svalbard, har det slått meg at det er mange grunner til at man bør reise til Svalbard.

Først og fremst er det her, som flere har vært inne på, en urørt villmarksnatur som er helt unik, og som vi må gjøre alt for å ta vare på. Det er vel det som står aller øverst når det gjelder norsk forvaltning av disse områder. Det andre som gjør det inspirerende, og som har vært en av grunnene til at jeg som statsråd har besøkt Svalbard mange ganger, er at de menneskene som bor i Longyearbyen, i Ny-Ålesund, i Barentsburg – ja, over hele øygruppen – alle sammen gir uttrykk for, og i sitt virke bidrar til, at vi skal nå de mål som vi setter oss for norsk svalbardpolitikk. Enten man snakker med representanter for reiselivsnæringen, for Store Norske, eller man snakker med dem som sitter i Lokalstyret, driver Svalbard museum eller har en eller annen rolle å spille i lokalsamfunnet i Longyearbyen, erfarer man raskt at her står man overfor mennesker som nettopp ser mange av de hensyn man må ta i svalbardpolitikken, og som også i sitt daglige virke klarer alle de vanskelige avveiningene som må tas når man skal bo og virke på Svalbard. Det er en av de viktigste grunnene til at mye av Regjeringas svalbardpolitikk og det norske samfunnets holdning til hva man gjør på Svalbard, faktisk ligger fast.

Jeg vil også berømme dem som utøver sitt virke på Svalbard – hva nå det måtte være.

Det andre hensynet som ligger bak, og som gjør sitt til at man i svalbardmeldingen skisserer opp en kurs for framtida på Svalbard – en stø kurs – er at vi i løpet av de siste årene har fått til et lokalstyre på Svalbard, som etter mine begreper må sies å fungere svært godt, og som taler svalbardsamfunnets sak på en god måte når vi skal trekke opp linjene for svalbardpolitikken. Det vi møter der, er stor forståelse også for de kryssende hensyn, men samtidig også en skaperkraft og en drivkraft med tanke på utviklingen på Svalbard, som det er all grunn til å gi honnør for. Det som et tverrpolitisk storting i løpet av disse fire årene i stor grad har sluttet seg til når det gjelder utviklingstiltak på Svalbard, hadde vi ikke kommet så langt med om vi ikke hadde hatt dialog med Lokalstyret.

Det er i svalbardmeldingen redegjort for de mål og prioriteringer og virkemidler som gjelder spesielt for Svalbard. Målene for svalbardpolitikken er, som jeg har presisert, rimelig faste, og de har ligget fast siden den forrige helhetlige gjennomgangen av svalbardpolitikken i 2000. Jeg er glad for den brede oppslutningen som disse målene fortsatt får, og jeg vil gi honnør til komiteen og ikke minst til saksordføreren for det arbeidet som nå er gjort.

Grunnlaget for forvaltningen av Svalbard er Norges fulle og uinnskrenkede suverenitet. Dette er slått fast i Svalbardtraktaten og bekreftet gjennom snart 85 års myndighetsutøvelse. Vi står allikevel overfor store utfordringer, ikke bare når det gjelder dem som bor på Svalbard, men også når det gjelder den situasjonen som Svalbard befinner seg i. I meldingen pekes det særlig på klimaendringene, som gir oss store og nye utfordringer. Temperaturen i Arktis forventes å stige dobbelt så raskt som det globale gjennomsnittet. Dette vil kunne føre til store endringer i de fysiske miljøforholdene og få alvorlige konsekvenser for arter og økosystemer på Svalbard. Forventede reduksjoner i sjøisens utbredelse vil også påvirke miljøet, ved at sårbare områder blir lettere tilgjengelig for ferdsel og annen virksomhet. Et viktig område framover blir derfor å vurdere hvordan særlig ferdselen kan styres, slik at de høye miljømålene vi har satt oss, kan opprettholdes.

Samtidig skaper klimaendringene paradoksalt nok muligheter og forventninger om en aktivitetsøkning i nord. Et varmere polhav vil bidra til at fiskeriaktiviteten flyttes nordover. Mindre is vil kunne åpne nye ruter for den internasjonale skipsfarten mellom øst og vest. En generell økning i aktiviteten i området vil kunne innebære at Longyearbyen kan få økt betydning, bl.a. som base for rednings- og forurensningsberedskap i de nordlige havområder. Jeg noterer meg at komiteen også er opptatt av rednings- og beredskapstjenesten i området, og at redningsberedskapen på Svalbard – politisk så vel som helsevesen – til enhver tid er dimensjonert og tilpasset for å ivareta et slikt ansvar. Det er all grunn til å ha et slikt fokus. Dette er et område hvor Regjeringa, i tråd med komiteens ønske, vil følge utviklingen nøye og fortløpende vurdere behov for tiltak, særlig når vi nå er i ferd med å bygge ut redningsberedskapen på fastlandet.

Siden forrige svalbardmelding har Longyearbyen fått sitt eget lokaldemokrati gjennom etableringen av Longyearbyen lokalstyre i 2002. Dette har gitt en mer tilpasset

myndighetsutøvelse på lokalt nivå og en forvaltning som både når det gjelder legitimitet, myndighet og ansvar, ligner på den kommunale forvaltningen på fastlandet. Siden etableringen av Lokalstyret har sentrale myndigheter vært opptatt av å utvikle nær dialog med Lokalstyret. Jeg har sjøl tatt initiativ til å avholde jevnlig kontaktmøter med Lokalstyret, ikke bare for å bli underrettet om lokale utfordringer, men også for å formidle statlig politikk og forventninger til lokale myndigheter. På samme måte som lokalt sjølstyre anses å være den beste og mest effektive måten å organisere lokalsamfunnene på ellers i Norge, gir dette også en god ramme for Longyearbyen. Jeg vil igjen understreke betydningen av å ha etablert et slikt lokalstyre i Longyearbyen. Det har gitt oss mange gode innspill i den politikken som føres på Svalbard, både i smått og i stort.

Kullvirksomheten på Svalbard har gjennom historien hatt stor betydning for Longyearbyen. Det har vært kullgruve drift på Svalbard i mer enn 100 år, og kullvirksomheten er fremdeles den viktigste næringen. Det er Regjeringas vurdering at kulldriften bør videreføres. Dette må imidlertid skje innenfor de rammer som miljøvernlovgivningen, kravene til bedriftsøkonomisk lønnsomhet og sikkerhetsforskriftene setter, og på en måte som understøtter Store Norske Spitsbergen Kulkompanis formål om å bidra til en robust bosetting i Longyearbyen. Eksisterende infrastruktur for kullgruvevirksomheten bør benyttes i den grad det er mulig.

Samtidig er det en erkjennelse at kulldriften er basert på en ikke-fornybar ressurs. Den er sårbar for svingninger i kullprisen, og historien har vist oss at uforutsette hendelser kan få store konsekvenser for virksomheten. Store Norske har en slitsom tid bak seg. I lys av dette mener Regjeringa det også er viktig å satse på annen variert virksomhet i Longyearbyen. Dette gjelder ikke minst aktiviteten ved UNIS, en videreutvikling av Svalbard som plattform for forskning og utdanning og en videre satsing på reiseliv og romrelatert virksomhet. Utviklingen innenfor de ulike områdene må ses i sammenheng og vurderes opp mot de overordnede målene i svalbardpolitikken, herunder de høye miljømålene for øygruppen.

I den løpende forvaltning vil det – på Svalbard som i Norge for øvrig – gjøre seg gjeldende ulike kryssende hensyn, f.eks. når det gjelder nærings- og verneinteresser. Svalbard har en unik natur- og kulturarv, som norske myndigheter har et særlig ansvar for å bevare. Beskyttelse av naturmiljøet er derfor en av de lange linjer i norsk svalbardpolitikk. All næringsvirksomhet, ressursutnyttning og forskning skal skje innenfor de rammer hensynet til bevaring av Svalbards naturmiljø og kulturminner setter. Ved en konflikt mellom ulike interesser skal miljøhensyn veie tyngst. Samtidig er det et mål å opprettholde norske samfunn på øygruppen. Det er derfor viktig at den overordnede svalbardpolitikken gir tilstrekkelig fleksibilitet og robusthet både når det gjelder avveininger av ulike hensyn, og i forhold til utviklingen for øvrig på øygruppen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Vaksdal (FrP) [10:53:16]: Som Fremskrittspartiet påpeker i innstillingen, tilstås i praksis alle borgere opphold på Svalbard i dag uavhengig av om de kommer fra et traktatland eller ikke. Dersom en person fra Svalbard reiser til Norge, eksempelvis til Tromsø lufthavn, blir man i dag ikke underlagt pass- eller visumkontroll til tross for at dette er Schengens yttergrense.

Jeg kan vanskelig se at denne praksis kan fortsette, og vil derfor spørre hva justisministeren vil gjøre for å bringe disse forhold i orden?

Statsråd Knut Storberget [10:53:46]: Som vi vel også har varslet i meldinga, er dette forhold som man nå er i ferd med å se på, slik at man får korrekt anvendelse av det regelverket som gjelder for grensepassering. I det arbeidet som nå pågår, bl.a. når det gjelder gjennomgang av utlendingsforskriften, er det viktig at vi tar to hensyn – at man ikke lager, som Fremskrittspartiet er opptatt av, så rigide regler at det føles for rigid, men at man får til et regelverk som er funksjonelt, og som ivaretar de hensyn som bl.a. følger av Schengen-forpliktelsene.

Ola T. Lånke (KrF) [10:54:39]: Jeg har registrert at justisministeren har reist mye til Svalbard, og at han har en stor kjærlighet til øyriket. Det er han ikke alene om å ha.

Jeg vil utfordre ham på nettopp dette som jeg har tatt opp i en tidligere interpellasjon i vår, nemlig forskning. Selv om han ikke er forskningsminister, har han et overordnet ansvar for forskningsaktiviteten. Hvordan ser justisministeren på mulighetene til at Norge virkelig kan innta en lederposisjon innen internasjonal polarforskning i dag? Det strømmer forskere til øygruppen fra ulike deler av verden, og på mange måter er det i ferd med å ta av. Også Riksrevisjonen etterlyste større koordinering og større ledelse på dette feltet. Hvordan ser justisministeren på mulighetene for at Norge kan ta større grep for å kunne gjøre dette til en viktig del av suverenitetsutøvelsen på Svalbard i framtiden?

Jeg må jo si at det var litt forstemmende at Regjeringen kuttet i bevilgningene til UNIS. Jeg er glad for at noe ble rettet opp. Hvordan ser han på mulighetene til å få fullført denne gjenoppbyggingen i neste budsjett?

Statsråd Knut Storberget [10:55:52]: Det er jo noen utfordringer her.

For det første er det spennende å se hva som kommer i neste budsjett, og det ligger under en annen statsråd. Det forhindrer meg ikke i å være helt enig med representanten Lånke i at den aktiviteten som nå skjer når det gjelder forskning og utdanning på Svalbard, er og vil for framtiden bli en av de aller viktigste plattformene, også for norsk tilstedeværelse.

Jeg er ikke sikker på om vi skal måle vellykkethet i forhold til forskning på Svalbard om det blir flere utenlandske forskere. Så vidt jeg vet, er det reelle forholdstallet rimelig stabilt.

Ser vi på utviklingen av UNIS, er det faktisk slik når det gjelder midler, at fra slutten av 1990-tallet og fram til

inngangen av 2009 er bevilgningene økt fra 30 mill. til 110 mill. Det er jo en betydelig satsing fra norsk side. Tatt i betraktning at Svalbard er ett av de viktigste stedene i verden med hensyn til klimaforskning, sier det seg sjøl at Norge har stor interesse av å fortsette den satsingen.

Anne Margrethe Larsen (V) [10:57:03]: Naturressursene i nordområdene og de store konsekvensene av klimaendringene skaper jo store utfordringer for Norge, men også utrolige muligheter. Svalbards beliggenhet midt i passasjen mellom Polhavet og Nord-Atlanteren er unik, bl.a. som redningsberedskapsbase, langt inn i framtiden.

En samlet komité ønsker en utredning i lys av bl.a. miljøaspektet, de geopolitiske aspektene og fiskeriene. Hvordan ser statsråden på en slik utredning?

Statsråd Knut Storberget [10:57:40]: Et slikt arbeid som komiteen bl.a. er opptatt av, både i forhold til miljøutvikling og særlig i forhold til redningsaspektet, er et ønske og et behov som vi også i Regjeringa ser.

Særlig når det gjelder rednings- og beredskaps situasjonen, er det jo slik at isolert sett for Svalbard-øygruppen er det behov for å ha et meget årvåkent blick på den kapasiteten de har. Samtidig er vi i en situasjon hvor vi på fastlandet nå åpner basene bl.a. for tilstedevakt døgnnet rundt. Vi åpner en ny base i Florø, og vi har et større prosjekt for anskaffelse av nye redningshelikoptre. Når man gjør denne jobben på fastlandet, mener jeg det er helt naturlig i en slik utvikling at man også må ha med seg det perspektivet og de utviklingsmulighetene vi har på Svalbard – ikke bare behovet, men også utviklingsmulighetene – og den fordelene vi vil ha ved å kunne styrke rednings- og beredskapsarbeidet med base i Longyearbyen.

Øyvind Vaksdal (FrP) [10:58:52]: Fremskrittspartiet har i innstillingen imøtekommet et ønske fra flere hold om at Svalbard lokalstyre skal få delta i hvert fall som observatør i Det interdepartementale Polarutvalget. På Svalbard fikk vi høre at Lokalstyret, som er et folkevalgt organ, følte seg noe overkjørt i mange saker, og at både de selv og andre mente at de burde få noe bedre kontakt og større innflytelse over hva som foregikk.

Jeg ser at vi dessverre står alene om å foreslå observatørstatus, men at det etableres en konsultasjonsordning mellom utvalget og Lokalstyret. Det er et skritt i riktig retning. Jeg vil spørre justisministeren om han har gjort seg noen tanker om hvordan denne ordningen skal fungere i praksis. Hvor ofte har man tenkt å ha konsultasjoner osv.?

Statsråd Knut Storberget [10:59:43]: Aller først: Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt lokalstyret skulle føle seg overkjørt, er ikke det mitt inntrykk. Vi har hatt jevnlike møter med politisk ledelse i Justisdepartementet og Lokalstyrets ledelse. Som jeg også sa i mitt innlegg, har det båret frukter. En av grunnene til at man bl.a. fikk satt ned svalbardskatten for noen år siden, er altså Lokalstyrets store innsats. Slik sett er vel jeg en av de statsrådene i Regjeringa som virkelig har lyktes i å sette ned en skatt.

Samtidig er det slik at de kontaktmøtene vi har hatt om

stortingsmeldingen, har jo vært særdeles gode. Der har man hatt workshop i Longyearbyen med politikere fra Jus-tisdepartementet til stede, og med gode innspill fra lokalstyret. Vi hadde også det samme senest da meldingen ble lagt fram.

Så mener jeg at en konsultasjonsordning ikke nødvendigvis er noe mindre dårlig enn en observatørordning i forhold til Polarutvalget. Det at man skal konsultere, kan bidra til at man nettopp i viktige saker får fram synspunkter raskt og også tar hensyn til det. Hvor ofte det blir, får vi komme tilbake til.

Ola T. Lånke (KrF) [11:01:02]: Jeg vil bare benytte anledningen til å ta opp et annet spørsmål som har vært reist i forbindelse med behandlingen av denne meldingen, nemlig forholdet til barn av utenlandske foreldre på Svalbard, som kan representere en litt vanskelig utfordring i framtiden, ikke minst når det gjelder skolegang. De har jo ikke plikt til å gå på skole, men de får et tilbud som de aller fleste benytter seg av. Men det er litt opp til foreldrene om de vil gjøre det.

Samtidig vet vi at de har ingen rett til videregående opplæring i Norge, slik at de har ikke noen vei videre. Veien tilbake til de landene de kommer fra, blir ofte stengt på grunn av at de ikke utvikler det språket de har fra sitt opprinnelsesland. Vi ser for oss at dette kan bli et vanskelig dilemma – et problem og en utfordring for politiske myndigheter i framtiden. Hvordan ser justisministeren på dette?

Statsråd Knut Storberget [11:01:50]: Dette er en spørsmålsstilling som jeg har vært svært opptatt av. Jeg har møtt mange av skoleelevene i Longyearbyen. Jeg møtte de helt minste – jeg spiste pizza med dem sist jeg var der oppe – og jeg møtte også de to som nå er russ i Longyearbyen. Vi diskuterte bl.a. disse spørsmålene. Det er jo en av grunnene til at jeg mener at vi må prøve å finne noen fleksible løsninger som ivaretar disse barnas og disse ungdommenes interesser. En utvekslingsavtale med Troms fylkeskommune er jo et første skritt og kan være en mulighet i forhold til dette.

Samtidig er jeg glad for at representanten Lånke i sitt hovedinnlegg her i dag pekte på at det er noen dilemmaer og noen vanskeligheter i forhold til det regelverket som gjelder for utenlandske statsborgere på Svalbard. Vi har varslet i meldingen, og vi vil nå starte, en gjennomgang sammen med Arbeids- og inkluderingsdepartementet for å se om vi nettopp på dette området klarer å skape noen fleksible løsninger som vil ivareta disse barnas hensyn. Det er all grunn til det, og jeg tror at det skal være innenfor rekkevidde.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Anna Ljunggren (A) [11:03:12]: Forskning er en av de viktigste virksomhetene på Svalbard og inngår som et viktig bidrag til bosettingen på og forvaltningen av øy-

gruppen. Forskningsmiljøet bidrar til å gi Svalbard-samfunnet flere bein å stå på. Forskning skal også i framtiden være en av bærebjelkene i norsk Svalbard-politikk. Kunnskap er blitt hovednæringen for det høyarktiske øysamfunnet.

Den første utforskningen av Svalbard fant sted for over 200 år siden. Da var det først og fremst franskmenn, briter og svensker som dominerte utforskningen av øygruppen. Svalbard har alltid vært preget av internasjonalt forskningsmiljø, og det viser senere års utvikling på UNIS, Universitetscenteret på Svalbard og i Ny-Ålesund. UNIS ble etablert i 1993 og er utgått av universitetene i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø. Det drives i dag en betydelig forskningsvirksomhet på UNIS, samtidig som ca. halvparten av studentmassen og de ansatte er utenlandske. Dette er med på å gjøre Svalbard til den mest internasjonale forskningsintensive delen av Norge.

Svalbards beliggenhet er et lett tilgjengelig høyarktisk område. Det gir unike muligheter for naturvitenskapelig forskning, herunder forskning på klimaendringer og overvåking av det marine og atmosfæriske miljøet. Norge har i dag store og viktige miljøer på disse feltene, og dem må vi satse videre på. Hvis vi klarer å se de ovennevnte feltene sammen, vil det styrke vår posisjon som kompetansenasjon på nordområdeforskningen.

Svalbard er også en attraktiv forskningsarena for utenlandske forskere, og det internasjonale nærværet er økende. I alt har ti nasjoner etablert forskningsstasjoner i Ny-Ålesund. Disse forskningsstasjonene er i dag blant de fremste i verden på arktisk forskning. Norske og internasjonale forskere driver en omfattende virksomhet innenfor en rekke fagområder, og Ny-Ålesund har gjennom mange år vært en viktig arena for internasjonal grunnforskning.

Det er flere årsaker til at Svalbard er attraktivt for det internasjonale forskningssamfunnet. På grunn av de varme hav- og luftstrømmene fra sørvest, er Svalbard det nordligste lett tilgjengelige stedet i Arktis. Det er ingen andre steder så langt nord en kan fly til daglig, og hvor en lett kan finne et moderne samfunn med bibliotek og kaffebarer.

Det vil være viktig at Norges forskningsinnsats og tilstedeværelse i Ny-Ålesund og på UNIS ikke henger etter i forhold til andre land. Infrastrukturen – som det har blitt satset sterkt på de siste ti årene – og de naturgitte kvalitetene er der. De må benyttes av norske forskere, slik at vi holder tritt med den internasjonale forskningsvirksomheten.

Det er i første rekke UNIS og Norsk Polarinstitutt som gir norsk forskning tilhørighet på Svalbard, og disse institusjonene skal også i framtiden bidra til at forskning er en viktig del av norsk virksomhet på Svalbard.

Odd Einar Dørum (V) [11:06:18]: Jeg har noen korte kommentarer til denne solide innstillingen. For det første vil jeg understreke at norsk forskningsinnsats på Svalbard også må føre til at antall norske forskningsdøgn i Ny-Ålesund holdes oppe. Det er svært viktig. Det har jeg tatt opp tidligere i denne stortingsperioden, og jeg skal ikke bruke mer tid på det nå.

Jeg tar ordet på grunn av to små avsnitt på siste side i

komiteens innstilling, for det første der komiteen ber om at man foretar en utredning av utfordringene, eller mulighetene, for Svalbard ved endringer av isforholdene på Nordpolen, og samtidig det punkt hvor man ser på det å styrke rednings- og beredskapssituasjonen. Jeg vil gjerne understreke – og dette har jeg lært bl.a. i samtaler med Lokalstyret – at her står vi overfor en forbindelse mellom Svalbard og den store geopolitikken, på den måten at vi vet at isen i nord smelter, og vi vet at en situasjon der man ikke seiler langs Nordvest- eller Nordøstpassasjen, men antakelig rett over polområdene, rykker nærmere. Jeg vil for min del gjerne etterlate den tanke at i en slik sammenheng vil det ikke være dumt av Norge å tenke på at den havn man da skal benytte seg av, vil være Longyearbyen. Det å tenke på den måten betyr at Norge ikke lar det oppstå et vakuum i en slik situasjon, men selv går inn og fyller det der Norge ut fra Svalbardtraktaten og ut fra alle gode interesser har en mulighet til å fylle det med aktivitet.

På samme måte, som flere har vært inne på, vil en norsk kapasitet for redning og beredskap på Svalbard som overstiger det som gjelder Svalbard-øygruppen, og som også tar høyde for en større del av områdene i nord mot polområdene, være noe som vil vekke internasjonal forståelse og respekt hvis vi bygger det ut. Vi gjør rett og slett noe som alle vil godta at man gjør. Ved å gjøre disse trekkene i nord vil vi samtidig sørge for at vi er klart synlige når vi senere får helt andre typer diskusjoner om det som strekker seg enda lenger nordover, og som man i vanlig tale nå kaller nordområdepolitikk.

Noe av det viktigste for å holde en fredelig og stabil utvikling i denne delen av verden, også nord for Svalbard, tror jeg nettopp er å opptre med styrke i god tid, fordi da oppfyller man de mulighetene og den tilliten man har. Og spesielt når det gjelder dette med havn og havneforhold – her tenker jeg på Longyearbyen – men også når det gjelder redning og beredskap, som flere har vært inne på, vil Norge ha stor legitimitet for nettopp å fremme tiltak.

Til slutt: Thorvald Stoltenberg har på vegne av nordiske ministere sett på hvordan Norden kan opptre i nordområdene, og i den sammenheng har han også reist tanken om et satellittprosjekt for å sørge for at man rett og slett er nærværende når det gjelder å overvåke områdene i forhold til nettopp maritim virksomhet, og å feste grepet i tide. I den utredningen som kommer, og som komiteen har bedt om, tror jeg det er viktig at man virkelig tenker disse store perspektivene for nordområdepolitikken i sammenheng med Svalbard-politikken.

Hill-Marta Solberg (A) [11:09:28]: Jeg skal ikke bidra til å forlenge debatten vesentlig. Det er bare to ting jeg ønsker å utdype og presisere. Det første knytter seg til spørsmålet rundt forskningsinnsats i nordområdene og på Svalbard. Jeg synes det er verdt å ta med seg at da komiteen hadde høring og møtte Forskningsrådet, understreket også Forskningsrådet at vi i inneværende år ligger på et meget høyt nivå når det gjelder forskning. Det knytter seg ikke minst til det at vi har vært igjennom en periode med Det internasjonale polaråret som faktisk har gitt et betydelig løft i forskningsinnsatsen med en økning på nærmere

100 mill. kr årlig de siste tre årene. Nå er det selvfølgelig en utfordring for alle myndigheter å klare å gå videre med et så høyt nivå på forskning i nord. Selvfølgelig burde det være en ambisjon for Norge å være blant de aller fremste når det gjelder polar forskning. Når det gjelder forskning, råder også Forskningsrådet til at det bør utvikles et eget Svalbard-program innenfor forskning. Det vil gi kontinuitet i forskningen på Svalbard, og komiteen gir i innstillingen en tilslutning til en sånn utvikling.

Så litt om spørsmålet om observatørstatus eller konsultasjonsordning for lokalstyret i Longyearbyen. Dette er blitt vurdert. Min vurdering er at det er viktig for Lokalstyret å opprettholde sin integritet som folkevalgt lokal myndighet, og at en konsultasjonsordning med Regjeringens polarutvalg faktisk sikrer det på en bedre måte enn en observatørstatus i utvalget. Så vil jeg selvfølgelig oppfordre den ansvarlige statsråden til å lage en god, regelmessig og forutsigbar ordning som styrker dialogen mellom lokalstyret og regjeringsapparatet.

Helt til slutt sier jeg takk for mange gode tilbakemeldinger fra komiteens medlemmer.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 3688)

Sak nr. 2 [11:12:03]

Innstilling frå justiskomiteen om offentlig rettshjelp. Rett hjelp (Innst. S. nr. 341 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 26 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Hilde Magnusson Lydvo (A) [11:12:54] (ordfører for saken): I dag skal vi behandle St.meld. nr. 26. Den er et stort steg på veien til en bedre rettshjelpsordning i Norge.

Norge er et av de landene i Europa som bruker mest offentlige midler på rettshjelp, og meldingen viser at offentlig rettshjelp kan gis på en måte som gjør at vi får mer rettshjelp ut av de rundt 600 mill. kr vi bruker i året på offentlig rettshjelp.

Komiteen står samlet om store deler av meldingen, men der det er et mindretall, legger partiene selv fram sine synspunkter.

Det offentlige har opplysnings- og veiledningsplikt, men når denne svikter, er det viktig at vi har et sikkerhetsnett som gjør at borgerne kan få hjelp til å få sine rettigheter.

Den største endringen ligger i at det legges opp til en førstelinjetjeneste der alle kan få inntil én time fri rettshjelp. Vi skal her få hjelp i alle typer saker unntatt næringsrelaterte saker og straffesaker. Straffesaker vil kunne gi mulighet for rettshjelp etter straffeprosessloven.

24 kommuner har prøvd ordningen med offentlige servicekontorer der lokale advokater bistår. I de fem kommunene som har vært med i prøveprosjektet, ble to tredjedeler av sakene løst på den halvtimen man fikk hos advokaten.

Jeg tenker på dem som ligger våken om natten og tenker på og irriterer seg over treet til naboen som kaster skygge over verandaen. Hva kan man gjøre med den saken? Da er det bra å ha en advokat som har greie på lovverket, og som kan si at treet står så nær grensen at du kan be naboen om å felle det. Mange søvnløse netter er spart!

Komiteen ser det som viktig at vi løser konflikterne på et tidligst mulig tidspunkt og begrenser bruken av rettsapparatet til å løse konflikter.

Vi ser at i 75 pst. av barnefordelingssakene som er i retten, har én eller begge foreldrene fri sakførsel, og disse sakene kan ha gått opptil fire ganger i rettsapparatet. Én ting er kostnadene ved disse rundene, men et annet viktig moment i disse sakene er hvordan denne bruken av fri rettshjelp slår ut for barna. Er dette til barnas beste? Det må derfor settes inn stor innsats for å løse denne type saker utenfor rettsapparatet.

Det er andre enn advokatene som yter fri rettshjelp. Vi har de særskilte rettshjelpstiltakene som gjør en veldig god jobb: Gatejuristen, som gjør en innsats for rusmisbrukerne, JURK, som jobber særlig mot kvinner og studentrettshjelpstiltakene, som har grupper som jobber mot ulike sakfelt. Jeg ønsker særlig å framheve fengselsgruppen. Innsatte er i en situasjon som gjør det viktig å få oppfølging når det gjelder de juridiske utfordringene de møter under soning.

Erfaringene fra ovennevnte tiltak over viser at det er viktig å jobbe oppsøkende, og kanskje særlig Gatejuristens arbeid mot rusmisbrukere har vist dette.

Det er begrenset hvilke type saker som kommer inn under ordningen, men komiteen påpeker at listen over dekningsområder ikke skal være uttømmende.

Komiteen har understreket at når det utøves skjønn i denne type saker, må vi bestrebe oss på å få en ensartet praksis i hele landet.

Meldingen legger opp til at 1,2 millioner husholdninger kommer inn under rettshjelpsordningen. Regjeringen har allerede økt inntektsgrensene i denne perioden, og de foreslås ytterligere økt i meldingen. Det skal betales en gradert egenandel avhengig av inntekten din.

Arbeiderpartiet ønsker å framheve at innenfor ordningen vil timeprisen ligge på den offentlige salærsatsen, som vil gi mange betydelig lavere advokatutgifter. Meldingen vil bli fulgt opp av en lovproposisjon. Innspill som er kommet til denne saken, vil bli tatt med i arbeidet med denne proposisjonen.

Det hjelper ikke å ha rett om du ikke får rett!

Solveig Horne (FrP) [11:16:53]: Først har jeg lyst til

å gi honnør og takke saksordføreren for et godt arbeid og et godt samarbeid om saken.

Selv om denne saken kom litt sent, vil jeg også gi ros til Regjeringen for å ha lagt fram denne saken på tampen av denne perioden.

Som en leser i innstillingen, er det stort sett en samlet komité som står bak merknadene der. Dette er veldig viktig og godt for det videre arbeidet med lovforslaget og for sakene videre om fri rettshjelp.

Fri rettshjelp er et viktig velferdsmessig og sosialpolitisk tiltak, og det skal hjelpe dem som ikke har økonomi, eller dem som trenger det for å hevde sin rett. Som vi vet i dag, er Norge et av de landene i Europa som bruker mest penger på rettshjelp, men får minst igjen. Finland håndterer 30 pst. flere saker enn Norge, og bruker betraktelig mindre enn det vi gjør i dag. Derfor er det på sin plass med en gjennomgang, slik vi har i dag.

Det har vært knyttet stor spenning til saken, og veldig mange har kontaktet oss de siste årene om hvilken innretning Regjeringen kom til å ha på denne saken. Det var knyttet veldig stor spenning til førstelinjetjenesten, og om det ble opprettet et offentlig kontor eller ikke.

Førstelinjetjenesten er veldig viktig. Det er noe Fremskrittspartiet er glad for at Regjeringen har lagt opp til. Det er i dag veldig mye godt interkommunalt samarbeid, og det foregår veldig mye godt arbeid i en del kommuner.

Det er viktig at en nå får en gratis veiledning til alle, men det er også viktig at den er lett tilgjengelig, og at vi får informasjonen om denne tjenesten ut til alle personer som trenger det. Det at det nå blir en prøveordning i en del kommuner, håper vi på sikt kan føre til at det blir obligatorisk i hver kommune.

Det som er viktig i førstelinjetjenesten, er at advokater, eller rettshjelpen, skal være uavhengig. Det er gledelig at det er en samlet komité som står bak her, at disse skal være uavhengige.

Så litt til den finske modellen. Jeg er glad for at Regjeringen i dag har hevet inntektsgrensen, men likevel er det ikke sikkert at den treffer så godt som den skulle ha gjort. Om du har en høy inntekt, kan det godt være at du har mange utgifter, men likevel ikke får fri rettshjelp, fordi inntekten din er for høy. Derfor går Fremskrittspartiet mot den ordningen som Regjeringen legger opp til, og heller ønsker en finsk modell, som er mer behovsprøvd og basert på nettoinntekt.

Så litt om egenandeler. Selv om disse er gradert, er det paradoksalt at staten i dag først gir fri rettshjelp til dem som trenger det, men så krever inn igjen egenandeler. Vi skulle ønske vi kunne få gjort litt mer med det i dag i denne saken.

I Aften Aften for en tid tilbake stod det en artikkel om at det er lang kø for å få rettshjelp. Det er 40 pst. flere arbeidsrettsenhendelser og 35 pst. flere om gjeld. Det viser seg at det er en stor økning også blant den vanlige befolkningen, men ikke minst blant dem som er innsatte. Jeg er derfor glad for at vi i dag har en merknad og et forslag med tanke på de innsatte og gjeld.

Vi i justiskomiteen og justisministeren har vært på kino og sett en film om gjeld i fengsel. Hadde du fått bukt med

den gjelden du har, er det ofte det som skal til for å få livet ditt på rett kjøp.

Jeg var på sommeravslutningen til WayBack i forrige uke. Hvis en spør de som tidligere har vært innsatt om hva vi kan hjelpe dem med, er svaret at det er gjelden deres som er et stort problem.

Til slutt har jeg lyst til å nevne det samme som saksordføreren sa om de frivillige. Det arbeidet som Juss-Buss, JURK og Gatejuristen gjør – jeg kunne sikkert nevnt flere – er utrolig viktig. Det er også viktig at de får en forutsigbarhet i det arbeidet de gjør og blir verdsatt for det arbeidet de legger ned for fri rettshjelp.

Så vil jeg ta opp de mindretallsforslagene fra Fremskrittspartiet og fra Fremskrittspartiet og Høyre i saken, og signalisere at vi kommer til å støtte Venstres forslag nr. 8, 9 og 11.

Presidenten: Representanten Solveig Horne har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Elisabeth Aspaker (H) [11:22:00]: Saksordføreren har gitt en god redegjørelse for sakens innhold. Jeg vil dessuten trekke fram alle som har bidratt i høringsprosessen og kommet med innspill til komiteen.

Retthjelpsmeldingen er møtt med store forventninger av de mange som har behov for fri rettshjelp, og de som er i posisjon til å kunne tilby slik hjelp, enten det er etablerte advokater eller frivillige rettshjelpstilbud. Dialogen under og etter høringen mener jeg har bidratt til nødvendige påpekninger av sider ved meldingen som ikke er uttømmende, og som krever ytterligere utredning.

Det er snart ti år siden rettshjelpsordningen sist ble underlagt en grundig drøfting i Stortinget. Det er fornuftig at den diskuteres med jevne mellomrom, fordi ordningen er viktig for mange – og fordi samfunnet og behovene endrer seg.

Retthjelpsordningen ble først utformet som en sosial støtteordning, og det er etter Høyres mening på den bakgrunn den fortsatt bør innrettes. Det innebærer at rettshjelp finansiert av det offentlige, i hovedsak bør gis der behovet er størst, og til dem som har dårligst mulighet til å betale – og som uten den offentlige ordningen ikke ville være i stand til å hevde sin rett for egen regning. Høyre er derfor positiv til den utvidelsen av ordningen som gjøres for gjeldssaker. Disse har ofte stor velferdsmessig betydning og kan for enkeltpersoner handle om betydelige beløp.

Det brukes mye penger på rettshjelp over offentlige budsjetter i Norge, både i konkrete summer og sammenlignet med i våre naboland. På tross av pengebruken håndterer rettshjelpstilbudene i flere andre land langt flere saker enn i Norge. Meldingen danner et godt grunnlag for å arbeide videre med rettshjelpsspørsmål. Den er imidlertid lite konkret på en del punkter.

Det er etter Høyres oppfatning for mange løse tråder i meldingen, for mange spørsmål står ubesvart og overlates til departementet for videre vurdering. Det er grunn til å spørre om dette skyldes intern uenighet i Regjeringen, eller om fire år har vært for kort tid til å gjøre seg opp en mening i disse spørsmålene.

Høyres utgangspunkt er at vi aldri vil bli ferdige med arbeidet med å utforme rettshjelpsinstuttet. Det må stadig tilpasses samfunnsutviklingen. Målretting av tilbudet er derfor viktig i det videre arbeidet med å utforme ordningen.

Førstelinjetjenesten er, og skal være, sekundær til den generelle veiledningsplikten det offentlige har. Veiledningsplikten er lovfestet. Det er derfor ikke valgfritt for forvaltningen om det skal ytes veiledning til innbyggerne eller ikke. På tross av både lovfesting og gode intensjoner viser all erfaring at den likevel ikke fungerer som den burde. Derfor er det viktig med et supplement, og derfor stiller også Høyre seg bak flere av de skisserte utvidelsene av førstelinjetjenesten. Når det er sagt, er det flere spørsmål vi mener bør diskuteres nærmere. Det er bl.a. viktig at førstelinjetjenesten ikke organiseres som et offentlig monopol. Om de som utgjør førstelinjetjenesten, er ansatt i kommunen, vil det å gi råd som innebærer søksmål mot kommunen, kunne sitte langt inne. Uavhengighet i førstelinjetjenesten er derfor svært viktig. Advokater eller andre rettshjelpere må være uten bindinger til kommunen for å unngå tvil om lojalitet. Videre må det etableres gode kontrollmekanismer både for å ivareta kvaliteten på tilbyderne av førstelinjetjenesten og på tjenesten i seg selv. Dette vil kunne ivareta innbyggernes rettssikkerhet og velferd i førstelinjetjenesten.

Det er gjennomgående i meldingen at bekjempelse av fattigdom og fokus på mindre ressurssterke grupper er et viktig aspekt ved den rettshjelpsordningen vi har i dag, og de utvidelsene som vi nå diskuterer. Det er derfor med en viss undring jeg har registrert at virkemidlene som foreslås, ikke i større grad er rettet inn mot fattigdomsbekjempelse. Dette har også vært en gjenganger i høringen i komiteen og i de mange henvendelsene vi har fått også etter høringen.

Meldingen belyser på en god måte frivillig rettshjelpsarbeid som et nyttig og godt supplement til rettshjelp over offentlige budsjetter. Jusstudenter i hele landet bidrar også i stor grad og har vist seg særlig dyktige til å komme i kontakt med utsatte grupper i samfunnet. Både ved oppsøkende virksomhet og ved aktiv tilstedeværelse hjelper de mennesker som ellers har vanskeligheter med å benytte seg av de øvrige rettshjelpstilbudene. Det er på denne bakgrunn Høyre og Fremskrittspartiet har fremmet forslag om å vurdere en utvidelse av de frivillige rettshjelpstiltakene.

For øvrig vil jeg signalisere at Høyre vil støtte Venstres forslag nr. 8, 9 og 11.

Akhtar Chaudhry (SV) [11:26:38]: Den offentlige rettshjelpsordningen skal sikre at «ingen lider rettstap på grunn av dårlige økonomiske evner eller mangelfulle opplysninger om sine rettigheter», som det heter i forarbeidene til loven som kom i 1980. Siden den gang har det vært foretatt en rekke endringer i ordningen, en del innstramminger og enkelte utvidelser. SV har lenge arbeidet for å utvide den offentlige rettshjelpsordningen både når det gjelder saker som skal kvalifisere for å få rett til slik rettshjelp, og for å legge om egenandelssystemet slik at flere kan bli omfattet av ordningen. Hensikten med ord-

ningen er å sikre at de som ikke har penger til å betale for advokathjelp, skal få det helt eller delvis dekket av staten. Det hjelper ikke å ha retten på sin side hvis ikke folk har økonomi til å få prøvd den ut. Det er et viktig rettssikkerhetsprinsipp å få prøvd sine rettigheter.

Regjeringen foreslår nå å legge om store deler av ordningen, slik at den kan nå flere. Dette støtter vi fullt ut. Ett av forslagene er å øke inntektsgrensene fra 246 000 kr til 325 000 kr for enslige og fra 369 000 kr til 600 000 kr for par. Det vil føre til at dobbelt så mange husholdninger – fra 600 000 til 1,2 millioner – vil bli omfattet av ordningen.

Når inntekten skal beregnes, bør det gis fradrag for enkelte faktiske utgifter, slik at det er den enkeltes reelle betalingssevne som er utgangspunkt for hvor stor egenandelen blir. I meldingen tar Regjeringen til orde for at det skal gjøres fradrag for forsørgelse av barn og sykdomsutgifter. En enstemmig komité mener også at det i det videre arbeidet med egenandelsystemet bør ses på om det er andre fradrag som også kan være aktuelle, f.eks. for personer med stor gjeldsbyrde.

Et annet viktig forslag i meldingen er at ingen advokat kan forlange mer enn den offentlige salærsatsen som er på 870 kr pr. time innenfor flere nye saksområder der advokater i dag kan ta flere tusen kr pr. time. Det gjelder bl.a. forbrukersaker, gjeldssaker, klager i helse- og sosialsaker, og trykdesaker, visse arbeidsrettslige saker og barnebortføring. Dette mener vi i SV er viktige utvidelser av ordningen.

Flere rettshjelpsundersøkelser viser at det er andre hindre enn de rent økonomiske som gjør at folk ikke oppsøker advokat, som f.eks. manglende kunnskap om at de har et juridisk problem, eller barrierer i forhold til å oppsøke et advokatkontor.

Derfor er forslaget om en førstelinjetjeneste med landsdekkende offentlige servicekontorer der alle kan få én times gratis hjelp av en advokat eller rettshjelper, ett av de viktigste forslagene Regjeringen nå kommer med. Forslaget har allerede vært i gang som et prøveprosjekt siden 2002 og ble evaluert av Statskonsult i 2004 og av Justisdepartementet i 2006. Konklusjonene er at prøveprosjektet har vært en suksess med gjennomgående gode tilbakemeldinger, både fra dem som har fått rettshjelp, og fra advokater.

Førstelinjetjenesten må være lett tilgjengelig. Det er også viktig å nå ut med informasjon til personer som av ulike grunner har problemer med å oppsøke en slik tjeneste, f.eks. ved asylmottak, fengsler, institusjoner og i rusmiljøer.

SV mener at det er stort behov for alternative rettshjelpstiltak for å sikre rettssikkerheten til utsatte og svaker stilte grupper, som bl.a. de studentdrevne rettshjelpstiltakene Juss-Buss, JURK, Jussformidlingen, Jushjelpa i Midt-Norge og Jusshjelpa i Nord-Norge. Likeledes Gatejuristen, som er et lavterskeltilbud som gir gratis rettshjelp til personer som har – eller har hatt – rusproblemer.

Stortingsmeldingen danner et godt grunnlag for det videre arbeidet med en offentlig rettshjelpsordning.

Eirin Falde hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Presidenten vil gi Elisabeth Aspaker ordet utenom tur til å ta opp forslag.

Elisabeth Aspaker (H) [11:31:39]: Jeg beklager at jeg da jeg hadde ordet i sted, glemte å ta opp forslag nr. 7, fra Høyre.

Presidenten: Nå er det gjort. Representanten Elisabeth Aspaker har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Odd Einar Dørum (V) [11:31:58]: Først en kort refleksjon over opposisjon og posisjon. Jeg hadde en slik refleksjon forleden om barnebortføringer. Jeg konstaterer at den sittende regjering er på det samme nøkterne plan som jeg var i en tidligere fase av mitt liv. Man får ikke en uendelighet av penger fra Finansdepartementet. Da må man lage en provenynøytral ordning. Det man i praksis gjør, som jeg synes er svært fornuftig, er å lære av den finske ordningen og modifisere den til norske forhold. Det er i praksis det man gjør ved delvis å utvide dekningsområdet og utvide inntektsgrensene. Jeg synes det er et praktisk grep. Jeg synes det er et fornuftig grep. Jeg synes det er bra at det er det grepet som fremmes. Jeg synes også det er bra at det er en type nøkternhet over framstillingen. Så er jeg enig med tidligere talere i at det er viktig å se på rettshjelp som debatttema med jevne mellomrom, rett og slett fordi det stadig vil komme nye utfordringer.

Venstre støtter den tanken om førstelinjetjeneste, som er fremmet. Vi skjønner hvorfor den skal utredes videre. Vi har fremmet noen forslag om dette, og deler av utredningen kan i hvert fall se på det vi har tatt opp. Jeg ser av ordlyden i vårt forslag, nr. 10, at det kan oppfattes som om vi ikke vil ha en førstelinjetjeneste. Med det forslaget mener vi rett og slett at man også skal se på det å få en time hos advokat som førstelinjetjeneste. Hvis teksten skapte forvirring, var ikke det hensikten. Derfor vil jeg gjerne presisere det nå.

Så er det et tema som jeg i en tidligere fase av mitt liv fikk brutalt rett i ansiktet, fordi man hadde samlet opp gammel moro over lang tid. Det gjelder salærsatsen til forsvarsadvokater. Her ble det tatt et krafttak for ca. ti år siden. Da hadde det ligget og godtgjort seg uten særlige reguleringer over lang tid. Jeg ser av kommentarene fra en del av partiene at vi nærmer oss et punkt der noe må justeres. Det fører også til at Venstre, istedenfor å hoppe til der justeringen skal skje, vil stemme for Høyres forslag, som går på at man er nødt til å se på dette. Det vil bli galt hvis det over lengre tid blir et misforhold mellom den salærsatsen som blir utbetalt, og den som egentlig bør være riktig. Men det skal alltid være en grunn til å gjennomgå dette på en nøktern og skikkelig måte.

Venstre vil også stemme for de tre forslagene som Høyre og Fremskrittspartiet har felles. Det kan være nyttig å se på rettshjelpsordningen i forhold til Den europeiske menneskerettighetskonvensjon, ikke fordi vi tror at den sittende regjering har til hensikt ikke å følge den, men det kan rett og slett være nyttig å se på den, slik at man i hvert fall har testet det.

Det å styrke de frivillige rettshjelpstiltakene er rett og

slett en klok måte å ha lavterskelkontakt på, med stadig nye sider ved samfunnsutviklingen. Vi vet at de frivillige rettshjelpstiltakene har vært pionerer over lang tid. Det å ha denne sensitiviteten er rett og slett å ta vare på de gode lytterpostene. Et forslag om det vil få vår støtte. Det samme gjelder det som jeg antar at alle er enige om, men som jeg synes det kan være greit å understreke: Når man er innsatt og ikke fradømt noen rettigheter, har man selvfølgelig de borgerlige rettighetene man skal ha, men det kan hende at selve den praktiske situasjonen ikke er der. Egentlig oppfatter jeg det å gi de innsatte disse rettighetene som å være på god linje med den kriminalomsorgstenkningen som lå i Regjeringens melding på det området, og som vi har behandlet tidligere.

Så noen betraktninger til slutt: Jeg tror at når man ser på førstelinjetjenesten, enten den blir organisert på den ene eller andre måten, må man også i den tjenesten kunne ta opp spørsmål som berører det offentlige. Det offentlige er jo stort i forhold til menneskers liv i Norge. Da må tjenesten være organisert slik at man ikke kommer i habilitetsproblemer overfor det offentlige, altså hvordan det offentlige her, som kan være – holdt jeg på å si – ulike deler av «trøste og bære»-bransjen, for å forkorte det veldig enkelt og ikke bruke så mange ord på det, slår inn i menneskers liv, og på hvilken måte man skal sikre seg at man også på disse områdene får et fornuftig rettsråd. Jeg oppfatter at Regjeringen er åpen for nettopp å ta hensyn til dette.

Jeg er også glad for at det i denne meldingen snakkes mye mer nøkternt om fattigdom enn det representanten Kristin Halvorsen, nåværende finansminister, gjorde da hun satte en pekefinger rett opp i ansiktet på Kjell Magne Bondevik foran forrige stortingsvalg og slo fast at bare ved en viljeserklæring ble man kvitt fattigdommen i Norge. Jeg tror de aller fleste som sitter i denne salen, har et langt mer nøkternt og realistisk forhold til dette, og at det forhåpentligvis er slutt på den type pekefinger. Men at dette skjedde, tilhører ikke for meg av de mest høyverdige øyeblikk i norsk politikk – at man trodde at man rett og slett kunne avskaffe noe som var komplisert, ved bare å løfte en pekefinger og si at det handlet om en enkel vilje. Jeg tror veldig mange norske politikere er opptatt av dette. Jeg synes det er et godt uttrykk for at vi har en bra felleslinje i norsk politikk at vi skal bekjempe fattigdom. Så vet vi at det er komplisert og sammensatt. At det i komitéinnstillingen reflekteres over hvordan man også skal bruke rettshjelpen i en slik sammenheng, er bra.

La meg helt avslutningsvis vise f.eks. til det utmerkte arbeidet som Kirkens Bymisjons gatejurist utfører, som rett og slett er en medvandrer på sosialkontorene. Man får ingen andre rettigheter enn dem man skal ha, men man får dem. Det er et godt uttrykk for en hverdagsjuss som jeg oppfatter at veldig mange av oss har felles.

Venstre støtter da forslagene nr. 1–3 og forslag nr. 7, og tar opp de forslag som er omdelt på plassene i salen.

Presidenten: Representanten Odd Einar Dørum har gitt en stemmeforklaring og tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Knut Storberget [11:37:21]: Jeg er veldig glad for at komiteen og Stortinget stort sett samlet går for de hovedlinjer som trekkes opp. Det er veldig viktig, for det ligger et betydelig arbeid foran oss hvis vi skal komme i mål både lovgivningsmessig og budsjettmessig.

Når det gjelder rettshjelp i Norge, har debatten rundt det i veldig stor grad vært konsentrert rundt hvor mye vi bevilger. Jeg er ikke enig med dem som måtte hevde at de grep som her tas, tas fordi man står overfor et gjenstridig finansdepartement. Jeg mener at Regjeringa faktisk har levert betydelig når det gjelder rettshjelp, både ved å heve inntektsgrensene og ved å støtte lavterskeltiltak, bl.a.

Men noen ganger må vi kunne stille oss spørsmålet i politikken, særlig i stortingsmeldinger, om hvordan man anvender pengene, uansett hvor mye penger man får bevilget. Her vet vi at vi får bevilget store beløp – rundt 600 mill. kr. Tar vi med straffsakskostnadene, bikker vi milliarder. Det bør til enhver tid være en plikt, enten man sitter i Stortinget eller i Regjeringa, å diskutere hvordan vi forvalter disse pengene – uansett hvor mye man måtte få rundt neste sving. Denne meldinga er et forsøk på det, og jeg oppfatter det sånn at også de politiske partiene i Stortinget samlet sett er villige til å gå inn i den diskusjonen og se på: Kan vi få en bedre anvendelse av pengene?

Det er tre elementer i dette som har vært førende for Regjeringa da vi har laget denne meldinga, og som vi i veldig stor grad har vært enige om hele veien.

Det første er det å bekjempe fattigdom. Det er ikke gjort i en håndvending. Men når man nå foreslår å utvide anvendelsesområdet, når vi etablerer en førstelinjetjeneste, som vi mener kan ta unna mange saker, og hvor man virkelig kan få løst saken tidlig, ja, når vi ønsker fortsatt å styrke tiltak som Gatejuristen, Juss-Buss, JURK og alle de som driver ute med lavterskeltilbud, når vi sier i denne meldinga at det er et mål at man skal heve inntektsgrensene betydelig, dog med å føre opp tilsvarende med egenandeler i mange situasjoner, har det også et veldig stort fordelingspolitisk perspektiv over seg. Jeg bare minner om at når det er to i en sak, i f.eks. en barnefordelingssak, og den ene havner like utenfor inntektsgrensa og ikke får fri sakførsel og kommer i den berømte rettshjelpsklemma, har det vært maktpåliggende for Regjeringa når man har laget en ny modell, at man skal forhindre det i større grad, slik at begge parter henger med i hele løpet og ikke blir brutalt satt til side fordi man ikke har råd til å føre prosess, på grunn av prosesskostnader. Så fattigdomsbekjempelsen og det fordelingspolitiske aspektet står sentralt innenfor denne modellen.

Det andre som vi har pekt på, er at vi må gjøre terskelen lavere for å søke juridisk bistand. Det har veldig mye å gjøre med kroner og øre, men det har også antakelig noe å gjøre med folks oppfatning av det å søke juridisk bistand, det å gå til advokat. Så det å kunne få førstelinjetjenesten organisert innunder offentlige servicekontor mener vi er et veldig viktig tiltak for å senke terskelen for å søke bistand. Ved at man faktisk ved en slik modell bidrar til at ikke 600 000 husstander i Norge, men 1,2 millioner husstander kommer innunder den offentlige rettshjelpssatsen på 870 kr og ikke en hvilken som helst annen pris, selv med

høy egenandel, har man i hvert fall forutsigbarhet når det gjelder prisen på timen. Det er et viktig tiltak for å senke terskelen for det å kunne søke hjelp at man vet hva slags timepris man skal betale.

Det tredje momentet for oss, ved siden av fattigdomsbekjempelse, det å skape en lavere terskel, har vært at vi ønsker å bidra til å redusere prosesskostnadene for folk, ved at vi ikke lager et system som i mye større grad er prosessdrivende, hvor man får en carte blanche til fri sakførsel, f.eks., og hvor det ikke spiller noen rolle for dem som eier saken, hvor omfangsrik saken blir. Derfor mener jeg at det å kunne tenke prosessreduserende tiltak er helt avgjørende i forhold til dette. Egenandelene vil jo bidra til det, ved at man faktisk får større ansvar for sakens omkostninger hvis den bli voluminøs og stor. Førstelinjetjenesten er et godt eksempel på prosessreduserende tiltak, slik at man får løst saken raskt. Heldigvis er det mange som i de førstelinjetjenestene vi allerede har hatt oppe å gå, har opplevd at saken blir løst raskt innenfor den timen som er avsatt, noe som har bidratt til at man har spart utrolig mye prosesskostnader.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Solveig Horne (FrP) [11:42:38]: Fremskrittspartiet synes at egenandeler på fri rettshjelp er ulogisk. Statsråden snakket flere ganger i sitt innlegg nå om bekjempelse av fattigdom. Vi har jo registrert at Regjeringen er skeptisk til at en belegger fattigdom med egenandeler. Likevel har det vist seg at Regjeringen ikke har tenkt å gjøre noe med dette nå, når de ikke har støttet vårt forslag om å vurdere en modell for rettshjelp uten innkreving av egenandel. Jeg vil likevel tillate meg å stille spørsmål til statsråden om han likevel i framtiden vil vurdere en slik modell.

Statsråd Knut Storberget [11:43:23]: Jeg syns Fremskrittspartiet argumenterer merkelig i denne saken. For det første peker man på at man ønsker en finsk modell. Det sentrale i den finske modellen er etter min oppfatning at man nettopp har ganske høye egenandeler, så vidt jeg erfarer, opp mot 70 pst. Så nå må Fremskrittspartiet bestemme seg: Enten ønsker man en finsk modell, eller så ønsker man det ikke.

Jeg må være helt ærlig, jeg ønsker meg en modell der langt flere skal få fri rettshjelp i Norge og heller betale høy egenandel, for da får de lav timesats. Det er jo hele tanken. Dette handler om å gi en mulighet også for folk som er utenfor dagens inntektsgrenser, til å komme innenfor, sjøl med høy egenandel. Så må vi sørge for at bunnen blir hevet, slik at de som ikke opplever å få egenandeler, faktisk blir flere og flere. Regjeringa har en ambisjon om at det skal skje, og at modellen skal være slik at de som er fattigst, de som har minst inntekt, faktisk også skal slippe å betale egenandel.

Elisabeth Aspaker (H) [11:44:40]: Ett av de sentrale punktene i Soria Moria-erklæringen var at man skulle avskaffe fattigdom i denne fireårsperioden. Sånn har det jo

ikke gått, og nå handler det vel snarere om å redusere fattigdommen.

Uansett, rettshjelpsmeldingen er et viktig tiltak for å sikre folks rettssikkerhet, uavhengig av økonomisk stilling.

Som jeg nevnte i innlegget mitt, har det vært en gjenganger hos høringsinstansene at man mener at meldingen ikke treffer godt nok, og man peker på ulike grupper i samfunnet som man mener faktisk ikke vil komme til å få den hjelpen via rettshjelpsordningen i framtiden som man hadde forventet. Så spørsmålet mitt til statsråden er hva slags kommentar han har til det – at man skal legge fram en melding som skal være for dem som trenger det mest, og så er altså tilbakemeldingen fra den store overvekten av høringsinstanser at meldingen ikke treffer.

Statsråd Knut Storberget [11:45:33]: Nå kan det godt være at representanten Aspaker ser det negative bedre enn jeg gjør, for vi har hatt masse diskusjoner med Advokatforeningen og andre organisasjoner både før og etter at meldinga er blitt lagt fram, og det er ikke gjennomgående i beskrivelsen av meldinga at den treffer dårlig. Men at det er diskusjon om hvor grensene skal gå i forhold til inntektsfastsettelse, og hva slags områder rettshjelpen skal utvides på, hilser jeg hjertelig velkommen. Det er jo derfor vi har en debatt rundt dette, og jeg må jo si at de utvidelser som nå ønskes foretatt, og som det pekes på i meldinga, ikke er så rent små. Det er spørsmål om gjeldssaker, helse- og sosialsaker, arbeidsforhold, barnebortføring, spørsmål om forbrukersaker som har gått til Forbrukertvistutvalget, og som er særdeles viktige, og også noen diskrimineringssaker. Jeg opplever at dette er viktige områder.

Når det gjelder bl.a. fanger, er jeg helt enig. De som sliter med å få sin rett, må få bedre hjelp. Der er jo nettopp førstelinjetjenesten pekt på å være et veldig viktig instrument, ved at man oppsøker i fengslet.

Odd Einar Dørum (V) [11:46:51]: Et førstelinjetiltak som ikke er lik førstelinjetjenesten slik den er definert i meldingen, er Kirkens Bymisjons gatejurist. Gatejuristen gir rett og slett rettigheter til de som er mest utslått i samfunnet, bl.a. på sosialkontorer. Man skulle jo tro at de rettighetene skulle man ha, men ut fra min livserfaring er det dessverre ikke alltid slik. Forvaltningen opererer ikke alltid etter de idealer som normene bak den skulle tilsi. Kirkens Bymisjons gatejurist er da som en type medvandrer med på å sørge for at du ikke får noen forfordeling i loven, men du får det du skal ha.

Hvordan ser statsråden for seg at nettopp denne type innsats, som i hvert fall er et treffsikkert fattigdomstiltak for mange av dem som sliter med livet, kan styrkes i tiden som kommer?

Statsråd Knut Storberget [11:47:35]: Jeg har egentlig bare ett svar når det gjelder Gatejuristen. Det er tiltak som må styrkes, og som må komme som et supplement til alle mulige andre ordninger. Det var bakgrunnen for at Regjeringa valgte å gå inn i gatejuristkonseptet, i den forstand at vi valgte å bevilge penger til det, først i Oslo,

med et betydelig beløp – sjøl om vi opprettholdt virksomheten ved rettshjelpskontoret i Oslo, sjøl om vi utvidet inntektsgrensene, var det viktig å få plass Gatejuristen. Det er helt riktig som representanten Dørum sier, at dette når en helt spesiell gruppe mennesker som ikke ville bli nådd av mange av de ordinære tiltakene. Det var også bakgrunnen for at Regjeringa valgte å gi enda mer penger til Gatejuristen for å etablere seg andre steder i landet, bl.a. i Tromsø. Jeg mener at hvis man virkelig skal nå de som i hvert fall er fattigst på penger, for å si det slik – jeg er ikke sikker på om de er fattige på mange andre ting – vil Gatejuristen være en nøkkelpiller i forhold til framtidig rettshjelp i Norge.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Thomas Breen (A) [11:48:52]: Jeg er særst glad for at Regjeringa nå kommer med denne meldingen. Den legger opp til at 1,2 millioner husstander vil falle inn under den nye ordningen. Det er en kraftig utvidelse. Det er bra. Førstelinjetjenesten tror jeg også er et viktig poeng i meldingen. Den gjør ordningen mer tilgjengelig for folk. Den kan også være konfliktdepende, og man kan spare økonomisk ved at man får avklart ting tidligere.

Jeg er også svært glad for at man viderefører prinsippet om at rettshjelpsordningen skal være en sosial støtteordning, og at den er en subsidiær ordning. Det siste er veldig viktig, mener jeg, for at rettshjelpsordningen ikke skal bli en hvilepute i forhold til forvaltningens opplysnings- og rettleidningsplikt. Som mange stortingsrepresentanter sikkert har erfart, er det en del mennesker som opplever at den offentlige forvaltningen ikke ivaretar opplysnings- og rettleidningsplikten godt nok. Så det er viktig at den ordningen vi nå innfører for rettshjelp, ikke blir en sovepute i forhold til den plikten forvaltningen har når det gjelder dette.

Men grunnen til at jeg tok ordet, er at jeg nok en gang sliter litt med å skjønne hva Fremskrittspartiet egentlig mener. De skriver flere steder i merknadsform en slags hyllest til den finske modellen, og samtidig har man et forslag, nr. 4, hvor man foreslår mer av den finske ordningen. Men så, i forslag nr. 6, ber man Regjeringa om ikke å ha noen egenandeler i rettshjelpsordningen. Så vidt jeg har skjönt, er den finske ordningen lagt opp slik at man har et gradert egenandelssystem, slik som Regjeringa her også legger opp til. Så spørsmålet er om Fremskrittspartiet kan forklare meg hva de egentlig mener: Er de for den finske ordningen med egenandeler, eller er de mot den finske ordningen med egenandeler?

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 3688)

Sak nr. 3 [11:50:56]

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Sonja Irene Sjøli, Inge Løn-

ning, André Oktay Dahl og Elisabeth Aspaker om innføring av obligatorisk dødsstedsundersøkelse ved plutselig spedbarnsdød (Innst. S. nr. 309 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:85 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringa innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingrid Heggø (A) [11:51:56] (ordfører for saka): Dokument nr. 8:85 omhandlar innføring av obligatorisk dødsstadsundersøking ved plutselig spedbarnsdød.

Sjølv om komiteen er delt i konklusjonen om obligatorisk dødsstadsundersøking, er eg heilt trygg på at det er ein samla komité og eit samla storting som er opptekne av barns rettstryggleik. Det er òg ein samla komité og eit tverrpolitisk storting som i forskjellige samanhengar har rosa Regjeringa for å ha sett søkjelys på vald i nære relasjonar. Dødsstadsundersøking er ein del av dette.

Så er vi usamde om kva verkemiddel vi kan nytta i forhold til både Grunnlova § 102 og Den europeiske menneskerettskonvensjonen artikkel 8.

Det var ein samla komité som i utgangspunktet ønskte obligatorisk dødsstadsundersøking – dette for å ta vare på rettstryggleiken til borna og også fordi forskning kunne føra til at vi reddar fleire små, uskuldige liv. Når ein har mista eit barn, er ein i ein svært sårbar situasjon, og for Arbeidarpartiet har det vore ønskjeleg med obligatorisk undersøking, også fordi alle då vert likt behandla og ingen vil føla seg spesielt mistenkt.

Vald i nære relasjonar var eitt av hovudtema som arbeidarpertifraksjonen saman med den politiske leiinga i Justisdepartementet tok tak i heilt i starten av denne stortingsperioden. Spørsmålet om innføring av obligatorisk dødsstadsundersøking ved plutselig spedbarnsdød har vore eitt av punkta som har vore grundig diskutert i denne samanheng.

Det å mista eit barn er noko av det aller verste vi som foreldre kan koma ut for, og eg må innrømme at det er vanskeleg å førestella seg at nære omsorgspersonar faktisk tek livet av eigne born. Likevel veit vi at dette skjer, og langt oftare enn det vi likar å tru.

Det er svært viktig kven som undersøker dødsstaden for at ein skal kunna avdekkja eventuelle kriminelle handlingar. Det beste er utvilsamt eit team beståande av ein person med etterforskningskompetanse og ein som skal obdusera, frå Rettsmedisinsk institutt. Med to slike landsdekkjande team som skal undersøka dødsstaden innan 48 timar, vil ein få god kompetanse og likehandsaming og personar som veit kva dei skal sjå etter. Eg vil understreka at kvar obduksjonen finn stad, også er heilt avgjerande for avdekking av eventuelle kriminelle handlingar, og all

obduksjon av born i alderen 0–3 år skal gå føre seg på Rettsmedisinsk institutt.

Eg vil understreka at ved mistanke om unaturleg dødsfall skil ein ikkje mellom om det er born eller vaksne. Det er, og skal vera, same rettstryggleik uansett alder. Men myndigheitsutøving frå politiet si side må ha heimelsgrunnlag.

Minst like viktig er det førebyggjande, å kunna avdekkja forhold før det kjem så langt som til drap. Ein treng ikkje lenger 50 pst. sannsynlegheit for å gå inn; liten mistanke er nok.

Helse- og omsorgsdepartementet har endra forskrifte- ne slik at det no er meldeplikt. Meldeplikta går framfor teieplikta, og brot på meldeplikta kan føra til at ein mister autorisasjon. Barne- og likestillingsdepartementet har endra barnevernslova slik at ein har plikt til å melda tilbake til varslar. Skule og barnehage skal ha detaljert tilbakemelding. Enkeltpersonar skal ha tilbakemelding med omsyn til om dette vert følgt opp eller ikkje. Målet er å gå frå redd for å ta feil til glad for å ta feil.

Justisdepartementet konkluderer med at eit slikt samansett team, ei så grundig undersøking som eg har beskrive her, og ei obligatorisk dødsstadsundersøking vil strida imot § 102 i Grunnlova, som lyder:

«Hus-Inkvisitioner maa ikke finde Sted, uden i kriminelle Tilfælde.»

Så er det dei som vil endra undersøkingsteamet, og dei som vil endra Grunnlova. Til det siste: Ei grunnlovsendring er ein lang prosess, og vi vil mista mykje dyrebar tid.

Når det gjeld Den europeiske menneskerettskonvensjonens artikkel 8, vert det vist til at andre land har obligatorisk dødsstadsundersøking. Til det har eg to spørsmål: Kva andre land? Korleis er innhaldet i denne undersøkinga? Det er jo nettopp fordi vi vil ha ei så omfattande undersøking som gjev best mogleg rettsvern og best mogleg utgangspunkt for å avdekkja eventuelle kriminelle handlingar, at konflikten med Grunnlova og EMK artikkel 8 oppstår. For eksempel: Sjølv om born døyr på sjukehuset, vert det grundig undersøking av heimen.

I valet mellom å ha eit team samansett av ein med etterforskningskompetanse og ein som skal obdusera, frå Rettsmedisinsk institutt, men å ha dette frivillig, og å endra samansetjinga og innhaldet i undersøkinga, men då få det obligatorisk, er eg trygg på at den beste rettstryggleiken gjev vi born ved å velja omfattande, men frivillig undersøking. Det er ei slik grundig undersøking og samansetjing av teamet som har størst moglegheit til å avdekkja eventuelle kriminelle handlingar, og som dermed gjev størst rettstryggleik for born.

På vegner av regjeringspartia ber eg om at ein gjer om framlegget til vedtak frå at det skal leggjast ved protokollen, til eit oversendingsframlegg.

Solveig Horne (FrP) [11:57:23]: Det er en veldig viktig sak forslagsstillerne her har tatt opp, og Fremskrittspartiet stiller seg helt og fullt bak både merknadene og forslaget.

Dette er et veldig ømtålig tema. Vold i nære relasjoner har blitt diskutert veldig mange ganger i denne sal, og komiteen har stått sammen om det. Det er derfor beklagelig at vi ikke står sammen også i denne viktige saken.

Det er mørketall som nok ikke har kommet fram, og det er veldig viktig å få satt fokus på dette. Å styrke barns rettsikkerhet i Norge kan vi aldri gjøre ofte nok.

Slike dødsstedsundersøkelser er allerede innført i andre europeiske land, og det er beklagelig at Regjeringen ikke følger opp dette, men skjuler seg bak Grunnloven. Men nå blir det vel et oversendelsesforslag, og det er i hvert fall et lite skritt på veien.

Jeg har lyst til å sette fokus på en liten sak til i tilknytning til dette, og det gjelder oppnevning av bistandsadvokat for barn som har omkommet. Det er et forslag som ble tatt opp i saken om offer og pårørende, som vi hadde for et års tid tilbake, og det blir også tatt opp nå. Det er et viktig grep for å sikre disse barnas rettsikkerhet, og jeg hadde håpet at Regjeringen kunne fulgt opp og støttet det forslaget.

Elisabeth Aspaker (H) [11:59:16]: Sakens ordfører har redegjort for regjeringspartienes holding. For Høyre er det helt uforståelig at en regjering som skryter åpenlyst av å ha vold i nære relasjoner som et satsingsområde, ikke ser betydningen av tiltak som dette for å styrke rettsvernet for de aller minste blant oss – små barn som ikke har noen andre til å forsvare seg når det er deres foreldre og viktigste omsorgspersoner som begår overgrep mot dem.

Høyres utgangspunkt er at det må være samfunnets plikt å sette inn tiltak, slik at de minstes rettsikkerhet ikke ofres på bekostning av voksnes rettigheter.

Det er vanskelig å forstå og akseptere at den norske grunnloven skal kunne stå i veien for tiltak som kan avdekke alvorlig kriminalitet og drap på små forsvarsløse barn. Norge har påtatt seg tunge forpliktelser både i forhold til FNs barnekonvensjon og menneskerettigheter generelt for å gi barn en trygg og beskyttet oppvekst. Dette taler etter Høyres mening klart for at Norge følger etter andre land og innfører obligatorisk dødsstedsundersøkelse ved små barns plutselige og uventede død.

Det er i denne sammenheng et paradoks at lovendringen som gir politiet adgang til å gå inn i folks hjem for å kontrollere at våpen oppbevares forsvarlig, ikke anses som grunnlovsstridig. Men å undersøke stedet der et lite barn har dødd, for å få brakt klarhet i årsaksforhold, hevdes å kunne være grunnlovsstridig. Høyre har merket seg Lovavdelingens uttalelse om at man er tilbøyelig til å anta at en obligatorisk dødsstedsundersøkelse vil være grunnlovsstridig. Om ikke dette er en juridisk innpakning for noe annet, må Lovavdelingen kunne tolkes slik at det er mulig å ende opp også med en annen konklusjon enn det Regjeringen har gjort så langt.

Fra statistikk bl.a. i Barnedødsårsaksprosjektet vet vi at det i Norge hvert år forekommer drap på små barn begått av nærmeste familie. Det er samfunnets plikt å sørge for at også disse drapene blir oppklart, og at den eller de som står bak, blir avslørt og stilt til ansvar for sine ugjernin-

ger. Undersøkelse av dødssted kan med bakgrunn i dette gis en rent politimessig begrunnelse, og vil da også kunne ha en viktig forebyggende effekt.

Det er ganske bemerkelsesverdig at Regjeringen i revidert nasjonalbudsjett legger opp til en frivillig undersøkelse, når Barnedødsårsaksprosjektet i sin rapport fra 2004 er nokså entydig i sin tilråding om at bare obligatorisk undersøkelse kan gi små barn god nok beskyttelse. De fleste foreldrene mente det var et gode å kunne bli sjekket ut av saken og få slått fast at det ikke forelå noe kriminelt forhold. Denne avklaringen var viktig for å kunne legge tragedien bak seg. Foreldre beskriver det som en lettelse å få «utelukket et straffbart forhold», på samme rutinemessige måte som man ville gjort om den døde var en voksen person. Det kan hindre rykter og sladder som legger stein til byrden.

Det er grunn til å dvele ved følgende problemstilling: Om det er i pakt med Grunnloven med rutinemessige undersøkelser når voksne dør, for å utelukke kriminelle forhold, hvordan kan det da være i strid med Grunnloven å gå like rutinemessig til verks når små barn dør?

Det har i denne perioden vært jobbet tverrpolitisk for å styrke barns rettssikkerhet. På denne bakgrunn er det et stort tilbakeslag og en logisk brist når Regjeringen nå etablerer en frivillig ordning om dødsstedsundersøkelse.

Selv om Regjeringen i denne saken har kommet skjevt ut av hoppet, burde den ha lært fra hoppbakken at det likevel er fullt mulig å hente seg inn og sette gode nedslag. Det har Regjeringen og justisministeren ikke engang gjort et forsøk på i den foreliggende saken, og det til tross for overtydelige anbefalinger fra Barnedødsårsaksprosjektet. Jeg vil også minne om og trekke fram den betydelige innsats som Stine Sofies Stiftelse har gjort når de har jobbet med denne type problemstillinger.

Regjeringens opplegg kan best sammenlignes med foreldremøte på skolen. De foreldrene læreren aller helst skulle fått i tale, kommer ikke. Det er god grunn til å frykte at et obligatorisk tilbud om frivillig dødsstedsundersøkelse vil lide samme skjebne. Man skal vel ikke være stor spåmann for å skjønne at foreldre eller andre nærstående som faktisk har noe å skjule, neppe vil ta imot det frivillige tilbudet, og vil gjøre det som står i deres makt for å unngå en dødsstedsundersøkelse.

Norsk politi har internasjonalt utmerket seg med sin kompetanse og dyktighet i kampen for å avdekke vold og overgrep mot barn. Kanskje skulle vi nå feie litt for egen dør?

Senere denne uken skal justisministeren være vert for et europeisk justisministermøte der vold i nære relasjoner er opplyst å bli hovedtema, der det skal framlegges en rapport om aktuelle problemstillinger og tiltak her i landet. Det må være lov å påpeke at Regjeringens håndtering av denne saken da kommer i et noe merkelig lys, for på dette området går Norge åpenbart ikke i front.

Presidenten: Skal representanten Aspaker ta opp noen forslag?

Elisabeth Aspaker (H) [12:04:15]: Det kan jeg gjere

ne gjøre, men det trodde jeg faktisk Solveig Horne, som var før meg, hadde gjort. Vi har to fellesforslag.

Presidenten: Representanten Elisabeth Aspaker har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Olav Gunnar Ballo (SV) [12:04:54]: Jeg vil først få si at det er veldig bra med et så stort engasjement i alle partiene når det gjelder denne saken.

Det at det skjer plutselig dødsfall blant sped- og småbarn, er jo i seg selv en stor tragedie også for dem som blir igjen, og spørsmålet om årsaken vil stå sentralt. Vi har jo også sett når det gjelder plutselig, uventet spedbarnsdød og forskning i Norge, at man har ligget langt framme på verdensbasis, og at tallene knyttet til plutselig, uventet spedbarnsdød, har gått betydelig tilbake, ikke minst på grunn av rådgivning når det gjelder leie for spedbarnet, etter at forskning har vist at ryggleie er gunstigere enn mageleie. Så i kjølvannet av at man skal etablere et tilbud – at Regjeringen faktisk etablerer noe som ikke har eksistert tidligere – har man fått opp en debatt som også har resultert i det forslaget som ligger her i dag.

Jeg synes at det viktigste å understreke her, er at man faktisk innfører en ordning som ikke har vært før, og som dermed forbedrer tilstanden både rent rettslig og medisinsk i forhold til det som har vært før. Jeg synes nok at med utgangspunktet i den kritikken som opposisjonen kommer med, drukner det i denne debatten. Det er jo ikke slik at tidligere regjeringer har tatt et initiativ for å få dette på plass – mens Knut Storberget og den sittende regjering gjør det. Regjeringspartiene har i debatt med departementet vektlagt at det må være et mål at flest mulig av de tilfellene der det skjer dødsfall, blir undersøkt, nettopp med tanke på å sikre at man kartlegger hvorvidt det foreligger noe kriminelt.

Man kan se dette ut fra to ulike spor. Det ene er det rent rettsmedisinske sporet, nemlig at her kan det ha skjedd noe kriminelt – det er viktig å komme til bunns i det kriminelle som har skjedd, og dermed få undersøkt alle tilfellene såfremt det er mulig. Det er det ene sporet. Det andre sporet er at det også har en betydelig medisinsk side, noe man ikke minst har sett når det gjelder forskning på plutselig, uventet spedbarnsdød.

Når et team – som vil bestå av rettsmedisinere, sannsynligvis også med barnemedisinsk kompetanse, pluss noen som har politifaglig kompetanse – skal inn og undersøke, skal man vektlegge både det rent juridiske og det medisinske. Dermed har det vært en diskusjon med hensyn til organisering av virksomheten. Nå ser det ut til at det vil være ved Folkehelseinstituttet, med kompetanse også på forskning, at man vil organisere det, og dermed som en del av helsevesenet, men der det rent juridiske også ivaretas.

Når det gjelder den problemstillingen som går på at dersom pårørende reserverer seg mot en undersøkelse, vil det nettopp kunne være i de tilfellene der det har skjedd noe kriminelt man ikke ønsker skal oppdages. Regjeringen har understreket at dersom det foreligger mistanke om noe kriminelt, vil man foreta en undersøkelse. Da kan det også begjæres en undersøkelse. Det at noen reserverer seg

mot den, må i så fall begrunnes og kan i seg selv være en årsak til at man nettopp i de tilfellene skal undersøke. Det som vi, når det kommer til stykket, vil vektlegge i SV, er at her må ikke det beste bli det godes fiende. Nå må vi ikke risikere at saken skyves enda lenger ut i tid, for mange har ventet på at dette skal settes i system. Så får man høste erfaring med undersøkelsene når de starter, også knyttet til de innsigelsene som er kommet, for på den måten å se hva dette gir som ikke har eksistert til nå.

I tillegg er det en styrke at forslaget nå blir oversendt, slik at departementet i forbindelse med innføringen av ordningen også får vurdert det opp mot de innsigelsene som er kommet fra opposisjonen. Det betyr at det er med respekt for innsigelsene at saken behandles, og det er med respekt for opposisjonens innsigelser at man søker å komme i gang med ordningen. Derfor synes jeg opposisjonen vil være tjent med å dempe noe av kritikken, fordi man må innse at det at det faktisk blir igangsatt en ordning er bedre enn å ha den rettstilstanden vi har i dag. Det er ikke slik en kan få inntrykk av, at tilstanden forverres gjennom at ordningen i utgangspunktet er skissert til å være frivillig.

Laila Dávøy (KrF) [12:09:44]: Det er en svært viktig sak som er satt på dagsordenen. Jeg må, i likhet med andre som har tatt ordet, spørre om hvorfor Regjeringen mener at barn mellom null og tre år som dør uventet, skal ha dårligere rettssikkerhet enn alle andre. Hvorfor lager man en spesialordning innen helsetjenesten for disse små barna, når vi vet at ett av fem barn mellom null og tre år som dør uventet, dør av enten omsorgssvikt eller at det foreligger noe kriminelt.

I revidert nasjonalbudsjett foreslår Regjeringen å innføre en frivillig dødsstedsundersøkelse i regi av helsetjenesten – et helseteam som ikke har hjemmel til å foreta en obligatorisk undersøkelse, slik politiet kan gjøre, og som politiet gjør i alle andre tilfeller der uventet død inntreffer, altså der den døde er fra fire år og oppover, slik jeg har forstått det

Helsekomiteen ønsket i forbindelse med statsbudsjettet i år at Regjeringen skulle gjøre en slik undersøkelse obligatorisk og fatte et vedtak om det. Regjeringen utredet dette og kom til at et helseteam ikke kan foreta en slik obligatorisk undersøkelse, fordi det vil være grunnlovstridig. Ergo konkluderer Regjeringen med at dette av den grunn må skje frivillig. Teamet må be om å få komme inn og foreta en slik undersøkelse.

Dersom Regjeringen mener at samme rettssikkerhet skal gjelde for alle, uavhengig av alder, måtte de konkludert med at man skal gjøre det samme som man gjør når et barn på fire år eller mer eller voksne dør uventet. Det er komplett umulig for meg å forstå det grepet Regjeringen tar her. Vi har i det siste hatt flere saker som tilsier at en rask dødsstedsundersøkelse kan være avgjørende for enten å avkrefte en mistanke, og det skjer heldigvis i de fleste tilfeller, eller få sanket bevis der det er nødvendig. Jeg antar, i likhet med representanten Aspaker, at i de tilfeller der det kan ha foregått noe kriminelt, vil et helseteam slett ikke slippe inn for å undersøke åstedet. Og obduksjon er i mange tilfeller ikke nok.

Her mener jeg personlig at regjeringspartiene må snu. Om de ikke gjør det i dag, har de tiden fram til fredag og behandlingen av revidert nasjonalbudsjett – det er der Regjeringen formelt tar stilling i saken.

I innstillingen til revidert foreligger forslag fra opposisjonspartiene om å gjøre dødsstedsundersøkelser ved plutselig spedbarnsdød obligatorisk og å sørge for at så skjer. Med andre ord: Barn mellom null og tre år som dør uventet, skal ha samme rettssikkerhet og samme regime som det som gjelder for alle andre aldersgrupper – dette bør også gjelde for dem.

Det kan være positivt at forslaget nå foreslås oversendt Regjeringen. Men det må i så fall være fordi man har tenkt å endre sitt standpunkt fram mot fredag, slik jeg ser det.

Trond Lode (Sp) [12:13:40]: Senterpartiet er oppteke av å styrkja rettssikkerheita til barn i Noreg. Me veit at det skjer mykje skjult vald som ikkje vert stoppa, eller der straff ikkje vert idømd, fordi dei som vert ramma, er barn. Dei aller mest forsvarslause er sjølvsagt dei aller minste ungane. Me meiner det er godt nok dokumentert at det til og med skjer fleire drap årleg som ikkje vert etterforska fordi den drepne er eit lite barn. Me veit at i mange andre land er undersøking av dødsstaden obligatorisk når mindreårige dør. Senterpartiet er einig med dei som seier at me bør få ei slik ordning òg i Noreg. Det har Senterpartiet sin talsmann i helsespørsmål uttrykt klart og tydeleg i offentlege debattar me har hatt dei siste åra.

Me synest det er synd når me no er i ein situasjon der eit fleirtal i Stortinget ønskjer å innføra obligatorisk dødsstadsundersøking, men der omsynet til Grunnloven tilseier at me må nøya oss med den nest beste løysinga. Senterpartiet er derfor glad for at det har vore fremja eit forslag om oversending. Me støttar sjølvsagt det. Det er viktig at me framleis har ein open debatt om dette, slik me har hatt det siste året.

Kva vert så vegen vidare for å erstatta det nest beste med det beste? Når eg les brevet frå justisministeren som er vedlagt innstillinga, og omtalen i St.prp. nr. 67 for 2008–2009, slår det meg at me treng ei ny vurdering i valet mellom ei ordning lagd under Justisdepartementet og ei ordning lagd under Helse- og omsorgsdepartementet. Det er der eg synest me bør starta med ein ny omgang av utgreingar som eg håper ein kan setja i gang og gjennomføra fort. Den nye ordninga for dødsstadsundersøkingar som kjem i gang frå 1. juli, er omtalt i St.prp. nr. 67, som no er til behandling i finanskomiteen.

Som det er i dag, skal alle plutselige dødsfall blant barn under tre år verta rekna som mistenkjelege og melde til politiet. I alle desse tilfella skal ein utføra obduksjon. Ein skal omgåande gi eit obligatorisk tilbod om dødsstadsundersøking ved alle slike dødsfall. Foreldre skal kunna takka nei til undersøkinga.

Den offentlege debatten har bl.a. resultert i ei anna sammansetning av desse teama. Dei skal ha personell med politifagleg kompetanse, men utan direkte tilknytning til politiet. Legen som skal obdusera, skal delta i teamet. Teamet skal ha meldeplikt til politiet ved kvar mistanke om at noko kriminelt kan ha skjedd. Det vil òg verta ei generell

innskjerping av at plikt til å varsle ved mistanke om vald skal gå føre teieplikta. Eg meiner det er nødvendig at det vert streka under at det i visse tilfelle er straffbart ikkje å melda frå, og at helsepersonell kan mista autorisasjonen ved brot på denne plikta.

I Senterpartiet støttar me at det vert ei fortløpande evaluering av denne nye ordninga. Me støttar at ho vert sett i verk, men me ønskjer framleis ein open debatt. Vidare ønskjer me å få utgreidd om det å plassera ansvaret for undersøkingane under Justisdepartementet vil kunna gi ei raskare og like bra løysing.

Trine Skei Grande (V) [12:17:37]: Vi som er stortingsrepresentanter, er ombud for det norske folk. Det betyr at vi skal være lytteposter for frustrasjoner og urettferdigheter som oppdages. Men vi er også lytteposter for den som liten eller ingen stemme har – de som ikke har mulighet til å framføre den urettferdigheten man opplever.

Det er klart at gjennom det tverrpolitiske arbeidet som er gjort her på Stortinget, som bl.a. jeg har vært med på, avslører vi stadig vekk at barns rettssikkerhet ikke er god nok. Jeg synes også det er tankevekkende når vi ser de avsløringene som har vært innenfor trygdejuks, at det går an å «finne på» barn, og at deres eksistens ikke blir sjekket. Det betyr også at det kan være barn som finnes, men man sjekker ikke deres eksistens. Det kan altså kanskje forsvinne barn i vårt samfunn uten at noen egentlig oppdager det, om man ikke har et sosialt nettverk som gjør at det oppdages. Alt dette betyr at vi har mye igjen når det gjelder barns rettssikkerhet i det norske samfunnet, på lik linje med at vi også har utfordringer for de voksne.

Venstre har tenkt å støtte disse to forslagene som er lagt fram, ut fra den argumentasjonen, og ut fra det langvarige engasjementet og det arbeidet som ble startet da vi hadde justisministerstolen på dette området.

Jeg er veldig forundret over det svaret som statsråden har gitt. Det virker som man går på autopilot. Fordi forslaget kommer fra Stortinget, prøver man bare å finne en grunn for å avvise det. Og denne grunnlovsargumentasjonen er veldig underlig sett i forhold til de andre standpunkter Regjeringa har med hensyn til inngripen i private hjem. Det er f.eks. nevnt kontrollmekanismene for våpenbesittelse i komitéinnstillinga. Vi har i dag regler for inngripen i private hjem. Dette synes ikke å være like viktig som det at man er usikker på om et barn har dødd en naturlig død, eller om døden er forårsaket av andre. Nå har statsråden anledning til å ha en litt mer ydmyk holdning i forhold til at det også kan komme gode ideer fra denne salen, sjøl om statsråden ikke har funnet på det sjøl. Jeg gir ham anledning – hvis dette nå skal gjøres om til et oversendelsesforslag – til å ha en litt annen tone enn den jeg oppfatter i svarbrevet.

Statsråd Knut Storberget [12:20:40]: Er det i ett spørsmål jeg mener vi alle skal være ydmyke, er det jammen dette spørsmålet. Jeg er litt overrasket over representanten Trine Skei Grandes karakteristikker av det som kommer fra departementet. Jeg hadde forventet noe mer, for å være helt ærlig.

Det er slik at Lovavdelingen har – og det kan godt hende at Venstre har glemt det, siden det begynner å bli lenge siden man satt i Justisdepartementet – en konstitusjonell fri rolle til å kunne avgi uttalelser i lovspørsmål. Og jeg synes det ville være veldig kritikkverdig av meg hvis jeg ikke viderebringer overfor Stortinget hva Lovavdelingen på fri basis – ikke underlagt mitt konstitusjonelle ansvar – faktisk sier om grunnlovsmessigheten i de forslag som kommer opp i Stortinget. At jeg her blir beskyldt for å gå på autopilot, reagerer jeg veldig på, særlig fordi det er sårt, dette temaet, der vi alle har et enormt engasjement for å prøve å reise spørsmål rundt barns rettssikkerhet.

Jeg ser helt klart at det her er kryssende hensyn, og man kan jo, som Stortingets mindretall, velge å si at den juridiske vurdering som gjøres, er feil – og at det er man ikke enig i. Jeg velger i denne runden å legge vekt på det fordi jeg tror at det man nå gjør for de minste og mest sårbare, er et veldig viktig framskritt for å styrke deres rettssikkerhet. Det er viktig å understreke at man nå setter i gang dette prosjektet – som også representanten Ballo var inne på – dog med det innbefattet at ordningen skal være frivillig.

Jeg vil peke på at spørsmålet om frivillighet er et vanskelig tema i denne saken. Man må gjerne si at flest mulig foreldre ønsker seg denne type undersøkelser, som representanten Aspaker sa. Også jeg tror det. At dette er frivillig, vil for så vidt ikke være noe problem hvis det er mange som virkelig ønsker seg dette, bl.a. for å få avklart en mistanke.

Så er det slik at når det gjelder de beskyttelsesmekanismer som ligger i Grunnloven og i Den europeiske menneskerettskonvensjon, og som Venstre tradisjonelt målbærer – nemlig privatlivets fred og muligheten for beskyttelse mot inngrep i ens private sfære – vil for noen en slik undersøkelse kunne være særlig belastende, særlig i de tilfeller hvor man har mistet barn og det ikke foreligger noe straffbart, og hvor man føler at man blir invadert. Dette må vi i hvert fall ha med oss – selv om jeg tror at alle som sier at de fleste ville se på denne ordningen som nyttig, og hilse den velkommen, har rett. I så måte vil man med frivilligheten også sørge for at man får foretatt en slik undersøkelse.

Så litt om dette at det skulle være forskjell på voksne og barn med hensyn til rettssikkerhet på dette området. Jeg mener det er feil. Her tar man et skritt i retning av å styrke barns rettssikkerhet utover den rettssikkerhet voksne har, fordi man får en ordning med frivillig dødsstedsundersøkelse som man ikke har når det gjelder voksne. Og det er ikke slik at politiet rykker ut og foretar dødsstedsundersøkelser ved ethvert akutt voksendødsfall. Her har vi den situasjonen at vi får en ordning hvor man frivillig – men dog – kan få foretatt dødsstedsundersøkelse, til tross for at det ikke er grunnlag for mistanke. Dette er, i så måte, å styrke barnas rettssikkerhet.

Så er jeg veldig komfortabel med at man gjør om mindretallets forslag til et oversendelsesforslag. Jeg har i denne prosessen hele tiden sagt at jeg syns det er svært vanskelige avveininger, og jeg mener vi løpende bør kunne foreta dem. Særlig når vi nå vi setter i gang en frivillig ordning, bør vi, etter at den er igangsatt, vurdere i hvilken

grad den er vellykket. Det er helt åpenbart at vi fra politio- og justissektorens side er nødt til å følge denne ordningen nøye. Og jeg vil anta at politiet – i de situasjoner hvor man opplever dødsfall blant små barn, og hvor man nektes adgang av Dødsstedsundersøkelingsprosjektet – kanskje har et argument for å vurdere mistankekriteriet, for å kunne gripe inn. Derfor mener jeg at det er nyttig løpende å kunne vurdere dette når prosjektet er satt i gang, for å se i hvilken grad de respektive modeller fungerer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Elisabeth Aspaker (H) [12:25:54]: Denne saken er litt merkelig. Vi hører at nesten alle som har vært oppe på talerstolen, egentlig er enig i at det er den nest beste løsningen man nå går inn for. Den beste løsningen ville vært å innføre en obligatorisk dødsstedsundersøkelse nå.

Når regjeringspartiene – og statsråden – nå vil ha dette omgjort til et oversendelsesforslag, har jeg lyst til å få vite: Hva betyr dette konkret? Og når, i så fall, vil Stortinget kunne få denne saken tilbake, når det tydeligvis er flertall i salen for at man burde gjøre undersøkelsen obligatorisk nå?

Statsråd Knut Storberget [12:26:34]: Som jeg sa på slutten av mitt innlegg, mener jeg at når man setter i gang dette prosjektet nå, vil vi kunne høste verdifulle erfaringer om hvordan det fungerer.

Med hensyn til den prosessen som foregår, mener jeg at når det gjelder denne type kriminalitet, skal ingen regjering kaste vrak på mulige endringer i prosjektet, heller ikke de endringer som er foreslått – som jeg har forståelse for, men hvor vi er blitt presentert for grunnlovsmessige motargumenter som gjør det utfordrende. Også disse må man kunne vurdere og se på om man kan få til noe som gjør sitt til at den etablerte ordningen fungerer bedre. Men dette er det naturlig å gjøre når man har sett effekten av det tiltaket som er foreslått og igangsatt.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:27:32]: Selv om Lovavdelingen har en særskilt rolle i departementsstrukturen, er statsråden konstitusjonelt ansvarlig også når det gjelder denne avdelingen.

Så til selve saken. Når man leser brevet fra departementet til komiteen, får man inntrykk av at man ser på denne undersøkelsen som på en hvilken som helst annen undersøkelse, at det er en slags inventarundersøkelse i et hjem. Jeg tror man må se på dette som noe helt annet, nemlig at det er rettsikkerheten til små barn man her har til vurdering. Og da tror jeg grensen, også i juridisk forstand, bør vurderes å utvides noe i forhold til det som tidligere har vært alminnelig når det gjelder små barn. Det kan hende at rettsutviklingen bør gå i barnets favør framover.

Jeg vil spørre statsråden om han ser at det kan være andre måter å organisere dette på, som gjør at man kan foreta en obligatorisk undersøkelse.

Statsråd Knut Storberget [12:28:48]: Jeg vil ikke foregripe hva som eventuelt kommer ut av en evaluering

av det vi nå setter i gang, men jeg sa i svaret på den forrige replikken at jeg syns vi skal være åpne for andre typer modeller, i den grad vi ser at det som er iverksatt, ikke fungerer. Til det er kampen mot denne type kriminalitet for viktig.

Når det gjelder spørsmålet om Lovavdelingens rolle, må jeg igjen bare presisere – siden jeg blir beskyldt for å gå på autopilot, med henvisning til dette brevet – at det altså ikke er slik at vi i politisk ledelse og i Regjeringa sitter og godkjenner Lovavdelingens rådgivende uttalelser. Det er det viktig for meg å understreke. Jeg tror det er veldig verdifullt at Lovavdelingen nettopp har denne friheten. I de tilfeller der man gjerne mener at løsningen er opplagt, der trenger vi også gode motforestillinger. Jeg mener det er det som skjer i denne saken.

Trine Skei Grande (V) [12:29:53]: Jeg skal ikke følge opp akkurat det med Lovavdelingen, sjøl om det er fristende.

Jeg har lyst til å drøfte det som kommer fram i merknadene, nemlig at Lovavdelingen mener at det å foreta en slik åstedsgransking, vil være en inngripen i det private rom. Men statsråden har sjøl kjempet igjennom en lovgivning i tilknytning til våpen som gjør at politiet – sjøl om ingen tror at det er begått en kriminell handling, og ingen tror at det kan være et kriminelt åsted – kan foreta en husundersøkelse fordi man er en våpenbesitter.

Hva er justisministerens vurdering av dette? Er det farligere at noen er våpenbesitter, og er brudd på Grunnloven på dette punkt viktigere enn når det gjelder et mistenkelig barnedødsfall, slik at en inngripen her vil være større enn overfor en våpenbesitter?

Statsråd Knut Storberget [12:30:56]: Representanten Skei Grande legger til grunn at de inspeksjonsmulighetene man har når det gjelder våpenloven, er grunnlovstridige. Det er jeg uenig i. Det er etter mitt skjønne fastslått av et bredt flertall i Stortinget også at det ikke er grunnlovstridig. Det er fordi bestemmelsen i Grunnloven, og i dette tilfellet spørsmål om husinkvisisjon, er en skjønsmessig vurdering. Det kan også leses av Lovavdelingens uttalelse at man må vurdere dette. Det er ikke noen sjablong man legger på, og så kommer man i strid med Grunnloven eller ei.

Når det gjelder våpen, er det slik at man får et varsel, så vidt jeg husker, en viss tid i forveien før politiet kommer. Man skal også vurdere hvordan våpenet blir oppbevart. Det er nok noe mindre omfattende enn det man tenker på i forbindelse med en dødsstedsundersøkelse. Jeg tror nok det har vært tungen på vektskålen med tanke på at det ene kommer i strid med Grunnloven, mens det andre ikke kommer i strid med Grunnloven.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ola Borten Moe (Sp) [12:32:19]: Det er et uhyre viktig tema som her tas opp. Det er mye som tyder på, etter

hvert som man følger den offentlige debatten, at barnas rettssikkerhet i praksis er for dårlig ivaretatt, og at systemene er mangelfulle siden det kommer eksempler gang på gang.

Aftenposten melder i dag om de kravene som vi stiller til dem som passer på våre barn. Vi har sett, som Skei Grande nevnte, at det utbetales trygd til barn som vi overhodet ikke har styring på om eksisterer eller ikke. Det er i bunn og grunn det denne diskusjonen og om dødsstedsundersøkelse handler om.

Jeg har lyst til å si at det etter Senterpartiets oppfatning blir tatt svært viktige skritt til sommeren. Situasjonen blir langt bedre enn den har vært, og det fortjener Regjeringen stor ros for. Diskusjonen er i grunnen om dette er tilstrekkelig. Vi vet at det er gjort viktig arbeid på dette området, bl.a. har Barnedødsårsaksprosjektet kartlagt store mørketall. Jeg tror dette er et område i samfunnet hvor det er mange tabuer. Kanskje har mange av oss vanskelig for å forestille oss at foreldre, foresatte og omsorgspersoner kan begå denne typen forbrytelser mot uskyldige barn. Men empirien tyder på at i perioden etter 2004 er det mellom fem og ti drap som ikke er oppdaget, rett og slett fordi vi mangler informasjon, og vi mangler rutinene som gjør det mulig å innhente informasjon.

Drapet på åtteåringen Gjerstad i vår viste også hvor viktig og avgjørende dødsstedsundersøkelse er, rett og slett for å få en oppklaring. Derfor har vi som stortingsrepresentanter og storting et stort ansvar for at denne informasjonen kommer på bordet, og at vi får et godt nok grunnlag for å føre sakene mot de kriminelle i de tilfellene som kan komme til å skje.

Konklusjonen er at Senterpartiets holdning til dette spørsmålet er tydelig. Det bør være en obligatorisk ordning. Det handler om rettssikkerheten for barn, det handler om alminneliggjøring av en ordning overfor dem som er så uheldige at de mister sine barn, og det handler ikke minst om et forebyggende signal, nemlig at vi sender ut det klare signalet at er det noen ugler i mosen, har vi til hensikt å oppdage det.

Dette forslaget blir omgjort til et oversendelsesforslag. Det er vi svært glad for. Vi kommer selvsagt til å arbeide målrettet for at dette skal bli fortløpende vurdert og implementert obligatorisk. Så er det et spørsmål og en utfordring til opposisjonen: Jeg synes det er rart om man nå setter hardt mot hardt og ikke aksepterer oversendelsesforslaget, at man sørger for at et så godt forslag blir nedstemt i Stortinget i dag.

Per Rune Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

Olav Gunnar Ballo (SV) [12:35:43]: Flere har påpekt at rettsvernet for barn er for dårlig. Det er også nevnt eksempler på det. Det engasjementet er entydig prisverdig.

Når jeg bad om ordet, var det imidlertid fordi både Elisabeth Aspaker og Laila Dævøy var inne på at med den tilnærmingen som Regjeringen velger her, får barn et dårligere rettsvern enn voksne når det gjelder dødsstedsundersøkelse. Det er en påstand som ikke kan stå uimotsagt.

Statsråden har også gått i rette med den. Jeg har gjennom arbeidet som lege ved en rekke anledninger vært til stede i hjem der voksne har dødd, og det er, som statsråden også påpeker, helt unntaksvis at det medfører at man setter inn politiresurser, eller for den saks skyld har mennesker med rettsmedisinsk kunnskap for å foreta den undersøkelsen. Jeg kan telle de tilfellene på én hånd, gjennom de 26 årene jeg har vært lege.

Det man får her, er altså et eget team som vil stå klar til å foreta disse undersøkelsene når man ber om det. Det er en så betydelig juridisk styrking av den situasjonen som har vært. Sammenlignet med for voksne kan det ikke herske noen tvil om at barn kommer mye mer styrket ut. Jeg er derfor overrasket over at man holder fast ved den typen påstander, for det tyder på at man enten ikke har kunnskaper om hvordan man generelt foretar dødsstedsundersøkelser hos voksne når de dør i sine hjem, eller at man bevisst ønsker å gi et fortegnert bilde for å skape inntrykk av at barn nå får et dårligere rettsvern enn det de faktisk får.

Jeg stiller meg også spørrende til at opposisjonen, som tidligere har sittet i regjering, ikke har fått dette på plass. Nå kommer det altså på plass. Alle er enige om at det bør komme på plass. Hva har man da å tjene på eventuelt å skyve saken enda lenger ut i tid, når man både kan få tilgjengelig en rettsmedisiner, som med all sannsynlighet har barnemedisinsk kompetanse, og i tillegg en person med politifaglig myndighet, som kan være til stede og foreta undersøkelsen?

Det man opp mot dette får i tillegg, og som jeg synes altfor få har vektlagt, er forskningsmessig kompetanse som gjør at man får kartlagt alle dødsfall – i hvert fall, vil jeg tro, tilnærmet alle dødsfall i Norge når det gjelder barn under tre år – slik at man kan finne medisinske årsaker og eventuelt bidra også på verdensbasis til å sikre tiltak for å forebygge plutselig uventet dødsfall. Nettopp fordi det er to aspekter å ta hensyn til her, både det juridiske og det medisinske, må disse hensynene balanseres opp mot hverandre.

Regjeringen har begrunnet hvorfor man har landet på det man har landet på, og har i tillegg sagt at man kommer fortløpende til å evaluere konsekvensene av denne ordningen. Da synes jeg det er veldig lite substans igjen i den kritikken som nå kommer fra opposisjonen.

Elisabeth Aspaker (H) [12:38:54]: Jeg må si at jeg er ikke blitt klokere verken etter representanten Olav Gunnar Ballos første innlegg eller andre innlegg. Jeg synes det hos ham, som hos de andre talerne fra posisjonen, skinner veldig klart igjennom at det som Regjeringen har anbefalt, på en måte er en nest best-løsning. Senterpartiet har sågar gått så langt som til å si at de er for obligatorisk dødsstedsundersøkelse.

Så framstilles det som om man må innføre denne frivillig-ordningen for å få erfaring. Men sannheten er jo at vi har et større forskningsprosjekt bak oss, Barnedødsårsaksprosjektet, som la fram sin rapport et stykke ut i 2004, der den forrige regjeringen ikke kunne konkludere, og som denne regjeringen har brukt fire år på før de kom-

mer til Stortinget med en anbefaling. Og så kommer de med den løsningen som BARNEDØDSÅRSAKSPROSJEKTET *ikke* anbefaler, for det prosjektet jeg nevnte, konkluderer med at man ønsker en obligatorisk dødsstedsundersøkelse.

På bakgrunn av det mener jeg og Høyre at det er uaktuelt å gjøre dette om til et oversendelsesforslag. Vi ønsker å ta stilling til saken nå. Det er i grunnen bare to standpunkter her som er mulige: Enten er man for, eller så er man imot. Det må Stortinget kunne ta stilling til.

Jeg er også opptatt av og har merket meg uttalelsen fra Lovavdelingen, som hadde en formulering om at man er «tilbøyelig til å anta» at det kanskje kan være grunnlovsstridig. På den annen side er det Stortinget som er den instansen som skal tolke og mene hvordan Grunnloven faktisk skal forstås. Jeg synes at slik som det framstår nå, framstår det som om vi i Norge skal ha én aldersgrense – over og under tre år – for virkelig å ha rettssikkerhet som er skikkelig nok for de yngste her i landet.

På bakgrunn av det ser ikke vi som forslagsstillere noen grunn til å sende forslaget over. Realitetene er klinkende klare, og det må være mulig for Stortinget å ta stilling til det slik som det foreligger nå.

Ingrid Heggø (A) [12:41:24]: Det verkar som om enkelte representantar òg frå justiskomiteen trur at politiet rutinemessig gjennomfører etterforskning når ein vaksen person plutselig og uventa dør. Dette er, som òg justisministeren peika på, ikkje rett. All myndigheitsutøving frå politiet si side må ha eit heimelsgrunnlag, anten straffeprosessuelt eller i medhald av politilovgjevinga.

Det er, som Ballo sa, ved dødsfall ein lege som stadfestar dødsfallet. Berre dersom legen meiner dødsfallet er mistenkeleg, vert politiet varsla. Med ein avdød i eigen heim kan pårørande faktisk nekta politiet å koma inn. Det må på plass ein heimel i straffeprosesslova eller i politilovgjevinga, så det å overføra frå eit helseteam til eit polititeam vil likevel vera grunnlovsstridig. I Grunnloven § 102 står det:

«Hus-Inkvisitioner maa ikke finde Sted, uden i kriminelle Tilfælde.»

– utan i kriminelle tilfelle. Ein kan ikkje hevda at alle krybbedødsfall er kriminelle.

Som representanten Ballo så riktig sa, må vi ikkje no la det gode verta det bestes fiende. No må vi koma raskt i gang med dei foreslegne tiltaka. Det er faktisk ei styrking av barns rettstryggleik.

Det skal vera ei følgjeevaluering av den frivillige dødsstadsundersøkinga. Vi vil såleis få svar på kor mange foreldre som seier nei til frivillig undersøking. Eg trur ikkje det vert så mange – dersom det vert nokon. Vi vil få svar på kor mange av dei som seier nei der legen faktisk melder til politiet, og det likevel blir ei dødsstadsundersøking. Likeeins vil vi få svar på i kor mange av desse tilfella det vert avdekka kriminelle handlingar, foreldra frivillig går med på slik undersøking.

Vi har i dag obligatorisk obduksjon av barn. Det har vi ikkje av vaksne. Her tek vi endå eit steg vidare, og gjev barn endå betre rettstryggleik enn det dei vaksne har. Dette synest eg er positivt, og det støttar eg.

Laila Dāvøy (KrF) [12:44:02]: Jeg synes saken blir mer og mer uklar for min del. Ifølge siste taler har vårt politi, slik jeg oppfattet det, ikke hjemmel i det hele tatt – selv om det foreligger et mistenkelig dødsfall – til å gå inn og kreve en dødsstedsundersøkelse. Det kan da umulig være riktig når man faktisk kan gå inn og undersøke om folk er i besittelse av våpen, slik jeg oppfattet det forrige taler sa.

Hvis man leser revidert nasjonalbudsjett og det som står under Helse- og omsorgsdepartementet, er poenget, slik jeg har oppfattet det, at det man har undersøkt fra Regjeringens side, er om et helseteam, slik det er besluttet fra Regjeringens side, skal gå til et åsted. Dersom et barn mellom null og tre år plutselig dør, kan ikke helseteamet gå inn og foreta en obligatorisk dødsstedsundersøkelse. Det er det som står i revidert nasjonalbudsjett. Der står det ingenting om at hvis man hadde lagt det til f.eks. politiets myndighet å håndtere dette, altså ikke opprettet teamet, så kunne man ha gjort dette på en annen måte. Det er vel det vi egentlig etterspør: Hvordan kan det gjøres? Etter min mening er det uansett mistenkelig hvis et friskt barn mellom null og tre år dør. Bør ikke det meldes umiddelbart til politiet, og bør man ikke da foreta en undersøkelse på dødsstedet?

Statsråden sier at det kan være vanskelig og belastende. Ja, men jeg tror at i de fleste tilfellene vil det være godt også for de familiene der det absolutt ikke har skjedd noe galt, at man avkrefter dette gjennom en undersøkelse. For meg er det mistenkelig dersom et lite barn mellom null og tre år dør. La oss si at det dør et barn på fire år helt plutselig, et friskt barn som aldri har vært sykt. Det vil jo da meldes umiddelbart til politiet, og politiet vil kunne komme og foreta en undersøkelse. Det er utrolig viktig at man får tak i de spor som eventuelt er der.

Hvis Senterpartiet er enig i at det skal foretas en obligatorisk dødsstedsundersøkelse, er det bare å stemme for det forslaget som ligger her, enten i dag eller i revidert på fredag. Det er det vi snakker om. Vi ønsker å få dette på plass, og da må det gå an å gjøre dette slik vi ser det, slik andre land har gjort. Jeg synes man snakker veldig mye juridisk fra denne talerstolen. Det burde ikke være så vanskelig.

Ola Borten Moe (Sp) [12:47:27]: Jeg har tenkt å dvele litt ved Grunnlovsspørsmålet. Vel har vi fått en vurdering fra lovavdelinga i justisdepartementet – justisministeren har en plikt til å legge den fram for Stortinget, og den må vi selvsagt forholde oss til – men det er òg slik at Stortinget i utgangspunktet står fritt til å ha en oppfatning av hvordan Grunnloven skal tolkes. Stortinget har gjort det mange ganger. I siste instans er det Høyesterett som har det avgjørende ordet. Men sett fra vårt ståsted handler dette ikke minst om hvilken myndighet man legger en eventuell obligatorisk dødsstedsundersøkelse under, og det må være helt åpenbart at påtalemyndigheten kan ha hjemmel til å foreta en slik undersøkelse. Med de tallene vi sitter på i dag – med forbehold om at de er korrekte – vet vi at 20 pst. av de ungene som dør under tre år, er utsatt for noe som er straffbart. Da er det et definisjonsspørsmål om det

er skjellig grunn til mistanke, eller om det er nok til at en kan gå inn og foreta en obligatorisk undersøkelse.

Jeg mener at vi skal ha respekt for Grunnloven. Hvis det så viser seg at Grunnloven står i veien for å få på plass rutiner og et lovverk som vi alle sammen er enige om, og som vi mener er bra: Vel, så er det et argument for i neste omgang å se nærmere på Grunnloven og hvordan den skal forstås. Det kan i alle fall ikke være slik at den sementerer og hindrer oss fra å få på plass et system som vi mener er fornuftig.

Så til det som skjer i salen her i dag. Når Senterpartiet er med på å sende denne saken tilbake til Regjeringen, er vårt utgangspunkt at vi ønsker en endring i retning av en obligatorisk ordning for alle, selv om vi er enige i og også ønsker velkommen de tiltakene som lanseres fra sommeren av. Det blir veldig mye bedre fra 1. juli enn det har vært tidligere. Jeg er litt spørrende til retorikken fra opposisjonen, som nærmest underkjenner det faktumet. Vi får en veldig mye bedre ordning enn den som har vært, og det er det grunn til å gi ros for. Det jeg ikke skjønner, er hvorfor opposisjonen åpenbart ser seg tjent med å få forslaget nedstemt. Hvis det er slik at man ønsker dette gjennomført i neste omgang, kan det umulig være noen styrke for saken at man setter det på spissen i denne salen i dag og sørger for å få et flertall mot forslaget.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [12:50:31] (komiteens leder): Også jeg vil innledningsvis si at det er veldig positivt med det sterke engasjementet som har vært i denne salen i løpet av disse fire årene for å styrke barns rettsikkerhet. Men jeg er også enig med alle dem som sier at det høres ut som om opposisjonen mener at vi tar et skritt tilbake, og ikke et skritt fram. Det er jeg helt uenig i.

Posisjonen har jobbet lenge med denne saken. Storfraksjonene til Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet – både i helsekomiteen og i justiskomiteen – har hatt mange runder på denne saken. Vi har også bl.a. hatt møter med professor Rognum som – som flere har vært inne på – har ledet Barnedødsårsaksprosjektet. Vi følger nå opp et av hans aller, aller viktigste forslag for å sikre barns rettsikkerhet, nemlig å etablere egne team hvor man opparbeider en kompetanse. Et av problemene fram til i dag har vært at det heldigvis har vært så få dødsfall blant barn mellom null og tre år, at man ikke har hatt tilstrekkelig kompetanse til å avdekke de forholdene der det har vært kriminalitet. Ved å etablere disse teamene, som har vært en viktig sak for Rognum, sikrer vi nå den nødvendige kompetansen.

Av opposisjonen er det framstilt som om barn vil få dårligere rettsikkerhet enn det voksne har. Det er ikke riktig. Vi styrker barns rettsikkerhet, for det første ved at vi styrker de rutinemessige ordningene gjennom et obligatorisk tilbud om dødsstedsundersøkelse, og det skjer om dødsfallet er mistenkelig eller ei, og for det andre ved at teamet også har med seg personer med etterforskningskompetanse og obdusent, noe som vil innebære at man får en undersøkelse langt utover det rent helsefaglige. Teame vil ha personer som har kompetanse på å avdekke kriminelle handlinger. Jeg tror at erfaringene vil vise at de aller fleste foreldre som får tilbud om dette, kommer til å

takke ja. Som representanten Ballo var inne på, vil mistanken bli vakt og skjerpet i de tilfellene man eventuelt sier nei.

Straffeprosessloven krever svært lite mistankegrunnlag for at man kan gå inn i straffesporet, og meldeplikten til politiet er betydelig skjerpet under denne regjeringen. I dag er det store problemet at man ikke melder fra til politiet om forhold der man mistenker mishandling av barn.

Som representanten Heggø var inne på, skal det være en rettslig obduksjon når det gjelder alle plutselige og uventede dødsfall av alle barn under tre år. Erfaringsmessig er det disse obduksjonene som har avdekket mest kriminalitet.

Jeg beklager at ikke forslag nr. 1 fra opposisjonen kan omgjøres til et oversendelsesforslag. Jeg spør meg også om hvorfor ikke opposisjonen ønsker det. Når det kom en så alvorlig motforestilling, som det det gjorde i denne saken fra Justisdepartementet, kan ikke flertallet være med på å vedta denne saken. Jeg tror det ville ha stått saken dersom et samlet storting kunne gått inn for å gjøre forslaget om til et oversendelsesforslag.

Thomas Breen (A) [12:53:59]: Jeg må slutte meg til forrige taler og si at jeg synes det er leit at opposisjonen ser seg best tjent med å være nedstemt, i stedet for at man her kan ha en dialog videre om det viktige prosjektet som skal starte.

Jeg har lyst til å kommentere noe av det som framsettes av påstander. For det første er det fra denne talerstolen påstått at voksne har bedre rettsikkerhet ved plutselige dødsfall enn barn, en påstand jeg finner meget underlig all den tid vi har rutinemessig begjæring om obduksjon av barn når de plutselig dør, noe det ikke er for voksne. Det er heller ikke slik at når en voksen dør, er det obligatorisk med politiundersøkelse. Tvert imot er det først avhengig av at kommunelegen varsler om at det er et mistenkelig dødsfall. Deretter kommer politiet. Er avdøde i sitt hjem og pårørende nekter politiet å komme inn, må politiet vurdere om det er politimessige vilkår som gjør at man opprettholder sin mistanke, som gjør at man går inn. Det premisset er helt likt uavhengig av alder på avdøde – om det er 0 eller 90 år, er det helt likt. I tillegg har vi en rutinemessig begjæring om obduksjon for barn.

Det har også vært diskutert om våpen, om våpenforskrift og kontroll etter den. Når det gjelder våpen, har politiet en forvaltningsoppgave i å påse at våpenforskriften følges. Det er noe alle som søker om våpen, skriver under på at de godtar. Det er fordi våpen skal oppbevares på bestemte måter, i bestemte godkjente skap, osv. Jeg synes det er en avsporing å sammenlikne dette med en obligatorisk undersøkelse foretatt av dette teamet, og Grunnloven § 102.

Nå er det slik at alle partier fra denne talerstolen har sagt at man her ønsker å søke en best mulig ordning. Da hadde det vært fint om også alle partier gikk inn for det i praksis. Det betyr at man bør ha respekt for de vurderingene som Lovavdelingen har gjort, og at man da søker å finne sammen i det videre arbeidet som skal gjøres for å finne en best mulig løsning. Det betyr også at man kanskje godtar at man sender over forslaget for at Regjerin-

gen kan jobbe videre med det, og ikke lar seg stemme ned og lar det gå politikk i det.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:56:41]: Jeg tror det kan være greit at man henger bjella på katten og sier det som det er, nemlig at det har vært betydelig motstand innenfor helsevesenet mot denne typen undersøkelse – betydelig motstand. Det tror jeg alle som har vært involvert i denne saken fra tidenes morgen, kjenner godt til.

Så skjønner jeg at en del ønsker at Stortinget mer eller mindre skal abdisere når det gjelder å forstå Grunnloven, og bare rette seg etter uttalelser fra lovavdelingen. Det er ganske interessant at denne nye holdningen kommer fra de samme partier som da vi diskuterte Grunnloven og berettigelsen av å endre rederibeskatningen, så klart fra om at det Stortinget mente i en slik type sak, ville være av avgjørende viktighet. Men det var altså en litt annen type sak. Her snakker vi om å gi barns rettssikkerhet forkjørsrett. Da er det kanskje ikke så viktig å utfordre Grunnloven på hvor langt den går i forhold til de rammer vi har. Jeg vil mene at barns rettssikkerhet har hatt en så dynamisk utvikling de siste årene, ikke minst i internasjonal sammenheng og ikke minst ut fra det faktum at vi har tiltrådt konvensjoner som gir barn rettigheter, at det overrasker meg at man fra enkelte hold så servilt godtar dette, som det er uttrykt i denne debatten.

Ingrid Heggø (A) [12:58:49]: I forhold til Grunnlova har det kome store motforestillinger mot å gå for det forslaget som er kome frå opposisjonen. Vi ynskjer likevel å ta opposisjonen på alvor og sende dette over til Regjeringa. Derfor fremjar eg eit nytt forslag:

«Stortinget ber Regjeringa å fremma sak for Stortinget om innføring av obligatorisk dødsstedsundersøking ved alle tilfeller av plutselig og uventa død i sped- og småbarnsalder.»

Presidenten: Ingrid Heggø har tatt opp det forslaget hun selv refererte.

Laila Dāvøy har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Laila Dāvøy (KrF) [12:59:46]: Jeg skulle gjerne ha vært med på et oversendelsesforslag hvis jeg visste at Regjeringen og posisjonspartiene eventuelt ønsket å gjøre endringer i det som foreligger i dag. Men så langt føler ikke jeg at noen i særlig grad har gitt uttrykk for det.

Jeg har faktisk et par spørsmål til justisministeren. Jeg håper at han kan svare. Er det ikke riktig – i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett – at den undersøkelsen der man vurderte hjemmel for å foreta en obligatorisk dødsstedsundersøkelse, bare gjaldt helseteamet? Jeg kan ikke lese ut av det som står der, at det også gjaldt eventuelt politiet.

Og så det andre spørsmålet, som er veldig konkret: Er justisministeren helt overbevist om at det må en grunnlovsendring til for å foreta en dødsstedsundersøkelse dersom et barn dør uten åpenbar årsak?

Presidenten: Elisabeth Aspaker har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Elisabeth Aspaker (H) [13:01:05]: Aller først til forretningsordene: Representanten Heggø refererte et forslag som jeg ikke kan se er omdelt i salen. Det må bringes klarhet i om det er et forslag som skal opp til behandling i Stortinget i dag.

Jeg har bare lyst til å si helt avslutningsvis at det er tydelig at dette er en utrolig vanskelig og vrien sak for regjeringspartiene. Jeg tolker det slik at Grunnloven står i veien for dem under 3 år, men ikke for dem over 3 år. Når representanten Anne Marit Bjørnflaten her sier at i de aller fleste tilfellene vil frivillig undersøkelse fungere, er det jo nettopp det som er problemet, at ett uopplært barnedrap er ett uopplært drap for mye.

Når jeg spør statsråden om han eventuelt kan si når saken vil komme tilbake, er svaret høyst uklart – at man skal gjøre seg erfaringer. Dette er erfaringer vi mener Barnedødsårsaksprosjektet allerede har brakt oss. Det er derfor høyst uklart når vi kan få en slik sak tilbake til Stortinget. Vi ønsker derfor at det blir votert over forslaget i dag.

Presidenten: Olav Gunnar Ballo har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Olav Gunnar Ballo (SV) [13:02:21]: Jeg har nå hørt både Laila Dāvøy og Elisabeth Aspaker, og jeg skjønner jo hvorfor de er så insisterende. De har jo rett og slett ikke forstått hvordan dette skal fungere i praksis.

Fordi om man nedsetter et team for dem under 3 år, er det jo ikke slik at politiet ikke skal kunne begjære en dødsstedsundersøkelse dersom det foreligger mistenkelig dødsfall der barn under 3 år er involvert. Selvsagt både kan og skal politiet gjøre det. Men Laila Dāvøy redegjorde jo for saken som om dette teamet blir til hinder for at man kan begjære en slik undersøkelse. Selvsagt blir det ikke slik. Når det gjelder sammenligningen med en 4-åring, får man en styrket situasjon for dem under 4 år, men hvis det foreligger et mistenkelig dødsfall hos en 4-åring, blir det selvsagt begjært en dødsstedsundersøkelse og fulgt opp, akkurat som det vil bli gjort for barn under 3 år, bare at de i tillegg vil ha et team tilgjengelig der det blir tilbudt undersøkelse i ethvert tilfelle. Det er jo en styrket situasjon, det er ikke en svekket situasjon for dem under 3 år.

Statsråd Knut Storberget [13:03:30]: Jeg må få lov til å gjenta at jeg tror alle vil det beste i denne saken. Jeg reagerer jo litt på opposisjonens karakteristikk, at man nærmest ikke har forstått barns behov, eller ikke er opptatt av det.

Dette er en vanskelig sak – helt åpenbart. For oss har det vært avgjørende viktig – vi ser det i justissektoren – å få undersøkelsesapparatet i gang. Det er det viktigste. Flere har argumentert med at de fleste vil akseptere dette fordi det er såpass viktig, og det er ikke inngripen – i den

forstand at de fleste vil akseptere det. Så må vi jo håpe at det vil bidra til at man får gjort dette over en bred skala.

Men representanten Aspaker avslører jo at hun misforstår hele denne saken, når hun sier at Grunnloven står i veien for dem under 3 år, men ikke for dem over 3 år. Det er jo ikke riktig. Vi har ikke obligatorisk dødsstedsundersøkelse for voksne. Hvis politiet skal gå inn og drive etterforskning, kreves det et visst mistankegrunnlag. Det har Høyre vernet om i alle år, og det verner regjeringspartiene om. Politiet skal ikke kunne gripe inn uten et visst grunnlag. Det gjelder enten man er liten eller stor. Det man gjør her, er å etablere dødsstedsundersøkelser som skal skje uavhengig av mistankegrunnlag. Det gjør vi for de små barna, slik at de små barna faktisk får et rettssikkerhetsmessig fortrinn, etter min mening. Og så er spørsmålet, som jeg syns opposisjonen og alle bør stille på berettiget grunnlag: Bør dette være obligatorisk?

Der møter vi altså på en skranke, slik i hvert fall Lovavdelingen har skissert Grunnloven. Representanten Dævøy spør meg om jeg nærmest er overbevist i det spørsmålet. Poenget er at man er jo ikke helt skrāsikker i Lovavdelingen heller. Men jeg syns man skal ta det Lovavdelingen sier, på alvor. Det er det vi gjør, og det er derfor jeg mener det er hensiktsmessig, når man nå igangsetter et prosjekt basert på frivillighet, at man foretar den vurderingen løpende og ser på det som representanten Dævøy var inne på, hvordan man har organisert dette teamet, om eventuelt en annen organisering kan spille en rolle inn mot grunnlovsmessigheten. Jeg ber om respekt for at man må kunne vurdere dette løpende. Derfor syns jeg det hadde vært klokt å gjøre det om til et oversendelsesforslag, slik at man nettopp fikk foretatt den vurderingen.

Inge Lønning (H) [13:06:55]: Jeg registrerte med en viss undring at representanten Heggø fra talerstolen tok opp et forslag som ikke er en del av innstillingen fra komiteen, og som heller ikke er omdelt i salen. I henhold til Stortingets forretningsorden skal forslag det skal votes over, som kjent være innlevert før kl. 9.00 møtedagen. Jeg antar at presidenten vil oppklare hvilken status dette forslaget egentlig har.

Når jeg bad om ordet, var det ellers fordi jeg har litt vanskelig for helt å forstå den relativt vidløftige diskusjonen om Grunnloven i denne sammenheng. Det Stortinget inviteres til, er jo ikke å ta standpunkt til et vedtak av en lov. Det Stortinget inviteres til, er å ta standpunkt til en anmodning til Regjeringen om at den skal fremme en slik sak for Stortinget. Det at det foreligger en uttalelse fra Lovavdelingen hvor det påpekes at her er det problemer, kan umulig brukes som et argument mot at Stortinget retter en slik anmodning til Regjeringen. Det må jo anses som soleklart at dersom Regjeringen under arbeidet med å følge opp Stortingets anmodning, kommer til det resultat at dette ikke lar seg gjøre uten en grunnlovsendring, vil naturligvis Regjeringen ikke invitere Stortinget til å fatte et slikt vedtak. Så jeg synes nok egentlig denne vidløftige debatt om Grunnloven i denne sammenheng er relativt uinteressant.

Det har tidligere vist seg i mange saker i denne perioden – som representanten Syversen var inne på – at regjerings-

partiene ikke har hatt noen problemer med å medvirke til å vedta lover i Stortinget som står i et ganske anstrengt forhold til Grunnloven. Da kan da ikke Regjeringen motsette seg å bli pålagt fra Stortinget å arbeide videre med en sak som denne.

Det er en grunnleggende og prinsipiell forskjell mellom en ordning basert på frivillighet og en obligatorisk ordning. Den kan i sin korthet – for alle som kjenner virkeligheten bak disse sakene – formuleres slik: Der hvor det er skjellig grunn til å tro at det er problemer knyttet til et plutselig, uforklarlig dødsfall, er det naivt å tro at noen av egen fri vilje vil anmode om at det skal settes i gang gransking.

Statsråd Knut Storberget [13:10:05]: Jeg vil bare gi min støtte til representanten Inge Lønnings vurdering av dette.

Jeg mener at det opposisjonen ber om, er noe ganske annet enn det representanten Lønning nå ønsket seg, hvor han sa at Regjeringen ikke kunne motsette seg «å arbeide videre med» dette. Det er jo derfor vi ber om at dette gjøres om til et oversendelsesforslag, for forslaget's ordlyd er jo nettopp at «Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget om innføring av obligatorisk dødsstedsundersøkelse». – Man pålegger Regjeringen å fremme sak. Men det «å arbeide videre med» dette spørsmålet, er jo det vi har sagt vi ønsker å gjøre, for bl.a. å se på resultatene av det som nå igangsettes, og vurdere – som bl.a. representanten Dævøy var inne på – om det fins andre former man kan organisere dette inn under for å gå klar av Grunnloven.

Jeg må jo si at jeg håper at opposisjonspartiene hører på representanten Inge Lønning. Gjør man dette om til et oversendelsesforslag, så vil nettopp Regjeringen akseptere at dette skal vi «arbeide videre med», for å bruke Lønnings språkdrakt.

Hans Olav Syversen (KrF) [13:11:34]: Jeg får vel si at det har vært en viss utvikling i løpet av debatten. Det skjer ikke alle saker her i salen, så i så måte er det jo noe positivt i dette.

La meg fastslå et par ting. Hvis det er slik at Regjeringen må ha en anmodning fra Stortinget for å arbeide videre med denne saken, sier det jo meg noe om at dette har ikke så veldig stor interesse for Regjeringen. En sak innbærer vel også at man kommer med pro- og kontraargumenter og sier at slik kan vi gjøre det, eller slik kan vi ikke gjøre det, og så presenterer man en konklusjon for Stortinget på en dertil egnet måte. Men hvis Regjeringen ikke ønsker å arbeide med dette på egen kjø, men må ha et pålegg fra Stortinget, er det en indikasjon på hvilken interesse Regjeringen har for temaet obligatorisk dødsstedsundersøkelse.

Jeg vil også si at man i hvert fall – hvis man arbeider videre med denne type saker – må se på forholdet mellom barnerett kontra den gammeldagse husinkvisisjonsparagrafen, slik den har vært forstått i Grunnloven. Dette er ikke snakk om en hvilken som helst undersøkelse – her er det snakk om små barns rettigheter, som har hatt en helt annen utvikling, både i norsk rett og i internasjonal sam-

menheng, enn tidligere. Det er et meget dynamisk område, og jeg synes ikke, for å være ærlig, at man fra Regjeringens side har vektlagt det i tilstrekkelig grad.

Inge Lønning (H) [13:13:46]: Statsråden antydet at jeg ikke helt hadde klarhet i hva representantforslaget går ut på. Det ville i så tilfelle vært bemerkelsesverdig, i og med at jeg er en av forslagsstillerne. Jeg tror jeg har relativt god innsikt i hva forslaget går ut på, og hva som er hensikten med det.

Men jeg skjønner ikke helt logikken i statsrådens argumentasjon mot å vedta forslaget. Regjeringspartiene går jo inn for at forslaget skal vedlegges protokollen. Hvorfor er man da så febrilsk opptatt av å unngå en avstemning i forholdet mellom forslaget og forslaget om å vedlegge det protokollen? Alle representantforslag som vedlegges protokollen, står selvfølgelig Regjeringen fullkomment fritt til å ta opp og arbeide med hvis den på eget initiativ ønsker det. Slik sett er det ingen vesentlig forskjell på et vedtak som går ut på å vedlegge et representantforslag protokollen, og et oversendelsesforslag til Regjeringen. De vil ha tilnærmet likeverdig status. Men det forslaget tar sikte på, er jo å be Regjeringen konkret om å fremme en sak for Stortinget ut ifra den antagelse at det er et klart flertall på Stortinget som ønsker en obligatorisk dødsstedsundersøkelse i disse tilfellene.

Det jeg sa, var at om Regjeringen i arbeidet med å etterkomme et slikt ønske skulle komme til at det ikke lar seg gjøre å innføre dette så lenge grunnlovparagrafen har den ordlyd som den har i dag, har jo det den ene logiske og enkle konsekvens at da må man eventuelt foreslå å endre Grunnlovens ordlyd. Mer komplisert er det ikke. Man kan da ikke på ramme alvor mene at en formulering av en grunnlovparagraf som er blitt til i en helt annen tid og med helt andre formål for øye, skulle være en absolutt barriere mot å innføre noe som et klart flertall på Stortinget saklig sett mener at vi bør innføre. I så tilfelle må jo Grunnloven på dette som på ethvert annet område være åpen for forbedring og justering av ordlyden.

Presidenten: Hans Olav Syversen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Hans Olav Syversen (KrF) [13:16:44]: Dette er egentlig veldig greit sett fra mitt ståsted. Vi voterer over forslaget fra Høyre, slik det ligger i dag. Men så har jo faktisk Regjeringen selv fremmet forslag i revidert nasjonalbudsjett om hvordan de ønsker dette gjennomført.

Hvis regjeringspartiene har endret oppfatning – det høres det ut til at de har, og det er positivt – har de full mulighet til å fremme sitt forslag før kl. 09.00 på fredag. Da kan jeg love at Kristelig Folkeparti subsidiært vil støtte det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 3689)

Når det gjelder forslaget som Ingrid Heggø fremmet, vil presidenten komme tilbake til dette under voteringen.

Sak nr. 4 [13:17:39]

Innstilling fra justiskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 16/2009 av 5. februar 2009 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2008/48/EF om forbrukerkredittavtaler mv. (Innst. S. nr. 311 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 63 (2008–2009))

Elisabeth Aspaker (H) [13:18:17] (ordfører for saken): Tillat meg et par korte bemerkninger som sakens ordfører.

For det første: Direktivet om forbrukerkreditt ligger innenfor rammen av EØS-avtalen, og harmoniserte regler på dette området er viktig for et velfungerende indre marked. Direktivet har vært til uttalelse hos utenrikskomiteen, som ikke hadde merknader til forslaget.

For det andre: Det foreliggende direktivet representerer en klar styrking av forbrukernes rettigheter knyttet til kredittkjøpsavtaler. Det er ubetinget positivt at lånesøkeren etter dette sikres bedre informasjon om innholdet i en kredittavtale. Dermed vil låntaker selv ha et bedre grunnlag for å kunne vurdere om den foreslåtte kredittavtalen er tilpasset hans eller hennes behov og finansielle situasjon. Direktivet er samtidig tydelig på at det skal stilles krav om at kredittgiver skal vurdere forbrukerens kredittverdighet før låneavtalen inngås.

En enstemmig justiskomitee anbefaler herved Stortinget å støtte direktivet om forbrukerkredittavtaler.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

(Votering, se side 3690)

Sak nr. 5 [13:19:21]

Forslag fra stortingsrepresentant Elisabeth Aspaker på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 10. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 95):

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at utstedelse av biometriske pass fortsatt skal være en oppgave for det lokale politiet og hindre sentralisering av denne tjenesten.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 3690)

Sak nr. 6 [13:19:43]

Forslag fra stortingsrepresentant Elisabeth Aspaker på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 10. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 95):

«Stortinget ber Regjeringen foreslå en omlegging av leveringsrutinene ved passutstedelser slik at pass enten utleveres ved personlig oppmøte hos politiet, alternativt at pass sendes rekommandert til innehaveren.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3690)

Sak nr. 7 [13:20:06]

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 10. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 116):

«Stortinget ber Regjeringen snarest fremlegge en vurdering av i hvilken grad EUs yrkeskvalifiseringsdirektiv påvirker nasjonal lovgivning, samt en vurdering av i hvilken grad Norges EØS-forpliktelser tilsier at man blir forpliktet til å godta tjenester fra utenlandske vekterselskap. Regjeringen bes om å legge frem eventuelle lovendringsforslag snarest for å oppfylle våre internasjonale forpliktelser.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3690)

Sak nr. 8 [13:20:43]

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 10. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 116):

«Stortinget ber Regjeringen senest i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet sørge for opprettelse av de stillingene som ble forutsatt av Stortinget i 2001 ved vedtakelsen av den forrige lov om vaktvirksomhet.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3690)

Sak nr. 9 [13:21:11]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Elisabeth Røbekk Nørve og Bent Høie om å styrke forbrukerrettighetene til norske boligkjøpere (Innst. S. nr. 297 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:62 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Trine Skei Grande (V) [13:22:19] (ordfører for

saken): Det å kjøpe bolig er en stor investering for de aller, aller fleste av oss. Det er en av de store utgiftene i livet vårt. I Norge har vi lagt til grunn at vi ønsker en politikk der flest mulig skal ha mulighet til å eie den boligen man bor i. Ved kjøp av en bolig er det derfor sånn at store feil og mangler ved boligen får veldig store følger for folks økonomi, og også for folks liv. Det dreier seg her om et marked der det fins en rekke useriøse aktører, og komiteen er enig om at man ønsker flere grep for å få bukt med de useriøse aktørene i dette markedet. Man ønsker bl.a. et mye mer effektivt tilsyn, der man ser forbrukermyndighetene, de ulike organisasjonene innenfor byggebransjen og de ulike andre offentlige myndighetene mye mer i helhet.

Regjeringspartiene har egne merknader som de sikkert kommer til å gjøre rede for. Jeg skal bare kort gjøre rede for de forslagene som ligger i saken.

Det ene forslaget går ut på å utvide reklamasjonsfristen fra seks til ti år. Vi ser i dag at veldig mange av de skadene som en bygning kan ha, veldig mange av de feilene som kan ha vært gjort ved bygging, ikke oppdages i løpet av en så kort periode som seks år, og at det først er i perioden mellom seks og ti år at man oppdager følgene av en eventuell bygningsfeil. En utvidelse av reklamasjonsfristen vil sånn sett gjøre det mye farligere å gjøre byggefeil og ikke ta hensyn til dem. I tillegg ønsker forslagsstillerne at obligatorisk byggeforsikring og obligatorisk tilstandsrapport utredes, noe som også ville medføre en større rettssikkerhet for den enkelte boligkjøper.

Det er i dag sånn at hvis du kjøper en bil – som også er en stor investering, men en mye mindre investering enn det å kjøpe bolig, for de aller, aller fleste av oss i hvert fall – får du utlevert et servicehefte som forteller historien til bilen, hvor mange ganger man har hatt problemer, og hvilke utbedringer som er gjort. Men kjøper du en bolig, foreligger det sjelden noe sånt servicehefte. Det kan vel ikke gjøres obligatorisk, men et frivillig servicehefte mener vi kunne vært et stort pre både for den som skal selge og for den som skal kjøpe en bolig.

Vi mener også at man må se på ulike kompetansekrav overfor små foretak i sektoren.

Venstre har også et forslag om å få en opprydding i nasjonale standarder. Vi har i dag et konglomerat av sammensatte, ulike standarder i byggebransjen. Det å få systematisert dette og laget noen nasjonale standarder ville ha gjort det mye enklere å forholde seg til dette både for byggenæringa, for takstnæringa og også for boligkjøpere, sånn at man vet hva det er som faktisk er god nasjonal standard, og når den er fulgt.

Jeg ønsker å ta opp de forslagene som ligger i saken.

Presidenten: Representanten Trine Skei Grande har tatt opp de forslagene hun viste til.

Gunn Karin Gjøl (A) [13:26:01]: Kjøp av bolig er, som representanten Trine Skei Grande sa, for de fleste av oss den største investeringen vi foretar. Det er derfor, som forslagsstillerne framhever, nødvendig med et godt regelverk som ivaretar forbrukernes rettigheter på en god måte.

Byggeboomen, de mange påviste byggefeilene og den kraftige veksten i boligmarkedet har vist at regelverket på mange områder ikke er godt nok. Det er derfor beroligende å vite at Regjeringen har tatt initiativ til en rekke prosesser og tiltak for å styrke forbrukernes rettigheter på dette området.

I fjor høst sendte Justisdepartementet på høring et forslag om å skjerpe garantireglene i bustadoppføringslova og å lovregulere avtaler om videresalg av boliger under oppføring. I tillegg har Kommunaldepartementet nå i vår sendt på høring forslag til lovendringer for å forebygge problemer med lavinnskuddsboliger.

I vår har også Takstlovutvalget overlevert sin utredning, NOU 2009: 6 Tilstandsrapport ved salg av bolig. Dette utvalget har bl.a. vurdert hvordan bruk av tilstandsrapport kan gjøre det tryggere å kjøpe og selge bolig samt begrense forbrukernes risiko og antallet tvister i forbindelse med bolighandel.

På alle de punkter som forslagsstillerne fremmer, pågår det nå prosesser for å styrke forbrukerrettighetene til norske boligkjøpere. Jeg er derfor litt forundret over opposisjonens behandling av saken. Til tross for at tiltakene som er nevnt i representantforslaget, i all hovedsak er under behandling i regjeringsapparatet, ser opposisjonen det som nødvendig likevel å be om at de blir innført, eller utredet enda mer. Det må i hvert fall være å slå inn åpne dører på de fleste områder her.

La oss ta f.eks. opposisjonens forslag om å innføre en ordning med servicehefte for boliger: Faktum er det at det nå pågår flere lovendringsprosesser når det gjelder omsetning av bolig, hvor utfallet av disse vil være avgjørende for om det er nødvendig med et slikt servicehefte. Kanskje får vi et regelverk som vil være enda mer restriktivt enn det som vil følge av et slikt servicehefte. Opposisjonen foreslår videre å utrede byggeforsikringen og obligatorisk tilstandsrapport. Begge disse forholdene er allerede utredet.

Det eneste forslaget der det er et visst avvik i forhold til flertallets standpunkt, er forslaget om å innføre ti års reklamasjonsfrist. Her er Regjeringen og regjeringspartiene av den oppfatning at dette bør vente til vi har sett virkningen av den allerede foreslåtte endringen om å utvide garantifristen fra to til fem år.

Arbeiderpartiet og de andre regjeringspartiene mener derfor at det for øyeblikket skjer mange prosesser som vil resultere i at forbrukernes rettigheter ved kjøp av bolig vil bli bedre.

Olemic Thommessen (H) [13:29:55]: Kjøp av egen nybygd bolig er antakelig den største og mest kostbare langsiktige enkeltinvesteringen som folk gjør. Det har vi åpnet innleggene våre med alle sammen her, så det er det tydelig bred enighet om. Når vi ser at byggefeil utgjør 4 pst. av verdien av nybygd bolig etter overtakelse, er det grunnlag for å se på om lovverket ivaretar forbrukeren i tilstrekkelig grad.

Jeg vil vise til Danmark og Sverige, som begge har ti års reklamasjonsfrist. Danmark har obligatorisk byggforsikring, og erfaringen er at alvorlige byggefeil ble redu-

sert med over 20 pst. Vi registrerer at det er et arbeid på gang i departementene med en garantiordning, og at det er pågående prosesser i kjølvannet av Takstlovutvalgets innstilling, men vi utfordrer gjerne statsråden på når vi kan vente å se resultater av dette arbeidet.

Vi har vært igjennom en periode med eksplosiv utbygging av nye boliger i en tid med knapphet på arbeidskraft og bruk av ufaglærte arbeidere. Mange har betalt for mye for sine nye hus. Det er grunn til å tro at denne utbyggingen vil kunne føre til at man i årene fremover vil se en økning av tilfeller av feil og mangler som kan tilskrives dårlig håndverksarbeid og feil og mangler ved oppføring av huset. Det haster derfor med å sikre forbrukernes muligheter til å kunne kreve erstatning eller utbedring av feil eller mangler utover dagens gjeldende femårsgrænse.

Jeg registrerer at statsråden i sitt tilsvarende svar til komiteen legger til grunn at i en tid med finanskrisen er byggebransjen særlig utsatt og bør ikke pålegges ytterligere belastninger i form av økte forpliktelser for det sviktende arbeidet som er utført. Dette er en litt underlig tilnærming til en bransje, som nettopp er avhengig av å levere kvalitet for å sikre varige arbeidsplasser. Det er i dag satt av enorme summer i krisepakker nettopp for å opprettholde aktiviteten i denne næringen. Da er det et uheldig signal fra statsråden ikke å kreve høy kvalitet tilbake ved at Regjeringen, gjennom sin politikk, vil understreke byggenæringens eget ansvar for kvaliteten og holdbarheten på det arbeidet som blir utført.

Jeg håper derfor at statsråden i sitt innlegg nå etterpå vil presisere nærmere for Stortinget når vi kan forvente at tiltak iverksettes for å sikre at bransjen i større grad bærer ansvar for feil og mangler, og at den glade eier av et nytt hus kan sove godt om natten selv om man ikke oppdager at takkonstruksjonen brister eller badegulvet mugner før etter at seks år er gått.

Til slutt finner jeg grunn til å oppklare en mulig misforståelse hos statsråden. Det trekkes frem som argument mot en utvidet reklamasjonsfrist at forbruker ikke evner å skille slitasje fra byggefeil. Dette mener vi er en undervurdering og representerer neppe noen stor utfordring. Mye tyder på at statsråden i sitt svar ikke helt har klart for seg at forslaget er knyttet til *nybygg*, ikke annenhåndssalg mellom vanlige forbrukere.

Jeg savner at regjeringspartiene i behandlingen av dette forslaget ville ivareta forbrukerperspektivet sterkere, og setter min lit til at det pågående arbeidet skal kunne gi bedre rettigheter for nybyggere i nær fremtid.

Sigvald Oppebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Knut Storberget [13:33:24]: Jeg er tilfreds med at en samlet komité framhever viktigheten av å ha et regelverk som sikrer forbrukeres rettigheter ved omsetning av bolig. Som flere har vært inne på, er dette, i hvert fall for noen av oss, en stor og viktig investering, og mange ganger viktigere enn kjøp av bil, for å si det slik! Regjeringa har derfor tatt initiativ til flere tiltak for å styrke forbrukernes rettigheter på dette området. Det er bl.a.

fra representanten Gjul vist til at Justis- og politidepartementet har hatt på høring et forslag om å skjerpe garantireglene i bustadoppføringslova og å lovregulere avtaler om videresalg av boliger under oppføring.

Justis- og politidepartementet har også nylig sendt på høring Takstlovutvalgets utredning, NOU 2009:6 Tilstandsrapport ved salg av bolig. I denne utredningen drøftes bl.a. ulike virkemidler for å øke bruken av tilstandsrapport ved omsetning av bolig til forbrukere. Det pågår dermed flere prosesser på dette området.

Når det gjelder dette med når tiltak kan iverksettes, som noen har spurt om, må jeg bare si at når noe er på høring, så er det på høring! Det er meningen at vi skal ta tak i det når høringstiden er over, for å fremme lovforslag som vil være relevant. Jeg er for så vidt også glad for forslaget som kommer, fordi vi trenger å fokusere mer på dette. Det er mange andre tiltak som også iverksettes utover dette med garanti, reklamasjonsordninger og desslike, men jeg mener at dette er et område hvor vi skal ha press på lovutforming, fordi det berører folks velferd i så stor grad.

Jeg er videre tilfreds med at komiteens flertall ønsker å legge til rette for en hensiktsmessig oppfølging av disse prosessene. Det er viktig å prioritere det arbeidet som allerede er igangsatt.

Mindretallets forslag ville kunne komplisere og forsinke arbeidet samt kunne medføre en risiko for å iverksette tiltak basert på sviktende premisser. Det er først når vi ser resultatene av det pågående arbeidet, at vi vil ha grunnlag for å vurdere om det er reelt behov for å vurdere ytterligere tiltak. Flertallets innstilling tar etter min mening høyde for dette.

Komiteens flertall går inn for å følge opp forslaget om å skjerpe garantireglene i bustadoppføringslova, og framhever på denne bakgrunn at det ikke er hensiktsmessig å vurdere en utvidelse av reklamasjonsfristen i bustadoppføringslova før man har sett virkningene av disse endringene. Det er et godt eksempel på en del av de hensynene som gjør seg gjeldende, at man faktisk ønsker å fylle opp med garantier, som må virke raskt, og at det har betydning for hvor omfangsrike disse garantiene blir i forhold til hvor lang reklamasjonstiden også er. Derfor er det slik at dersom man skulle vurdere en utvidelse av reklamasjonsfristen i bustadoppføringslova på det nåværende tidspunkt, ville det kunne forsinke arbeidet med garantireglene i bustadoppføringslova.

Når det gjelder spørsmålet om obligatorisk tilstandsrapport, viser flertallet til at dette er grundig utredet i Takstlovutvalgets utredning, som jeg viste til i stad, og at denne vil bli sendt på høring. Jeg er enig med flertallet i at vurderingen av om det bør innføres en ordning med obligatorisk tilstandsrapport, bør foretas i den forbindelse.

Komiteens flertall framhever videre at hvordan eierskifteforsikringsordningen fungerer i praksis, henger sammen med den nærmere utforming av reglene i avhendingslova. En eierskifteforsikring, og den har jo bydd på mange utfordringer for mange forbrukere, skal sikre selgeren mot det mangelansvaret denne måtte komme i etter disse reglene. I Takstlovutvalgets utredning foreslås end-

ringer i sentrale deler av avhendingslovas regler. Utredningen inneholder også vurderinger av hvordan disse endringene vil påvirke bruken av eierskifteforsikringer og risikonivået ved flere slike forsikringer. Komiteens flertall anser det lite hensiktsmessig å iverksette nærmere utredninger av reglene rundt eierskifteforsikringsordningen nå når det pågår en slik prosess, og jeg er enig i det.

Når det gjelder spørsmålet om en ordning med obligatorisk byggfeilforsikring, peker komiteens flertall på at dette allerede er utredet i NOU 2005:12, og at det på denne bakgrunn ikke er naturlig å vurdere dette spørsmålet på nytt. Jeg slutter meg til dette. I denne NOU-en konkluderte utvalget med at det ikke ville anbefale en forsikringsordning som alternativ til bustadoppføringslova. Utvalget mente at denne loven ivaretok behovet for å lovregulere garanti- og forsikringsordninger for byggfeil med at lovens garantibestemmelser burde gjennomgås med tanke på utvidelse av garantiens størrelse og varighet. Jeg vil understreke det. Jeg mener at det er der vi i stor grad kan hente forbrukermessig gevinst, og det er derfor vi nå har lagt an på å jobbe med dette i tida framover. Det er denne gjennomgangen Regjeringa allerede har tatt initiativ til ved høringen av forslaget om å skjerpe garantireglene i bustadoppføringslova.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 9.

(Votering, sjå side 3691)

Sak nr. 10 [13:38:30]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørg Tørresdal, Dagrun Eriksen, May-Helen Molvær Grimstad og Ingebrigt S. Sørfonn om å inkludere barn som har opplevd overgrep på norske skoler i utlandet, i Stortingets utvidede og tilpassede rettfærdsvederlagsordning for tidligere barnehjems- og spesialskoleelever (Innst. S. nr. 349 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:78 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve høve til tre replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Trond Lode (Sp) [13:39:41] (ordfører for saka): Stortingsrepresentantane Tørresdal, Eriksen, Grimstad og Sørfonn ber Regjeringa gjera dei nødvendige endringar i Stortingets rettfærdsvederlagsordning for barn som har vore plasserte i barneheimar, fosterheimar og spesialskular, slik at barn som har vore utsette for overgrep på norske skular i utlandet, kan inkluderast i ordninga. Departementet har

etter ei vurdering kome fram til at det kan vera naturleg å gjennomføra ei utgreiing av forholda ved dei norske skulane i utlandet, som forslaget gjeld, før Stortinget eventuelt gjer vedtak om ei utviding av ordninga.

I årsmeldinga for rettfærdsvederlagsordninga seier Presidentskapet at ordninga treng ein gjennomgang. I samband med justiskomiteen si behandling av årsmeldinga i Innst. S. nr. 107 for 2008–2009 uttaler justiskomiteen m.a. at

«man nå trenger en prinsipiell gjennomgang av ordningen. Det er grunn til å se nærmere på om det er andre grupper enn de som i dag har fått en utvida og tilpasset ordning, også burde hatt det samme».

I brev av 3. februar frå Presidentskapet til Justis- og politidepartementet har Presidentskapet følgt opp og skriv at dei ser det som naturleg at Regjeringa tek initiativ til å utgreia ordninga.

Fleirtalet i komiteen meiner at forholda for desse barna og ansvarsforholdet bør utgreiast nærare før Stortinget eventuelt konkluderer med å ta denne gruppa inn i rettfærdsvederlagsordninga.

Komiteen hadde ei skriftleg høyring i saka og fekk nokre innspel frå barn som har gått på internatskule i Japan. Desse innspela gjorde inntrykk på komiteen, og med bakgrunn i det ser komiteen det som naturleg at denne gruppa blir vurdert i tilknytning til den nemnde gjennomgangen av ordninga.

Det blir foreslått at forslaget blir lagt ved protokollen.

Björg Tørresdal (KrF) [13:41:51]: Det tok 50 år før Grete Salomonsen Hynnekleiv orket å fortelle sin historie om sin oppvekst på den norske skolen i Japan. På NRKs Brennpunkt den 31. mars forteller hun om seksuelle overgrep som foregikk på skolen. Det er en historie som det ikke går an å unngå å bli berørt av. Læreren – i dette tilfellet òg rektor – forgrep seg på flere av elevene på skolen. Han ble aldri dømt. Grete er dessverre ikke alene om å oppleve overgrep og omsorgssvikt på norske skoler i utlandet.

I årenes løp har mange norske skoler vært i drift i utlandet. Fylkesmannen i Oslo og Akershus har vært og er tilsynsmyndighet på skolene. Det er skoler som eies av misjonsorganisasjoner, norske bedrifter eller foreldre. Flere tusen barn har fått sin grunnskoleutdanning på disse skolene. Det er barn av forretningsfolk, forskere, ambassadepersonell og misjonærer. Norske myndigheter har godkjent disse skolene, gitt dem støtte over statsbudsjettet, og de har hatt tilsynsansvar. Det kan se ut som om dette tilsynsansvaret har sviktet. Kristelig Folkeparti mener at det er rimelig at ofre for overgrep og omsorgssvikt ved disse skolene bør kunne komme innunder Stortingets rettfærdsvederlagsordning. Jeg mener at i behandlingen av denne saken i komiteen har ført oss et viktig skritt i rett retning, og jeg vil benytte anledningen til å takke både saksordføreren og komiteen for å ha tatt denne saken veldig seriøst. Alle partier på Stortinget støtter nå en gjennomgang av den allerede eksisterende erstatningsordningen for barnehjemsbarn, og at den gruppen som har gått på norske skoler i utlandet, skal vurderes tatt inn i ordningen. Jeg mener også at komiteen går langt i å antyde et statlig ansvar over-

for disse barna som har gått på offentlig godkjente skoler i utlandet.

Kristelig Folkeparti mener at det er klart at norske myndigheter har et ansvar, og at barn fra de norske skolene i utlandet som har vært utsatt for omsorgssvikt eller overgrep, må komme innunder Stortingets rettfærdsvederlagsordning.

Norske misjonsorganisasjoner har i over 50 år hatt flere skoler i drift på flere kontinent. Det at vi fastslår statens ansvar, fritar ikke disse organisasjonene for ansvar. For noen måneder siden ble det sendt ut en spørreundersøkelse til 2 500 tidligere elever i alderen 18 til 90 år. Resultatet av denne undersøkelsen skal offentliggjøres i en rapport i september. Dette vil gi verdifull informasjon om oppvekstvilkårene til barn som bodde på skolene. Det vil også kunne være en del av ytterligere saksopplysninger som komiteen etterlyser for å kunne vurdere om denne gruppen skal inngå i rettfærdsvederlagsordningen.

Skal det faktisk at disse barna gikk sin grunnskole i utlandet, frata dem retten til et oppgjør? Deres situasjon er ikke lik barnehjemsbarnas situasjon, for disse barna hadde foreldre som, sammen med organisasjonene, bidrog til et system hvor man sendte barn bort på skole. I mange tilfeller ble barn helt ned i seksårsalderen sendt på skole langt borte – gjerne dagsreiser borte. En eller to ganger i året fikk barna dra hjem på besøk til mor og far. I mellomtiden var det personell på skolen som hadde den daglige omsorgen for barna. I flere tilfeller sviktet dette systemet totalt når det gav rom for at overgrep og omsorgssvikt kunne finne sted. Organisasjonene må ta et moralsk ansvar for det som skjedde.

En erstatning gjennom Stortingets rettfærdsvederlagsordning, som Kristelig Folkeparti anbefaler, vil aldri kunne dekke de menneskelige kostnadene ved et overgrep. Det vil aldri kunne gjøre opp for sviket. Det vil like fullt gi et etterlenget håndtrykk til dem det gjelder: Vi tror deg. Vi beklager på vegne av fellesskapet.

Ved å innlemme denne gruppen kan vi reparere noe fra fortiden og bidra til en bedre framtid for de berørte. Denne saken handler om samfunnet og staten vil ta sin del av ansvaret for at overgrep kunne finne sted.

Statsråd Anniken Huitfeldt [13:46:18]: Den utvidede og tilpassede rettfærdsvederlagsordningen for tidligere barnevernsbarn som var på institusjon eller i fosterhjem kom på bakgrunn av en lengre utredning som viste at mange av disse barna hadde hatt det vondt. Dermed fikk de et høyere erstatningsbeløp. De fikk erstatning ved kun å levere en egenerklæring om at de hadde gått på skolen eller bodd på institusjonen. Det var ingen bevis som skulle legges til grunn.

I ettertid har debatten om barn, som nå har blitt voksne, og som var på ulike typer institusjoner, dukket opp. Det har ikke bare vært spørsmål om barn som har gått på misjonsskoler, men det har vært spørsmål om barn som har gått på spesialskoler, og barn som har bodd på tuberkulosehjem. Tilsvarende historier har dukket opp i denne sammenheng. Det er ikke satt i gang noen utredning om denne gruppen, men jeg får opplyst fra Justisdepartementet at

man vil sette i gang et omfattende arbeid med å følge opp det som har vært Stortingets presidentskaps anmodninger i denne saken.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 10.

(Votering, sjå side 3691)

Sak nr. 11 [13:47:34]

Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 26. mai 2009 (jf. Innst. O. nr. 69):

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om at far på selvstendig grunnlag opparbeider seg rett til fedrekvoten.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 3691)

Sak nr. 12 [13:47:46]

Forslag fra stortingsrepresentant Olemic Thommessen på vegne av Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 26. mai 2009 (jf. Innst. O. nr. 70):

«Stortinget ber Regjeringen om å sette i gang en helhetlig gjennomgang av de ulike ombudene og tilsynerne med tanke på å omgjøre enkelte av ombudene til tilsynsorganer.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 3691)

Sak nr. 13 [13:47:56]

Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om endring av protokoll 10 i EØS-avtalen om forenkling av kontroll og formaliteter i forbindelse med godstransport (Innst. S. nr. 303 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 71 (2008–2009))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 3692)

Sak nr. 14 [13:48:30]

Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til å sette i kraft en overenskomst om utveksling av opplysninger i skattesaker mellom Norge og Guernsey, undertegnet i Helsingfors 28. oktober 2008, med tilleggsoverenskomster (Innst. S. nr. 356 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 73 (2008–2009))

Presidenten: Inge har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 3692)

Sak nr. 15 [13:49:05]

Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til å sette i kraft en overenskomst om utveksling av opplysninger i skattesaker mellom Norge og Jersey, undertegnet i Helsingfors 28. oktober 2008, med tilleggsoverenskomster (Innst. S. nr. 357 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 74 (2008–2009))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 3692)

Sak nr. 16 [13:49:37]

Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til inngåelse av en avtale mellom Norges Bank og Det internasjonale valutafondet (IMF) om å stille nye lånemidler til disposisjon for IMF's generelle låneordninger (Innst. S. nr. 359 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 81 (2008–2009))

Eirin Kristin Sund (A) [13:50:18] (ordfører for saken): I proposisjonen bes det om Stortingets samtykke til å inngå en avtale mellom Norges Bank og IMF om å stille nye lånemidler til disposisjon for de generelle låneordningene til Det internasjonale valutafondet. Rammen for låneadgangen er 3 milliarder SDR, altså spesielle trekkrettigheter, som er bortimot 30 milliarder norske kroner. Basert på valutakursen 22. mai tilsvarer dette, som jeg sa, i underkant av 30 milliarder kr.

Bakgrunnen for dette er at utlånskapasiteten til IMF over de siste ti årene har gått markert ned i forhold til størrelsen på verdensøkonomien. Dette må ses i lys av at også behovet for lån fra IMF lenge falt. Den globale økonomiske og finansielle krisen har imidlertid ført til at etterspørselen etter lån fra IMF har økt kraftig, og mye tyder på at nye land vil komme til å trenge finansiell bistand i månedene framover. På denne bakgrunn kan IMF's nåværende kapasitet til å yte lån bli for knapp. Dette vil være svært uheldig i den dype globale krisen som vi nå er inne i.

IMF's utlånskapasitet var ett av hovedpunktene i arbeidet fram mot G20-toppmøtet 2. april i år, der G20-landene samlet seg om å anbefale en tredobling av IMF's lånekapasitet, fra USD 250 milliarder til USD 750 milliarder. I februar i år inngikk Japan en bilateral avtale med IMF om en låneadgang på USD 100 milliarder. I midten av mars annonserte EU vilje til å stille med 75 milliarder euro i nye lånemidler. Flere land har senere kommet med løfter om bidrag.

Etter drøftinger med Norges Bank sendte finansministeren den 27. mars i år et brev til IMF's administrerende direktør med tilbud om å starte en dialog om et norsk bidrag på om lag 30 milliarder norske kroner, gitt Stortingets samtykke. Det norske tilbudet ble offentliggjort 28. mars i forbindelse med statsministerens deltakelse på toppmøtet i Chile om progressiv respons på finanskrisen.

Komiteen er positiv til at det inngås en avtale mellom Norges Bank og IMF om å stille nye lånemidler til disposisjon for de generelle låneordningene til IMF, og støt-

ter at rammen for låneadgang settes til 3 milliarder SDR. Komiteens flertall vil også understreke betydningen av at Norge har tydelige forslag om endringer i styringen av IMF og IMF's lånevirkosomhet i tråd med St.meld. nr. 31 for 2008–2009, Kredittmeldinga 2008. Flertallet mener dette vil styrke IMF's rolle som effektivt virkemiddel for å begrense konsekvensene av finanskrisen i mange land.

Flertallet viser til at det i forbindelse med vurderingen av etableringen av nye stabiliseringsinstrumenter skal stilles krav om begrensninger i bruk av strukturkondisjonalitet, som privatisering og konkurranseutsetting, i tråd med rapporten om bruken av lånevilkårene fra Det uavhengige evalueringskontoret ved IMF.

Flertallet vil understreke viktigheten av at IMF gir lavinntektslandene makroøkonomisk handlingsrom til å føre motkonjunkturpolitikk.

Flertallet peker også på viktigheten av at nye lån ikke bidrar til nye gjeldskriser for lavinntektslandene.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 16.

(Votering, sjå side 3692)

Sak nr. 17 [13:53:50]

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Gjermund Hagesæter, Christian Tybring-Gjedde og Jørund Rytman om sporbarhet av skattepengene (Innst. S. nr. 330 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:102 (2008–2009))

Jørund Rytman (FrP) [13:54:28]: Jeg vil først av alt takke saksordføreren, Heikki Holmås, for arbeidet han har gjort med merknadsskriving. Nå ser jeg ham akkurat komme inn i stortingssalen, så jeg vet ikke om han har lyst til å redegjøre for meg, men hvis ikke, vil jeg, som jeg sier, rose saksordføreren for en positiv innstilling, for en gangs skyld, og for en grei og nøytral redegjørelse for forslaget.

Men jeg er skuffet over at til tross for at saksordføreren er positiv og tilsynelatende for forslaget, så vil han ikke støtte forslaget fra Fremskrittspartiet. Saksordføreren og regjeringspartiene kunne faktisk med dette skrive seg inn i historiebøkene ved helhjertet å støtte et forslag fra Fremskrittspartiet her i stortingssalen, hvor de faktisk er enige med forslagsstillerne.

Slik jeg leser brevet fra finansministeren, er til og med hun positiv til forslaget om mer detaljert regnskapsinformasjon. Og hele komiteen er med på følgende merknad:

«Komiteen mener det er selvsagt at det skal være åpenhet om bruk av fellesskapets midler, og mener at det å gjøre detaljert informasjon lett tilgjengelig for folk er viktig.»

Jeg skjønner ikke da hvorfor det er så vanskelig å støtte forslaget fra Fremskrittspartiet, som lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede en nettbasert brukervennlig løsning for å presentere bruken av skattebetalernes penger ved at man kan søke seg ned fra hovedområder i statsregnskapet til posteringsnivå.»

Det er ikke verre enn som så.

Kanskje flertallet ikke vil støtte forslaget her i dag fordi man egentlig ikke vil ha fokus på alt det skattepengene brukes til. For hvis folk flest og media kunne søkt seg ned fra hovedområder i statsregnskapet til posteringsnivå, hadde vi kanskje trengt en stor forklaring, slik f.eks. Storbritannia gjorde da hovedsamarbeidslandet Malawi for få år siden brukte bistandspenger til å kjøpe 37 Mercedes-limousiner for ca. 200 mill. kr.

Kanskje skattebetalerne, media og flere stortingsrepresentanter hadde reagert på at det hvert år brukes millioner av skattepenger på kunstprosjekter som vanskelig kan sies skal være en offentlig oppgave, som f.eks. at to museer for få år siden fikk 50 000 kr i offentlig støtte av Norsk kulturråd for å oppføre en konsert med tolv traktorer fra 1950- og 1960-tallet, eller at det ble bevilget 75 000 kr i offentlig prosjektstøtte for å senke en skulptur ned på havbunnen ved Træna på Helgelandskysten. Skulpturen ble utformet av materialer som gjorde det mulig å se dens form gjennom ekkolodd. Den framstår da nemlig som en naken kvinnekropp. – Sikkert interessant og morsomt, men absolutt ikke noe jeg vil at mine skattepenger skal brukes på.

Utgiftsdatabasen, nettportalen, den såkalte MAP, som det skrives om i forslaget, som Missouri i USA har utviklet, anses som ganske vellykket. Missouri, med sine 6 millioner innbyggere, hadde fram til november 2008 14 millioner treff på nettsiden – ganske vellykket, spør du meg.

Som det framgår i informasjonen fra Stortingets utredningsseksjon, kostet det ca. 200 000 dollar å etablere denne portalen, altså nesten 1,3 mill. norske kr. Norge har ca. én million færre innbyggere, men de offentlige utgiftene, altså statsbudsjettet, som vi har her i Norge, er betydelig større, noe som sannsynligvis ville medført at det ville koste noe mer enn 1,3 mill. kr å etablere en slik portal her i Norge.

På den annen side skrives det i brevet fra finansministeren at man på noen områder har kommet veldig langt i arbeidet med å gjøre detaljert regnskapsinformasjon mer tilgjengelig for folket, bl.a. med StatRes-prosjektet, som Statistisk sentralbyrå drifter og videreutvikler i samarbeid med Senter for statlig økonomistyring. Derfor kan det være at det kanskje ikke koster så mye mer enn det amerikanerne brukte på dette, kanskje er det billigere.

Det kunne vært fristende å gjenoppta debatten om offentliggjøring av skattelister, som saksordføreren på en måte la opp til i merknadsskrivingen, men jeg skal la den debatten ligge. Der ser jeg rett og slett at vi ikke blir enige.

Men jeg håpet at vi i denne saken om sporbarhet av skattepengene kunne blitt enige. Jeg tar derfor avslutningsvis opp forslaget fra Fremskrittspartiet. Det ser ut til at det faller, og da vil vi selvfølgelig støtte flertallsforslaget om at forslaget vedlegges protokollen.

Presidenten: Da har representanten Jørund Rytman teke opp det forslaget han refererte til.

Så skal ordføreren for saka, Heikki Holmås, få ordet.

Heikki Holmås (SV) [13:59:18] (ordfører for saken):

Jeg beklager at jeg var for sen inn i salen i forbindelse med denne saken.

Jeg vil bare si at jeg synes det er et veldig godt forslag som Jørund Rytman har fremmet på vegne av Fremskrittspartiet. Det å jobbe for mer offentliggjøring og offentlighet rundt statsbudsjettets utgifter er en veldig bra sak. Det handler rett og slett om å sørge for demokrati, åpenhet og styring.

Vi gjør dette allerede i stor grad i dag, bl.a. gjennom StatRes, hvor man, hvis man går inn og følger linkene, kommer ganske langt nedover i budsjetteringen og bevilgningene som er delt ut. Det synes jeg er bra. Jeg synes at det er en god idé, og at det er et godt forslag å jobbe videre for mer offentlighet rundt bevilgningene. Jeg synes også at den databasen som trekkes fram fra USA, er en veldig spennende side – jeg hadde mye moro av å klikke meg dypt ned i pengebruken til forskjellige departementer og avdelinger i administrasjonen der borte. Jeg fikk også med meg at de faktisk hadde lønnsbevilgninger på enkeltpersonnivå. Jeg er glad for at alle er enige om at det å gå inn og se på lønnsutbetalingene til hver enkelt kanskje er noe i strid med den personlovgivningen vi har, og at vi istedenfor har en utmerket måte å få diskusjon rundt lønnsnivået på gjennom offentliggjøring av skattelistene, som jo også viser inntektene på en god måte.

Det som er litt underlig, er at Fremskrittspartiet på tross av at hele komiteen er enig i at dette er bra, og på tross av at Regjeringen sier at dette er noe vi jobber med, og kommer til å komme tilbake til, sier: Vel, dere er enige, sier dere, men vi tror egentlig ikke helt på dere, så derfor fremmer vi et forslag. Den mistenksomheten går jo ut over alle de andre partiene på Stortinget, som er med på de merknadene som vi står sammen om, men det får vi heller la ligge.

Forslaget fra Fremskrittspartiet blir nedstemt slik som det fremmes i dag, men intensjonene om å jobbe videre er vi alle enige om. Dette jobber Regjeringen videre med, så dermed ser jeg det slik at denne saken får en happy ending med stortingsbehandlingen her i dag.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 17.

(Votering, sjå side 3692)

Sak nr. 18 [14:01:45]

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Jørund Rytman, Christian Tybring-Gjedde og Gjermund Hagesæter om årlig beregning av skattefrihetsdagen (Innst. S. nr. 329 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:105 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det ikkje blir gjeve anledning til replikkar etter dei enkelte innlegg, og at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida,

får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Magnar Lund Bergo (SV) [14:02:44] (ordfører for saken): Dette forslaget, fra representantene Leirstein, Rytman, Hagesæter og Tybring-Gjedde, dreier seg om å få en årlig beregning av en såkalt skattefrihetsdag. Forslagsstillerne viser til at det i noen land og i enkelte miljøer blir forsøkt gjort beregninger på å finne den dagen da en skattyter har tjent nok penger til å betale skatter og avgifter, og at en etter denne dagen kan begynne å tjene penger til seg selv. Disse miljøene har beregnet at den såkalte skattefrihetsdagen f.eks. for USA er i midten av april og for land som Norge og Sverige i slutten av juli. Forslagsstillerne sier selv at de ikke har hatt mulighet til å vurdere om de ulike beregningene er sammenlignbare, men hevder samtidig at å finne en slik dato vil være en god indikator på hvordan skattetrykket utvikler seg i Norge. Vi er også kjent med at Skattebetalerforeningen i Norge har foretatt slike beregninger i flere år.

Når en ser begrunnelsen for forslaget, og hvordan tallene brukes, er det vel greit å fastslå at de som ønsker denne type beregning, er folk som gjør det av ideologiske grunner. De mener at så lite skatt og så tidlig dato som mulig er målet, mens en sein dato og høyere skatt er ille – dvs. USA er bra, men Sverige og Norge er fy.

Et flertall i komiteen, alle unntatt representantene for Fremskrittspartiet og Høyre, mener at forsøk på slik beregning som foreslått, er lite anvendbart, og at det verken er behov for eller tilrådelig å bruke ressurser på å opprette en slik indikator. Flertallet mener at indikatoren som er foreslått, baserer seg på et resonnement om at skattyteren ikke får noen gjenytelser av innbetalte skatter og avgifter. Flertallet deler ikke et slikt resonnement og mener at størstedelen av skatteinntektene kommer skattyterne til gode. Det norske velferdssystemet er jo nettopp basert på at myndighetene gir sine innbyggere en rekke viktige tjenester, tjenester som en i land en ønsker å sammenligne seg med, må betale helt eller delvis av egen lomme. Om f.eks. sykehusopphold og utdanning ikke var finansiert over offentlige budsjetter, ville det bidratt til at skattefrihetsdagen kom tidligere på året. Vi er kjent med at i enkelte afrikanske stater er det ikke skatt i det hele tatt. Der kan de begynne å feire 1. januar. Det er vel kanskje ikke noe mål verken for Fremskrittspartiet eller andre.

Jeg mener at en slik indikator gir liten eller ingen mening, og konstaterer også at denne indikatoren i liten grad brukes internasjonalt. Flertallet mener selvfølgelig at det er viktig å gjøre sammenligninger med andre land, men viser til at det eksisterer en rekke internasjonalt anerkjente indikatorer som er godt egnet til å gi sammenlignende analyser og god informasjon om ulike sider av skatte- og avgiftssystemer. Dette er indikatorer som er kvalitetssikret for å sikre mest mulig internasjonal sammenlignbarhet.

Representanten Rytman uttalte i forrige sak at han var bekymret for bruk av sine skattepenger til kulturformål i Nord-Norge. Jeg er bekymret for at det skulle gis beskjed til det offentlige byråkratiet i Norge om at de skulle sitte og utrede saker av denne type for mine skattepenger.

Flertallet deler statsrådets konklusjon, at det ikke er behov for eller tilrådelig å bruke ressurser på å opprette en slik indikator som representantene fra Fremskrittspartiet foreslår. Flertallet, bestående av Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, bifaller derfor ikke forslaget.

Jørund Rytman (FrP) [14:06:43]: Som saksordføeren har redegjort for, er bakgrunnen for dette forslaget at en årlig beregning av skattefrihetsdagen vil være en god indikator på hvordan skattetrykket utvikler seg i Norge, og hvordan det skattetrykket er sammenlignet med skattetrykket i våre konkurrentland. Det er hovedårsaken. I tillegg gjøres dette for at folk flest enkelt skal forstå at fram til denne datoen er man, for å spissformulere det, en «slave for staten». Etter denne dagen jobber man for å øke inntektene til seg selv og sin egen familie, inntekter som man selv har råderett over.

Forskningsmiljøer i flere land beregner den såkalte Tax Freedom Day. I Storbritannia er dagen 2. juni, i USA er det 3. mai, mens i Canada er det 4. juni. I vårt naboland Sverige var skattefrihetsdagen i fjor 29. juli.

Her i Norge har Skattebetalerforeningen i flere år forsøkt å beregne skattefrihetsdagen i Norge. Dagen har de siste årene vært satt til 20. juli, og vil sannsynligvis ende på samme dato i år. Men går vi tilbake til 2002 var skattefrihetsdagen i Norge 31. juli, mens den i 2005 og 2006 kom tidligere, nemlig 22. juli.

Selv om beregningen fra Skattebetalerforeningen gir en klar indikasjon på endringen i skattetrykket fra 2002 til f.eks. 2005 og 2006, er beregningen ikke kvalitetssikret, da vi i Norge har et ganske komplisert skattesystem, og en fullstendig beregning er ressurskrevende. Derfor ønsker vi at det er Finansdepartementet som er ansvarlig for en slik årlig beregning, og at dette foretas i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet. Dersom revidert nasjonalbudsjett medfører en endring i skattetrykket, bør det få som konsekvens at skattefrihetsdagen fastsettes på nytt.

Hvis Finansdepartementet står for den offisielle beregningen, unngår vi at det blir sådd tvil fra finansministeren eller andre som mener at tallene ikke er riktige, fordi det ikke er et nøytralt eller statlig organ som har utført beregningen.

For en stund siden sendte jeg skriftlig spørsmål til statsråden der jeg refererte til en undersøkelse fra The Wall Street Journal og The Heritage Foundation, som årlig utarbeider «Index of Economic Freedom». Denne rankingen plasserer Norge langt bak våre naboland når det gjelder økonomisk frihet. De aller fleste land i Nord-Europa, som f.eks. Irland, Danmark, Sveits, Storbritannia, Nederland, Estland, Island, Luxemburg, Finland, Belgia, Østerrike, Tyskland og Sverige, er langt bedre enn Norge på dette området. Norge ligger på 28. plass.

The Wall Street Journal og The Heritage Foundation påpekte spesielt det høye skatte- og avgiftsnivået, som trekker Norge ned. Videre får Norge en lav score på frihet innen arbeidskraft/fleksibelt arbeidsmarked, bl.a. på grunn av stive og rigide arbeidsreguleringer. En tredje faktor som trakk ned, var for stor offentlig administrasjon, offentlige

inngrep og offentlig eierskap. Andre momenter i denne undersøkelsen som var verdt å merke seg, er at i 2000 lå Danmark dårlige an enn Norge på rankingen, men i løpet av åtte år har Danmark gått forbi Norge med solid margin. I dette tilfellet avviste finansministeren rangeringen fordi avisen The Wall Street Journal er en såkalt høyrevridd avis og The Heritage Foundation en kjent tenketank på høyresiden i USA.

Derfor ber vi om at Finansdepartementet, eller gjerne Statistisk sentralbyrå eller Senter for statlig økonomistyring, beregner den årlige skattefrihetsdagen, slik at vi får offisielle tall, og ikke begynner å så tvil om hvem som har utført dette.

I forrige sak diskuterte vi et representantforslag om sporbarhet av skattepenger. Der var det enighet om at det skal være åpent for hvem som helst i Norge å se hva skattepengene går til, noe finansministeren og alle i finanskomiteen er positiv til. I denne sak mener vi i Fremskrittspartiet at folk flest også har rett til å vite om det skattetrykket vi har i Norge. En årlig beregning av skattefrihetsdagen vil være en grei måte å illustrere dette for folket på. Men det skjønner jeg at flertallet i denne sal ikke er opptatt av. Jeg vil allikevel ta opp forslaget fra Fremskrittspartiet. Subsidiært støtter vi forslaget fra Høyre om at representantforslaget vedlegges protokollen.

Presidenten: Representanten Jørund Rytman har teke opp det forslaget han refererte til.

Presidenten registrerer at det er fleire som kunne tenkje seg ein replikk, men det er ikkje anledning til replikkordskifte i denne debatten.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [14:11:55]: Fra Høyres side har vi ikke behov for å holde noe langt innlegg i denne saken. Jeg ønsker å ta opp forslaget fra Høyre og knytte en kort kommentar til det.

Det er viktig å presisere at skattenivået i Norge er for høyt i forhold til i mange land rundt oss, særlig formuesskatten, som rammer privat eierskap og norske arbeidsplasser, og gjennom det også er med på å svekke det norske velferdssamfunnet. Skattene på lavere og midlere inntekter må reduseres, derfor kan en slik markering av skattefrihetsdagen skape viktig oppmerksomhet rundt skattenivået i Norge. Det finnes imidlertid ingen internasjonale standarder som en skattefrihetsdag nøyaktig kan beregnes etter, og de landene som har det, og som representanten Rytman refererer til, tar ofte utgangspunkt i en rekke forskjellige frittstående forskningsmiljøer, som også legger ulike kriterier til grunn.

Presidenten: Representanten Linda C. Hofstad Helleland har teke opp det forslaget ho refererte til.

Hans Olav Syversen (KrF) [14:13:31]: Jeg innrømmer gjerne at det hadde vært mer fristende med en replikk.

På en måte fikk jeg en dypere forståelse av forslaget til Fremskrittspartiet da representanten Rytman uttrykte at man var «slave for staten» i den grad man betalte skatt.

Det gir jo uttrykk for en prinsipiell holdning som jeg ikke helt leste ut av representantforslaget, men som på en måte grunngir forslaget litt mer. En som betaler mellom 30 og 40 pst. skatt, som undertegnede, er vel da ca. en tredjedels slave for staten.

Det kunne vært greit å vite om dette er Fremskrittspartiets prinsipielle holdning, at i den grad man betaler inn til fellesskapet, er det en slags slavehandel, og at når man har betalt sine dager med skatt, er det noen lenker som faller, og man er plutselig fri. For det gir jo et annet perspektiv på velferdssamfunnet enn det jeg tror de fleste andre partier har i denne salen. Det at vi i fellesskap bidrar til noe som hele fellesskapet har glede av, og som ikke minst løfter dem som ikke har samme midler som andre, synes jeg er et kvalitetstegn ved det norske samfunnet. Så er det sagt.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 18.

(Votering, sjå side 3692)

Sak nr. 19 [14:15:06]

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Dagfinn Høybråten og Hans Olav Syversen om å utvikle et mål for brutto nasjonal livskvalitet som et supplement til brutto nasjonalprodukt for å sikre et bedre samsvar mellom politikken og det som gir innbyggerne høy livskvalitet (Innst. S. nr. 360 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:108 (2008–2009))

Lars Sponheim (V) [14:15:55] (ordfører for saken): Vi kunne sikkert holde en lang filosofisk debatt om dette, om vi er slaver av staten, eller om vi er slaver av det livet vi lever. I alle fall skal vi nå behandle et forslag fra representantene Dagfinn Høybråten og Hans Olav Syversen om å utvikle et mål for brutto nasjonal livskvalitet som et supplement til brutto nasjonalprodukt. Det er sikkert et forslag som mange i første omgang kanskje møter med et skuldertrekk.

Kommentator Elin Ørjasæter skrev følgende på nettstedet E24 sist fredag:

«Er forslaget årets dummeste eller tvert imot årets viktigste? Det åpner i hvert fall for større diskusjoner enn de fleste andre representantforslag i Stortinget.»

Om forslaget er årets viktigste, skal ikke jeg konkludere med, men jeg er i hvert fall glad for at komiteen har hatt en god og bred behandling av forslaget og den problemstilling forslaget reiser. Vi hadde etter mitt skjønn en meget god høring i komiteen, hvor Per Espen Stoknes fra BI og Asle Rolland fra Statistisk sentralbyrå bidro til å belyse saken fra flere ulike sider.

Som det kom fram gjennom høringen, og som også forslagsstillerne viser til, er det på flere ulike hold i gang et arbeid med å finne indikatorer for å måle livskvalitet som et supplement til brutto nasjonalprodukt. Det er spesielt tre ulike internasjonale prosjekt for å måle framskritt «beyond GDP», eller bruttonasjonalproduktet, som det er

verdt å se nærmere på: det globale prosjektet «Measuring the progress of societies», som gjennomføres i regi av Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling, Eurostats arbeid med å utvikle en ny indeks for EU, og «Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress», oppnevnt av Frankrikes president, Sarkozy, med Joseph Stiglitz som leder.

Det sistnevnte, Stiglitz-kommisjonen, kom for kort tid siden med en foreløpig rapport som peker på at det vil være naturlig å måle framtidens nasjonalprodukt i tre likeverdige størrelser: klassisk BNP, miljø og bærekraft og livskvalitet.

Det er en tilnærming som jeg deler, og som en samlet komité også mener er interessant å overføre til Norge. Som høringen i komiteen viste, er det også i dag fullt mulig å gjøre dette, og det kan gi meningsfulle data for politikktutforming fordi det vil kunne dekke et behov for kunnskap om verdier som ikke er tilgjengelig i tradisjonelle økonomiske data. Spesielt med tanke på at humankapitalen utgjør 82 pst. av vår framtidige nasjonalformue, er det viktig at vi har et bredere grunnlag som nettopp styrker kunnskapen og forståelsen av humankapitalen.

Jeg mener også at måling av den nasjonale livskvaliteten kan være et viktig supplement til å vri vekstens innhold i mer klima- og miljøvennlig retning og dermed være et fornuftig bidrag for å løse en av vår tids største utfordringer.

Tilbake til Elin Ørjasæter. Hun avslutter sin kommentar som følger:

«Troen på lykkemålinger kan enten sees som utrolig naivt. Eller utrolig autoritært. Hvis finansdepartementets byråkrater skal bestemme hva som gjør oss lykkelige er vi virkelig ute å kjøre.

Men forslaget kan også sees som et av de få som virkelig tar tak i politikkens viktigste spørsmål. Nettopp ved å være autoritær nok til å si at noe gjør oss lykkeligere enn andre ting, bedriver politikerne politikk. Og det er jo det vi har valgt dem til.»

Jeg ønsker verken å være naiv eller autoritær, men nettopp bedrive politikk. Når en samlet komité ser positivt på forslaget og foreslår å vedlegge det protokollen, betyr ikke dette at forslaget legges i skuffen, men at vi er åpne og søkende etter å finne fornuftige måter å lage et supplement til bruttonasjonalproduktet for om mulig å bedre livskvaliteten for det norske folk.

Eirin Kristin Sund (A) [14:20:18]: Jeg er enig med sakens ordfører i at vi har hatt en god behandling av saken, og at det er en viktig sak vi nå behandler.

Vi vet at det allerede har blitt forsket fram at rike mennesker er mer lykkelige enn fattige mennesker, noe som forslagsstillerne påpeker. Men det er også noe vi vet, at de kronene som kommer på toppen av at en har sitt eget hus og hjem, begynner å bety mindre. Som forslagsstillerne er også Regjeringen og de rød-grønne enige i begrunnelsen om at «politikkerne kan gjøre mer for innbyggerne hvis hovedmålet er livskvalitet, enn hvis det er økonomisk vekst alene» som skal bety noe.

I perspektivmeldingen for 2009 skrev vi følgende om våre hovedmål:

«Regjeringen vil føre en politikk som bygger på rettferdighet og fellesskap. Vår oppgave er å styrke, fornye og videreutvikle det norske velferdssamfunnet.»

Alle skal ha samme mulighet. I det ligger det ikke at alle skal være like, men at alle mennesker i hele landet skal ha mulighet til å utvikle sine evner og leve gode og meningsfulle liv. Da må arbeid til alle, en bærekraftig utvikling, en mer rettferdig fordeling og styrking av velferdsordningene være på plass.

Men det er viktige forhold som ikke fanges opp i de ulike målingene som finnes. Det er frivillighet, det er ulønnet arbeid, det er natur, og det er miljø – og mer enn det.

BNP fanger ikke dette opp godt nok, noe som igjen kan føre til at vi overlater til framtidige generasjoner mindre av denne formen for kapital. Det finnes mye forskning og ulike indikatorer for å måle, så vi trenger kanskje ikke finne opp kruttet på nytt. Det er heller ikke det komiteen ber om, men vi må, som komiteens flertall sier, «ha en bred drøfting av måling av livskvalitet, herunder videreutvikling av arbeidet med indikatorer for bærekraftig utvikling».

Å måle lykke er ikke enkelt. Det vil nok være ting som gir representantene Høybråten og Syversen lykke, men som ikke nødvendigvis gir meg samme lykkefølelse – og omvendt. Men vi vet alle at om det er representanten Høybråten, representanten Syversen eller meg, er vi mennesker. Vi trenger trygghet, vi trenger nærhet, vi trenger varme. Vi trenger å føle at vi hører til og finnes i fellesskap med familie og venner. Der tror jeg vi er rimelig like alle sammen. Som politikere kan vi være med og gjøre vedtak og bevilge penger som gir folk den formen for kapital, eller rettere sagt: gir folk gode liv, slik at de blir lykkeligere. Når vi bruker penger på f.eks. å etablere frivillighetssentraler, er det ikke så lett å måle det. Da sier iallfall brukerundersøkelser at det minsker ensomhet, det skaper følelsen av fellesskap, det gir nærhet og det gir nettverk.

Når vi verner naturen mot utbygging, vet vi at det gir mennesker mulighet til friluftsliv og å bruke naturen. Mange mener at det gir dem gode liv.

Når vi bygger barnehager, vet vi at det gir foreldre trygghet for det flotteste de har, nemlig barna sine, og at de føler tilfredsstillelse ved at barna blir tatt godt vare på.

Men veldig ofte er dette opplevelser og følelser som blir uttrykt verbalt, og som ikke kan måles i kroner og øre eller produksjonsresultat. Derfor synes jeg denne debatten er viktig, for av og til skal vi spørre oss – kanskje mer i dag enn noen gang før: Hva er det gode liv? Alle haster av gårde, og verden går fort – ikke bare våre liv her på berget, men folks liv i verden: Hva er det gode liv, og hvem har gode liv? Jeg tror at når vi fokuserer på dette, blir vi mer oppmerksomme og handlingsrettede med tanke på å løfte opp alle dem i verden som åpenbart ikke lever gode liv – og det ofte på grunn av den måten vi lever på. Det er ikke en bærekraftig retning, verken for miljø eller mennesker.

Jeg så en tegning i VG i 1997, tror jeg det var, av en veldig tjukke nisse som lå på en sofa med nisselua på hodet. Så sier nissen til verden: Jeg er så mett at jeg er helt irri-

tert. Den tegningen synes jeg sier alt. Det er et godt bilde på hvordan vi har blitt, både overfor det som er nært oss, og – det er jeg ikke i tvil om – overfor det som er fjernt fra oss. Vi må ikke komme dit hen at vi ikke bryr oss. Da vil vi alle leve fattige og innholdsløse liv. Så jeg ser med glede fram til den videre debatten i det offentlige rom og i det arbeidet som Regjeringen skal gjøre for at vi skal klare å løfte dette opp.

Lykken i livet er ofte de små ting. Mange nok av de små tingene blir som regel noe stort. Til slutt har jeg lyst til å sitere Arnulf Øverlands «En Hustavle»:

«Det er en lykke i livet
som ikke kan vendes til lede:
Det at du gleder en annen,
det er den eneste glede.

Det er en sorg i verden
som ingen tårer kan lette:
Det at det var for sent,
da du skjønte dette.

Ingen kan resten av tiden
Stå ved en grav og klage
Døgnet har mange timer.

Året har mange dage.»

Også for Elin Ørjasæter, håper jeg.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [14:26:07]: Først vil jeg rette en takk til forslagsstillerne, som reiser en veldig viktig debatt, og også til saksordføreren, som ikke lot seg friste til å bli litt flåsete av en sånn sak, men var veldig seriøs med dette. Jeg synes dette er en veldig viktig sak.

Penger kan ikke måle lykke, det tror jeg egentlig vi alle er enige om, selv i verdens rikeste land finnes det mange ulykkelige mennesker. Det viser vel at det er sant.

Jeg holder foredrag av og til, og da bruker jeg ofte et eksempel som går litt inn på dette. I 1970 begynte jeg i første klasse på Jong skole i Bærum. Jong skole var en helt ny skole da. Den gangen hadde vi ikke funnet noe olje eller gass, og vi var et relativt fattig land i Europa. Vi var ikke lutfattige, men vi var relativt fattige. Den gangen hadde vi sløydsal, vi hadde skolekjøkken, vi hadde vaktmester, vi hadde noen som måkte banen for oss, vi hadde lærere som stilte opp i 17. mai-toget – vi hadde alt det som en elev i første klasse ønsker. I dag ser vi at dette ikke er tilfellet. Vi er blitt rikere og rikere – og vi har råd til stadig mindre.

Det er et faktum som jeg har prøvd å analysere litt. Alle sier vi blir rikere privat, men at vi har en offentlig fattigdom. Men samtidig bruker vi stadig mer offentlige penger, så svaret er ikke bare at vi skal bruke mer offentlige penger. Penger løser ikke nødvendigvis alle de utfordringene vi har som samfunn. Jeg har ikke alle løsningene, Fremskrittspartiet har ikke alle løsningene, men det er heller ingen andre i denne sal som har alle løsningene. Derfor bør man være litt ydmyk overfor nettopp det som dette forslaget tar opp.

Fremskrittspartiet har en egen tilleggsmerknad i saken. Vi mener at det er en del livskvalitetsbarometre man kan bruke – ikke bare snakke om klima og generelle ting, som

man ofte har en tendens til å gjøre, men om mer konkrete ting som kriminalitetsutviklingen, kvaliteten i eldreomsorgen, om folk føler de får den helsehjelpen de har behov for, om kunnskapsformidlingen i skolen er på det nivået man burde ha det, osv. Andre ting man burde se på i en sår sak, er de viktige, grunnleggende verdiene som FNs menneskerettigheter er bygd på, og som stadig vekker en utfordring når det gjelder ytringsrett, individuell frihet, pluralisme, sekulære rettsregler, likestilling og likeverd. Alle de tingene, som er helt avgjørende for vårt samfunn, er ting som ikke kan måles i penger. Man blir ikke lykkelig om man bygger murer rundt seg, uansett hvor mye penger man har. Lykke går også på familieforhold. Det er ikke lett å måle det, men det er åpenbart at det er mye misnøye der ute. Det er ikke helt riktig som Sund sa, at det er typisk norsk å ligge på sofaen og være mett, slik den karikaturen viste. Du kan være rimelig mett, men du behøver ikke nødvendigvis være så lykkelig av den grunn. Det er jo hele poenget med dette forslaget. Nordmenn kan føle at de har levd et relativt tungt liv selv om de har relativt god råd. Det går på ensomhet og alt det som vi nødvendigvis ikke kan vedta noe politisk om i denne salen, men som er viktig å ta med seg i debatten. Derfor synes jeg dette er et godt forslag, hvor man prøver å finne barometre som er mest mulig nøytrale og objektive.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [14:29:43]: Jeg vil starte med å gi Kristelig Folkeparti ros for det initiativet som er tatt. Det er prisverdig at Kristelig Folkeparti setter en slik sak på dagsordenen. Det er absolutt en sak som burde ha fått mye mer oppmerksomhet. Jeg synes vi fra Stortinget og finanskomiteens side har gjort det vi kan for å gi denne saken oppmerksomhet. Jeg registrerer også at norsk presse i dag har referert til representantene Syversen og Høybråten i en liten NTB-melding i dagens nettaviser, og det er jo positivt, selv om vi skulle ha ønsket at denne saken hadde fått en mye bredere omtale også i pressen.

Jeg er i det rosende hjørnet og vil derfor også fullt ut støtte saksordføreren som jeg synes hadde et veldig godt innlegg, og som også har skrevet gode merknader som hele komiteen har sluttet seg til.

Det er riktig, som representantene Høybråten og Syversen skriver i forslaget, at det ikke nødvendigvis er noen motsetning mellom det å ha et mål om størst mulig verdiskaping for å finansiere velferd og skape arbeidsplasser og det å ha fokus på livskvalitet og menneskets behov for trygghet og lykke. Jeg regner med at det er et mål for alle oss som sitter her i salen, som velger å engasjere oss i politikk, å bidra til et mer vel fungerende samfunn. Derfor er dette absolutt en debatt som vi som folkevalgte i landets nasjonalforsamling må bidra til. Det var også noe av det forskerne sa under høringen i komiteen. En ting er at dette er en internasjonal og viktig debatt, men dette er også en debatt som må modnes og utvikles. Her må vi kjenne vår besøkelsestid, noe representantene for alle partier må bidra til. Dette er en viktig start og markering på en viktig debatt.

Thorbjørn Jagland hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Magnar Lund Bergo (SV) [14:32:41]: Det vil bli en interessant diskusjon framover når indikatorene for måling av livskvalitet skal velges. Samtidig ønsker jeg å benytte anledningen til å understreke noen punkter som vi må ta med oss i det videre arbeidet.

Det er viktig å huske på at det på ingen måte er opplagt hvilke indikatorer vi skal velge, og hvilken vekt hver enkelt indikator skal få. Det er ikke umiddelbart lett å finne noen allmenn forståelse av hva som øker, og hva som senker livskvaliteten i et samfunn. Det viser da også merknadene i innstillingen til dette forslaget.

Når det hersker såpass stor uenighet om hva livskvalitet egentlig innebærer, er det av stor viktighet at et slikt mål blir gjenstand for en bred og offentlig debatt. For at en livskvalitetsindikator skal ha noen verdi overhodet, må den ha demokratisk legitimitet og folkelig forankring. Da må vi også ta inn over oss at oppfatningen om hva livskvalitet er, endrer seg over tid.

Det er en interessant og god idé representantene Høybråten og Syversen tar opp i sitt forslag. Det er likevel viktig å minne om at BNL bare vil være et supplement til BNP. Altfor mange mennesker lever enda i fattigdom, og inntektsforskjellene er fortsatt for store. Inntektsforskjellene i Norge målt ved den såkalte Gini-indeksen gikk riktignok markant ned etter at denne regjeringen overtok i 2005.

Regjeringen har også iverksatt målrettede tiltak for å redusere fattigdom, og på viktige områder har vi lyktes, men det er langt igjen. For SV er det et hovedmål at vi skal ha rettfærdig fordeling, mindre forskjeller og et solid fellesskap med gode sikkerhetsnett i Norge. Folks livskvalitet og frihet avhenger fortsatt sterkt av inntektsnivået, og i så måte er brutto nasjonalprodukt, sammen med mål på størrelser som fattigdom, inntektsulikhet og arbeidsledighet, fortsatt de viktigste indikatorene vi har for å måle framgang.

Med de forbehold og bekymringer jeg her har tatt opp, slutter jeg meg likevel til at det utvikles mål for livskvalitet, i tråd med merknader fra finanskomiteens flertall.

Hans Olav Syversen (KrF) [14:35:07]: Først en takk til saksordføreren for arbeidet med saken, som har gitt en enstemmig innstilling – og jeg vil si en veldig god innstilling. Jeg vil også gi en takk til alle partier som har bidratt til å få en slik samlet innstilling, som jeg vil mene faktisk er en aldri så liten milepæl i arbeidet med å kunne utvikle hva som skal være målet for hvilken vei vårt samfunn skal gå. Det var slik at da BNP ble lansert, var det stor debatt også om det. Var det den riktige måten å måle et lands utvikling på? Jeg tror de fleste vil være enig i at det har sin verdi, absolutt, ikke minst det som Lund Bergo var inne på i forhold til basisgoder, og hvordan man skal sørge for at så mange som mulig får det.

Men som det ble sagt under høringen – og jeg synes det er ganske interessant – fra forskerne, er BNP i dag etter deres mening mer irrelevant enn noen gang i forhold til

å måle samfunnets utvikling, hva som gjør at et samfunn går framover, og at folk opplever et bedre liv i det samfunnet de lever i. Det var en ganske klar konklusjon fra begge forskerne, og det samsvarer også godt med arbeidet til Stiglitz-kommisjonen. Vi har fått en foreløpig rapport – og det er altså Frankrikes president som har bestilt denne – som peker på det samme, og som ser for seg at det i framtiden vil være tre likeverdige mål på hvordan samfunnsutviklingen er, nemlig det tradisjonelle BNP, miljø og bærekraft som del nr. 2, og livskvalitet som del nr. 3.

Jeg er veldig glad for at hele komiteen synes denne tilnærmingen er riktig, og man gir Regjeringen i oppdrag å arbeide videre med dette fram til neste års budsjett.

Etter min mening er det helt klart at hvis fokuset er på BNP alene, gir det også drivkrefter til at man underbygger alene det som gir BNP vekst. Da er man fokusert på det i arbeidet, og det er, som vi er enige om, og som forskerne er enige om, en veldig liten del av det fulle og hele bildet når det gjelder livskvalitet, i et samfunn framover.

Jeg synes både Eirin Kristin Sund, saksordføreren og andre har gitt gode bidrag med hensyn til hva som gir et godt liv. Det er ikke slik at det kan vedtas, men vi kan i vår politikktutforming bidra til å legge til rette for det. Vi kan gi et rammeverk som gjør at samfunnet går i riktig retning. Det er vel det også Elin Ørjasæter pekte på i sin kommentarartikkel.

Vi er svært tilfreds med innstillingen og ser fram til det arbeidet Regjeringen skal gjøre på dette punkt. Jeg vet ikke om det er med glede, men i hvert fall ser vi fram til resultatet.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:38:50]: Dette er en svært viktig sak, som flere har vært inne på. Sjøl er jeg mer optimist nå enn for et år siden. En må se det positive i enhver situasjon. Finanskrisa har ført til at det er krise på mange områder, ikke bare når det gjelder økonomiske forhold, men også når det gjelder ideologier, og hvordan en organiserer samfunnet. Enhver krise gir grunnlag for forandring. Dog er jeg betinget optimist, for vi ser jo hvordan fortsatt forbruksvekst i Norge og i andre land ser ut til å være en forutsetning for å unngå arbeidsledighet og en forutsetning for at folk skal ha inntekt av sitt arbeid. Så hvor langt vi egentlig har kommet, vil jeg sette store spørsmålstejn ved.

Jeg var sjøl så heldig som student å oppleve 1974, med daværende oljekrise og tilhørende matvarekrise. Det er 35 år siden. Da var det på våre universiteter og høyskoler en heftig diskusjon om ikke bare markedsøkonomi kontra planøkonomi, men det var også mange av oss som var opptatt av markedsøkonomi kontra ressursøkonomi. Det var mange som var opptatt av forutsetninger for en grønn hverdag, en grønn bølge, og det var endog de som tok til orde for en bilfri dag. Det var de som var sterke tilhengere av fornybar energi istedenfor forbruk av lagerenergi. Det var de som var sterke tilhengere av desentralisering i samfunnet istedenfor sentralisering. Det var de som vektla ro kontra støy, og det var de som sterkt vektla trygg mat kontra mat med tilsetningsstoffer, med tilhørende allergi. Erfaringa viste at fra 1974 og fram til i dag – 35 år – har vi

ikke kommet så veldig langt i disse spørsmålene. Jeg vil si vi har gått i feil retning. Men, som sagt, krise gir grunnlag for ettertanke, og ny tenkning kommer gjerne som resultat av de største krisene.

Senterpartiet er opptatt av internasjonal regulering og internasjonal organisering av økonomien og ønsker Stiglitz-kommisjonens behandling i FN velkommen. Der blir det sagt at bruttonasjonalprodukt må kompletteres med indikatorer for miljø, bærekraft og livskvalitet. Det som nå er det sentrale i Norge, er den norske oppfølginga av Stiglitz-kommisjonen. Jeg vil si det sånn at dersom dette skal føre til endringer i den norske samfunnsorganiseringen og i den norske hverdagen, vil det gi politisk uenighet dersom det er forslag som viser alvoret. Det vil antakelig vise nye politiske skillelinjer. Derfor kan en enstemmig komité være både en styrke og en svakhet. Det må langt grundigere ting til, sjølsagt.

Den finanskrisekommisjonen som vi forstår Regjeringa snart vil sette ned, håper noen av oss at vil føre til at ulike politiske skoler, i økonomisk forstand, kommer fram, at de som står for et alternativt syn, ikke blir utsatt for de tradisjonelle hersketeknikkene, ved å bli tiet i hjel eller latterliggjort, at hegemoniet til jerntriangelet Statistisk sentralbyrå, Norges Bank og Finansdepartementets embetsverk kanskje dempes noe, og at det blir mulig å få ørens lyd for andre standpunkter, som egentlig ligger i forslaget.

Det er i liten grad enighet om hva som ligger i begrepet «livskvalitet». Det vil det sikkert bestandig være, for det er avhengig av den enkeltes situasjon og også av hvilke drømmer en har. Fra Senterpartiets side legger vi avgjørende vekt på at skal begrepet «livskvalitet» få en ny plass, må det bygge på jambyrdige økonomiske forhold mellom folk. Sett i en global sammenheng vil det måtte bety at det er grupper i Norge som må regne med å få en realinntektsnedgang i årene framover, for at vi skal få dette inn på et nytt spor. Det vi diskuterer her, har brei folkelig støtte. Men, som sagt, alt er relativt, i den forstand at en må ha jambyrdighet. Det må være balansen mellom ulike grupper som gjør at det blir rom for dette.

Jeg vil til slutt bare si at dette er en stor utfordring for akademia i Norge, at en tør å gå inn i disse spørsmålene på den måten som en gjorde på 1970-tallet, tør å sette dette under debatt – og under kritisk debatt – og framføre det med nødvendig styrke. Det vil bli en krevende prosess for oss, men det er avgjørende at vi gjør det. Senterpartiet er veldig glad for at forslaget er framsatt, og at diskusjonen er i gang. Spørsmålet nå er om vi tør å ta det på alvor, med de nødvendige konsekvenser det vil innebære.

Dagfinn Høybråten (KrF) [14:44:33]: Det er en velkjent sannhet at vi får mer av det vi måler, og måler vi først og fremst de økonomiske størrelsene, er det det debattene og konfliktlinjene vil fokusere på.

Vi vet at når det gjelder mål på hva som er en god samfunnsutvikling, finnes det alternativer og supplementter til bruttonasjonalprodukt og andre økonomisk orienterte mål som er i bruk internasjonalt, og som nå til dels også blir tatt i bruk av nasjoner. Det er en internasjonal debatt om disse spørsmålene, og det er en internasjonal

utvikling på gang, som komiteen ganske riktig refererer til.

Jeg er veldig glad for at Det norske storting griper fatt i dette, og at det er bred enighet om at denne internasjonale trenden skal også vi være en del av og forholde oss til. Jeg tror nemlig det vil styrke vårt demokrati, fordi det vil bringe vår politiske dagsorden og vår dagsorden som nasjonalforsamling mer i samsvar med det som er folks dagsorden. Det er det som er hele målet. Målet er ikke å vedta det gode liv.

Representanten Sund holdt et glimrende innlegg, som jeg takker for. Hun påpekte, ganske riktig, at vi vil ha individuelle oppfatninger om hva som er det gode liv. Men det finnes noen grunnleggende fellestrekk, fordi folk er folk, og fordi vi har noen grunnleggende behov som mennesker i et fellesskap, som samfunnet ikke kan vedta, men som samfunnet kan legge til rette for. Det er der det er interessant å måle mer enn BNP. Det er der det er interessant å spørre folk hva de synes er viktigst når det gjelder livskvalitet, når det gjelder det gode liv.

Jeg synes denne debatten er en god illustrasjon på hva en slik indikator kan bidra til, nemlig debatter som er litt annerledes, som setter en litt annen dagsorden, men som samtidig fokuserer på hva som er viktig i enkeltmenneskers liv og i samfunnsliv. Der tror jeg vi har et stykke vei å gå.

Den innstillingen som saksordføreren har lagt fram på vegne av komiteen, er et veldig godt grunnlag for å komme videre. Jeg takker for den tilslutning som er gitt til forslaget gjennom merknadene i innstillingen. Jeg er forventningsfull med tanke på statsråden. Hun har muligheten til å være den første finansminister som legger fram et nasjonalbudsjett med et litt annet fokus, for nasjonalbudsjettet for 2010 er det vel nå klart at det blir finansminister Kristin Halvorsen som legger fram.

Jeg har store forventninger til at vi kan komme et stykke videre, slik komiteen ber om, i den tilbakerapportering som Regjeringen skal gi i henhold til innstillingen, i nasjonalbudsjettet for 2010.

Statsråd Kristin Halvorsen [14:48:04]: Jeg har ikke så mye å legge til i selve debatten.

Jeg er enig med representanten Høybråten i at dette var et lite pusterom i en ellers lang rekke saker i stortingssalen i dag, for det er en mye mer søkende tone over det oppdraget som ligger som en oppfølging av dette Dokument nr. 8-forslaget fra representantene fra Kristelig Folkeparti. Det er ikke så rart, for det er ikke noe fiks ferdig måleinstrument vi nå bare kan lempe inn og si at nå vil vi gjerne vurdere nasjonal lykke. Men det er ingen grunn til å bruke det som en unnskyldning for ikke å søke etter slike instrumenter.

Vi har gjort et viktig nybrottsarbeid når det gjelder de indikatorene vi har for bærekraftig utvikling. Det har noe av det samme perspektivet, for det er begrenset hva man kan måle gjennom et bruttonasjonalprodukt. Man kan f.eks. ikke måle hva man tærer på at naturverdier, og som man ikke er i stand til å viderebringe på samme måte til

neste generasjon. Man priser ikke det som et tap på vei til utviklingen.

Vi kommer til å følge veldig nøye med på det som nå foregår i den internasjonale debatten rundt dette. Vi tar det oppdraget som en samlet finanskomité ønsker at vi skal jobbe videre med. Så vil jeg være litt forsiktig med å love at vi kommer med en fiks ferdig modell for måling av lykke i nasjonalbudsjettet for 2010, men vi må være med på å trekke spørsmålet et hakk videre.

Jeg er enig med dem som sier at det man måler, er i stor grad det man styrer etter. Det gjelder ikke bare på dette området. Det gjelder nasjonale prøver i skolen, det gjelder hva vi mener er god eldreomsorg osv. Det blir veldig fort slik at det man måler, også er det man styrer etter. Derfor er det viktig at man også har andre typer kvalitetsmål for hvordan man innretter politikken.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 19. (Votering, se side 3693)

Sak nr. 20 [14:50:32]

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Tore Sanner på vegne av Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 93):

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag med nødvendige lovendringer slik at det kan opprettes et eget styre for Statens pensjonsfond - Utland.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3693)

Sak nr. 21 [14:50:36]

Forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 86):

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at særskilt tilrettelagte skoler for funksjonshemmede kan søke departementet om husleiegodtgjørelse.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3693)

Sak nr. 22 [14:50:39]

Forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 86):

«Stortinget ber Regjeringen snarest utarbeide en oversikt over hvilke tilskudd landslinjene får fra det offentlige, både staten, fylkeskommunene og kommunene.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3693)

Sak nr. 23 [14:50:43]

Forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 86):

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at skolenes resultater i de nasjonale prøvene skal være en obligatorisk del av den årlige rapporten om tilstanden i grunnskolen og videregående opplæring.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3694)

Sak nr. 24 [14:50:46]

Forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 86):

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag slik at alle private skoler som tilbyr videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett, blir likebehandlet økonomisk i forhold til offentlige skoler med tilsvarende tilbud.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3694)

Sak nr. 25 [14:50:49]

Forslag fra stortingsrepresentant Ine Marie Eriksen Søreide på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 86):

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en sak der utfordringene knyttet til inaktivitet og manglende fysisk aktivitet kartlegges og analyseres. Denne gjennomgangen skal være utgangspunktet for hvilke kompetansekrav som skal stilles for å lede fysisk aktivitet og kroppsøving i skolen.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3694)

Sak nr. 26 [14:50:52]

Forslag fra stortingsrepresentant Dagrun Eriksen på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 86):

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til nasjonale normer for lærertetthet i skolen.»

get med et forslag til nasjonale normer for lærertetthet i skolen.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3694)

Sak nr. 27 [14:50:55]

Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 103):

«Stortinget ber Regjeringen sørge for å fremme sak om full økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3694)

Sak nr. 28 [14:50:58]

Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 103):

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som legger til rette for forutsigbar og stabil videre drift av studentbarnehagene.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3694)

Sak nr. 29 [14:51:02]

Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 103):

«Stortinget ber Regjeringen utsette overføringen av det økonomiske ansvaret for barnehagesektoren til kommunene til målet om full behovsdekning er nådd og til full økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager er innført.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3695)

Sak nr. 30 [14:51:05]

Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti

ti oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009 (jf. Innst. O. nr. 103):

«Stortinget ber Regjeringen foreslå retningslinjer som pålegger alle kommuner å ha inntektsgradert foreldrebetaling for barnehageplasser.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3695)

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Stortinget skal nå votere i sakene nr. 1–30.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 22 (2008–2009) – om Svalbard – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram elleve forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 4–6, fra Solveig Horne på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 7, fra Elisabeth Aspaker på vegne av Høyre
- forslagene nr. 8–11, fra Odd Einar Dørum på vegne av Venstre

Forslagene nr. 1–7 er inntatt på sidene 10 og 11 i innstillingen, mens de øvrige forslag er omdelt i salen.

Det voteres over forslag nr. 10, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede muligheten for å tilby en times gratis rådgivning hos valgfri advokat, fremfor etablering av en førstelinjetjeneste.»
Kristelig Folkeparti har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 88 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.21)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 8, 9 og 11, fra Venstre.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stor-

tinget med en nærmere utredning av hvordan førstelinjetjenesten skal organiseres.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at etableringen av en førstelinjetjeneste ikke bidrar til konkurransevridning ved at advokater som tilknyttes rettshjelpskontorene får anledning til å overføre saker til egen privatpraksis.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at eventuelle rettshjelpskontorer opererer uavhengig av statlig eller kommunal forvaltning, for å unngå lojalitetskonflikter i forbindelse med vurdering av krav eller innsigelser mot det offentlige.»

Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil støtte forslagene.

Votering:

Forslagene fra Venstre ble med 54 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.45)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 7, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag om en heving av salærsatsen for fri rettshjelp som sikrer tilfredsstillende kvalitet på rettshjelpstjenester.»

Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre ble med 77 mot 26 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.06)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 4–6, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen på nytt vurdere innføring av den finske modellen for rettshjelp.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag om en heving av salærsatsen for fri rettshjelp til 1 000 kroner per time.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere en modell for rettshjelp uten innkreving av egenandel.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 80 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.22)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–3, fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å gjennomføre en utredning av forholdet mellom Norges internasjonale forpliktelser og de skisserte endringene i tilbudet om fri rettshjelp.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere en utvidelse av de frivillige rettshjelpstiltakene.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at alle innsatte i norske fengsler fullt ut får ivaretatt sine rettigheter så lenge den innsatte ikke er fradømt disse.»

Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil støtte forslagene.

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 55 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.45)

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 26 (2008–2009) – om offentlig rettshjelp. Rett hjelp – vert å legge ved protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Elisabeth Aspaker på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 3, fra Ingrid Heggø på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Forslagene nr. 1 og 2 er inntatt på side 2 i innstillingen, mens forslag nr. 3 er omdelt i salen.

Når det gjelder forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet og Høyre, kan det ikke komme til votering i Stortinget, da det er et forslag om endring i lov og hører hjemme i Odelstinget. Forslaget bortfaller dermed.

Inge Lønning har bedt om ordet til voteringsordenen.

Inge Lønning (H) [15:05:53]: Det er jo ganske uvanlig at Stortinget inviteres til å ta stilling til forslag som er fremmet fra talerstolen mot slutten av behandlingen av en sak. Når det formelt, antakelig, ikke kan avvises, er det fordi det i realiteten er et oversendelsesforslag, som man vil se av ordlyden. Men det skaper jo en enda mer uvanlig situasjon, for Stortinget har en meget solid innarbeidet

tradisjon for at oversendelsesforslag er enstemmige, og at de fremkommer ved at de som har fremmet et forslag, selv går med på å forandre det til et oversendelsesforslag. Dette ble i denne debatten uttrykkelig avvist, og så vidt jeg kan skjønne av den situasjonen vi da har, ønsker de tre regjeringspartiene på egen hånd å fremme det samme forslaget som et oversendelsesforslag. Jeg kan ikke i farten minnes at det finnes presedens for noe slikt, og jeg synes under ingen omstendighet at det er anbefalelsesverdig, hvis man er tilhenger av ryddighet i saksbehandlingen.

Jeg ville vel mene at den mest naturlige måten er å votere alternativt mellom forslag nr. 1 og flertallsinnstillingen fra komiteen, som går ut på å vedlegge det protokollen. Det ville ha vært den vanlige voteringsmåte. Hva regjeringspartiene så eventuelt ønsker å gjøre med dette oversendelsesforslaget, er for så vidt resten av Stortinget uvedkommende.

Presidenten: Presidenten kan bare konstatere at forslaget er framsatt i debatten. Som representanten Lønning helt riktig sa, har det form av et oversendelsesforslag, men det er et forslag som er framsatt. Det som er en alternativ votering, er at man stemmer over forslag nr. 1, altså fra Fremskrittspartiet og Høyre, opp mot innstillingen og at man deretter stemmer over det forslag som er framsatt, altså forslag nr. 3.

Inge Lønning (H) [15:08:42]: Det kan vanskelig være riktig å bruke uttrykket «votere over», for poenget med et oversendelsesforslag er nettopp at det per definisjon ikke voteres over. Det er det som er den uryddige situasjonen som dette forslaget skaper. Men å votere over oversendelsesforslaget kan under ingen omstendighet være aktuelt.

Presidenten: Det er da behandlingsmåten vi i så fall tar stilling til i forbindelse med forslag nr. 3. Kan Stortinget godta at vi gjør det slik presidenten foreslo, nemlig at vi setter forslag nr. 1 opp mot innstillingen, og at vi så tar stilling til behandlingsmåten av forslag nr. 3? Jeg oppfatter at det er enighet om det.

Det voteres alternativt mellom innstillingen og forslag nr. 1 fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget om innføring av obligatorisk dødsstedsundersøkelse ved alle tilfeller av plutselig og uventet død i sped- og småbarnsalder.»

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:85 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Sonja Irene Sjøli, Inge Lønning, André Oktay Dahl og Elisabeth Aspaker om innføring av obligatorisk dødsstedsundersøkelse ved plutselig spedbarnsdød – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling

og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble innstillingen bifalt med 56 mot 47 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.30)

Presidenten: Forslag nr. 3, fra Ingrid Heggø på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er et oversendelsesforslag og lyder:

«Det henstilles til Regjeringen å fremme sak for Stortinget om innføring av obligatorisk dødsstedsundersøkelse ved alle tilfeller av plutselig og uventet død i sped- og småbarnsalder.»

Presidenten vil foreslå at forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering – og anser det vedtatt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 16/2009 av 5. februar 2009 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2008/48/EF om forbrukerkredittavtaler mv.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Elisabeth Aspaker på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 10. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at utstedelse av biometriske pass fortsatt skal være en oppgave for det lokale politiet og hindre sentralisering av denne tjenesten.»

Venstre støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 60 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.48)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Elisabeth Aspaker på vegne av Fremskrittspar-

tiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 10. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen foreslå en omlegging av leveringsrutinene ved passutstedelser slik at pass enten utleveres ved personlig oppmøte hos politiet, alternativt at pass sendes rekommandert til innehaveren.»

Venstre støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 63 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.13)

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 10. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen snarest fremlegge en vurdering av i hvilken grad EUs yrkeskvalifiseringsdirektiv påvirker nasjonal lovgivning, samt en vurdering av i hvilken grad Norges EØS-forpliktelser tilsier at man blir forpliktet til å godta tjenester fra utenlandske vekterselskap. Regjeringen bes om å legge frem eventuelle lovendringsforslag snarest for å oppfylle våre internasjonale forpliktelser.»

Venstre støtter forslaget.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 62 stemmer mot forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre og 39 stemmer for.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.33)

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) (fra salen): Jeg stemte galt.

Presidenten: De riktige tallene er da 61 stemmer mot forslaget og 40 stemmer for.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre oversendt fra Odelstingets møte 10. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen senest i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet sørge for opprettelse av de stillingene som ble forutsatt av Stortinget i 2001 ved vedtakelsen av den forrige lov om vaktvirksomhet.»

Venstre støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 62 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.10)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Trine Skei Grande på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 2, fra Trine Skei Grande på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 3, fra Trine Skei Grande på vegne av Venstre

Det voteses først over forslag nr. 3. Forslaget lyder:
«Stortinget ber Regjeringen sette i gang et arbeid med en nasjonal standardiseringsstrategi.»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 97 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.43)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 2, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede om det er mulig å innføre kompetansekrav og et minimumskrav til små foretak innen byggfagene.»

Votering:

Forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 77 mot 26 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.59)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak om å styrke forbrukerrettighetene til norske boligkjøpere, blant annet ved at det innføres 10 års reklamasjonsfrist og frivillig servicehefte for bolig. Obligatorisk byggeforsikring og obligatorisk tilstandsrapport utredes.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 55 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.14)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:62 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Elisabeth Røbekk Nørve og Bent Høie om å styrke forbrukerrettighetene til norske boligkjøpere – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

*Votering i sak nr. 10***Komiteen hadde innstilt:**

Dokument nr. 8:78 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørg Tørresdal, Dagrun Eriksen, May-Helen Molvær Grimstad og Ingebrigt S. Sørfonn om å inkludere barn som har opplevd overgrep på norske skoler i utlandet, i Stortingets utvidede og tilpassede rettferdsvederlagsordning for tidligere barnehjems- og spesialskoleelever – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Det voteses over forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 26. mai 2009:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om at far på selvstendig grunnlag opparbeider seg rett til fedrekvoten.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 55 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.14)

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Det voteses over forslag fra stortingsrepresentant Olemic Thommessen på vegne av Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 26. mai 2009:

«Stortinget ber Regjeringen om å sette i gang en helhetlig gjennomgang av de ulike ombudene og tilsynene med tanke på å omgjøre enkelte av ombudene til tilsynsorganer.»

Votering:

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 84 mot 18 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.15.35)

Votering i sak nr. 13

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om endring av protokoll 10 i EØS-avtalen om forenkling av kontroll og formaliteter i forbindelse med godstransport.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 14

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker til å sette i kraft en overenskomst om utveksling av opplysninger i skattesaker mellom Norge og Guernsey, undertegnet i Helsingfors 28. oktober 2008, med tilleggsoverenskomster.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 15

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker til å sette i kraft en overenskomst om utveksling av opplysninger i skattesaker mellom Norge og Jersey, undertegnet i Helsingfors 28. oktober 2008, med tilleggsoverenskomster.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 16

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i at det inngås en avtale mellom Norges Bank og Det internasjonale valutafondet (IMF) om å stille nye lånemidler til disposisjon for IMF's generelle låneordninger.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 17

Presidenten: Under debatten har Jørund Rytman satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede en nettbasert brukervennlig løsning for å presentere bruken av skattebetalernes penger ved at man kan søke seg ned fra hovedområder i statsregnskapet til posteringsnivå.»

Det voteres alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:102 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Gjermund Hagesæter, Christian Tybring-Gjedde og Jørund Rytman om sporbarhet av skattepengene – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 71 mot 31 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.30)

Votering i sak nr. 18

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Jørund Rytman på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Linda C. Hofstad Helleland på vegne av Høyre

Det voteres over forslag nr. 1 fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at det blir foretatt en årlig beregning av skattefrihetsdagen som

presenteres i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 79 mot 24 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.18.07)

Presidenten: Det voteses så alternativt mellom komiteens innstilling og forslag nr. 2, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Dokument nr. 8:105 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Jørund Rytman, Christian Tybring-Gjedde og Gjermund Hagesæter om årlig beregning av skattefrihetsdagen – vedlegges protokollen.»

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:105 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Jørund Rytman, Christian Tybring-Gjedde og Gjermund Hagesæter om årlig beregning av skattefrihetsdagen – bifalles ikke.

Voteringstavlene viste at det ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre var avgitt 68 stemmer for innstillingen og 34 stemmer for forslaget.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.46)

Anna Ceselie Brustad Moe (Sp) (fra salen): Jeg stemte feil. Jeg skulle stemt for innstillingen.

Presidenten: Da rettes tallene til 69 stemmer for innstillingen og 33 stemmer for forslaget. Komiteens innstilling er dermed bifalt.

Votering i sak nr. 19

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:108 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Dagfinn Høybråten og Hans Olav Syversen om å utvikle et mål for brutto nasjonal livskvalitet som et supplement til brutto nasjonalprodukt for å sikre et bedre samsvar mellom politikken og det som gir innbyggerne høy livskvalitet – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 20

Presidenten: Det voteses over forslag fra stortingsrepresentant Jan Tore Sanner på vegne av Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 11. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag med nødvendige lovendringer slik at det kan opprettes et eget styre for Statens pensjonsfond – Utland.»

Votering:

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 83 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.41)

Votering i sak nr. 21

Presidenten: Det voteses over forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at særskilt tilrettelagte skoler for funksjonshemmede kan søke departementet om husleiegodtgjørelse.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 56 mot 47 stemmer ikke bifalt:

(Voteringsutskrift kl. 15.20.07)

Votering i sak nr. 22

Presidenten: Det voteses over forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen snarest utarbeide en oversikt over hvilke tilskudd landslinjene får fra det offentlige, både staten, fylkeskommunene og kommunene.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 55 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.26)

Votering i sak nr. 23

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at skolenes resultater i de nasjonale prøvene skal være en obligatorisk del av den årlige rapporten om tilstanden i grunnskolen og videregående opplæring.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 62 mot 41 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.20.43)

Votering i sak nr. 24

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Jon Jæger Gåsvatn på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag slik at alle private skoler som tilbyr videregående opplæring i kombinasjon med toppidrett, blir likebehandlet økonomisk i forhold til offentlige skoler med tilsvarende tilbud.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 62 mot 41 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.21.02)

Votering i sak nr. 25

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Ine Marie Eriksen Søreide på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en sak der utfordringene knyttet til inaktivitet og manglende fysisk aktivitet kartlegges og analyseres. Denne gjennomgangen skal være utgangspunktet for hvilke kompetansekrav som skal stilles for å lede fysisk aktivitet og kroppsøving i skolen.»

Votering:

Forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 76 mot 27 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.21.19)

Votering i sak nr. 26

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Dagrun Eriksen på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til nasjonale normer for lærertett-
het i skolen.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 95 mot 7 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.21.35)

Votering i sak nr. 27

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for å fremme sak om full økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 55 mot 48 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.21.51)

Votering i sak nr. 28

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som legger til rette for forutsigbar og stabil videre drift av studentbarnehagene.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 54 mot 48 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.22.08)

Votering i sak nr. 29

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen utsette overføringen av det økonomiske ansvaret for barnehagesektoren til kommunene til målet om full behovsdekning er nådd og til full økonomisk likebehandling av private og offentlige barnehager er innført.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 60 mot 42 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.22.26)

Votering i sak nr. 30

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspar-

tiet, Høyre og Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2009:

«Stortinget ber Regjeringen foreslå retningslinjer som pålegger alle kommuner å ha inntektsgradert foreldrebetaling for barnehageplasser.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 61 mot 42 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.22.49)

Sak nr. 31 [15:22:54]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Ønsker noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.23.
